

AALBORG
UNIVERSITET

"Nudes er det, de alle sammen spørger om"

Et kvantitativt studie af risikofaktorer blandt børn i relation til online grooming

Et speciale i kandidaten i kriminologi

AALBORG UNIVERSITET
STUDENTERRAPPORT

Kandidaten i kriminologi

Aalborg Universitet
Kroghstræde 7,
9220 Aalborg Øst

Titel: "Nudes er det, de alle sammen spørger om"
Semester: 4. semester
Semester tema: Kandidatspeciale
Projektperiode: Forårssemestret 2021
ECTS: 30
Vejleder: Rasmus Munksgaard
Projektgruppe: Nr. 20

Udfærdiget af:

Amalie Bundgaard Kemp
(studienummer: 20191525)

Astrid Kirstine Birgitte Hertel
(studienummer: 20164719)

Pernille Lund Hartmann
(studienummer: 20191269)

Antal sider: 117
Antal ord: 28.862
Antal bilag: 5

Bilagsoversigt:

Bilag 1: Specialets variablers måleniveau
Bilag 2: Operationalisering
Bilag 3: Do-fil speciale
Bilag 4: Datasæt til Stata
Bilag 5: Links og vejledning til lærere

SYNOPSIS

Formål: Specialets formål var at identificere risikofaktorer blandt danske børn alderen 13-17 år i relation til online grooming. Ud fra undersøgelsens resultater, er der udformet forslag til kriminalpræventive indsatser.

Metode: Undersøgelsen beror på et tværsnitsdesign udført i foråret 2021, og er et kvantitativt spørgeskema foretaget gennem en selvrapporteringsundersøgelse. Metoden profilering er anvendt for at kunne tilbyde en kriminalteknisk beskrivelse af offertypologien i online groomingsager.

Konklusion: Hovedfundene i dette studie er, at særligt 9 risikofaktorer synes at være associerede med en øget sårbarhed overfor grooming. Disse risikofaktorer inkluderer at være pige, at være villig til at eksponere sin egen krop online, en følelse af ensomhed, at have god eller ringe selvfølelse, at være online i nattetimerne, at benytte private chatfora, psykisk sygdom, lavpunkter i forbindelse med især forældres skilsmisse samt oplevet dødsfald og sidst at være elev på en kommunal folkeskole.

Keywords: Online grooming, internetkriminalitet, manipulation, profilering, kvantitativ undersøgelse, kapabel vogter, det ideelle offer, groomingproces, offertypologi, børn, digitale seksuelle overgreb

Tro/love-erklæring	5
Abstract	6
Forord.....	7
1. Indledning.....	8
2. Begrebsafklaring.....	10
2.1 Selvfølelse	10
2.2 Børn.....	11
2.3 Offer	11
2.4 Digitale sexkrænkelser	12
2.5 Definition af ‘online grooming’	12
3. Problemformulering	12
4. Afgrænsning af respondenter.....	13
5. At navigere indenfor et følsomt emne	13
6. Teori.....	14
6.1 Grooming	15
6.1.1 Groomingprocessens forskellige faser.....	15
6.1.2 Operationalisering af grooming.....	18
6.2 Hvad ved vi om ofre for grooming.....	18
6.2.1 Kontakten til ofre	19
6.2.2 Ofres karakteristika.....	20
6.2.3 Ofres reaktion på at blive kontaktet.....	20
6.2.4 Det sårbare offer	21
6.2.5 Det risikovillige offer	22
6.2.6 Internettet som risikofaktor	23
6.2.7 Risikofaktorerne flydende form	24

6.3 Routine activity theory	25
6.3.1 Operationalisering af Routine Activity Theory	26
6.4 Det Ideelle Offer	26
6.3.2 Operationalisering af Nils Christies teori om det ideelle offer	28
7. Udledte hypoteser	28
8. Metode	30
8.1 Tværsnitsdesign	32
8.2 Hypotesetest	33
8.3 Profilerings	34
8.4 Geografisk profilering	35
8.5 Profilerings af ofre	35
8.6 Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse	36
8.7 Rekruttering af respondenter	37
8.8 Spørgsmålenes udformning	39
8.9 Børn som respondenter	40
8.10 Præsentation af variable	42
8.11 Den afhængige variabel – y	43
8.12 Formativ indeksskonstruktion	45
8.13 De uafhængige variable – x	47
8.14 Kontrolvariable - z	48
8.15 Opsummering	50
9. Analysestrategi - Multipel lineær regression	50
9.1 Linearitet i parametrene	52
9.2 Fravær af indflydelsesrige observationer	53
9.3 Fejllidene skal være normalfordelte	54
9.4 Homoskedasticitet	55

9.5 Fravær af perfekt (og stærk) multikollinearitet	57
9.6 Diskussion af valg af regressionsmetode	58
10. Analyse	58
10.1 Indledende præsentation af data	58
10.2 Multipel lineær regression.....	68
10.2.1 Risikovillig adfærd og grooming.....	71
10.2.2 Ensomhed og grooming.....	72
10.2.3 Selvfølelse og grooming.....	72
10.2.4 Tidspunkter på internettet.....	73
10.2.5 Psykisk lidelse og online grooming.....	73
10.2.6 Online geografi.....	73
10.2.7 Familiære relationer og grooming	73
10.2.8 Køn	74
10.2.9 Alder	75
10.2.10 Type skole.....	75
11. Diskussion.....	75
11.1 Selvfølelse	75
11.2 Ensomhed.....	77
11.3 Psykisk lidelse	78
11.4 Familiære relationer	80
11.5 Køn.....	81
11.6 Online geografi.....	82
11.6.1 Hvor på internettet	83
11.6.1.1 De inddragede digitale platforme, isoleret set i forhold til grooming.....	83
11.6.1.2 Børnenes tre mest anvendte digitale platforme.....	84
11.6.2 Hvornår på internettet.....	87

12.	Kvalitetskriterier	88
12.1	Validitet	88
12.2	Reliabilitet	91
12.3	Generaliserbarhed	92
13.	Konklusion	96
13.1	Pige	96
13.2	Villighed til at eksponere egen krop	96
13.3	Ensomhed	96
13.4	God og ringe selvfølelse	96
13.5	Nattetimer	97
13.6	Private chatfora	97
13.7	Psykiske lidelser	97
13.8	Lavpunkter i børnenes liv	97
13.9	Kommunal folkeskoleelev	97
14.	Kriminalpræventive tiltag	99
15.	Litteraturliste	103

Tro/love-erklæring

Det erklæres herved på tro og love, at samtlige gruppens medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Vi er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Vi er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står vi inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

The purpose of this project is to investigate which key risk factors are interrelated to a vulnerability to online grooming. Additionally, we wish to utilize these findings to establish a victim profile based on a statistical approach. Our ambition with this project is to contribute to the continuous necessity of acquiring knowledge in regard to online grooming and the prevention of it. Ultimately, a main aim is to unveil ideas on how to optimize strategies of prevention.

The study is based on a cross-sectional design, and the results obtained in this survey are based on a study sample of 427 danish children aged 13-17 gathered through a self-report questionnaire. These findings have been analysed in relation to existing research and the two main theories, Routine Activity by Felson & Cohen and The Ideal Victim by Nils Christie. The main findings in this thesis are that 9 risk factors are interrelated to a vulnerability to online grooming. These risk factors include: being a girl; being willing to expose your body online; a feeling of loneliness; having a good or bad feeling of self; being online during night time; using private chat forums; mental illness; low points like parental divorce and the death of a dear one and; attending a non-private school.

Forord

Vi vil gerne rette en stor tak til specialets primære samarbejdspartnere; Michael Karpf, Forebyggelseskoordinator i Rigspolitiets Nationale Cyber Crime Center (NC3), der har bistået med løbende sparring og været nøgleperson i relation til indsamlingen af data. Vi har været utrolig glade for vores samarbejde.

Ligeledes vil vi gerne sige stor tak til overlæge ved BUA Skejby og speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri, Stine Østergaard Randing, der med sin store viden om børn og deres kognitive forståelse har muliggjort, at vi kunne stille de rette spørgsmål, uden fare for retraumatisering af undersøgelsens målgruppe. Ydermere har Stine med sin ekspertise inden for forskningsområdet, bidraget med vigtig viden om tilgangen til undersøgelsens målgruppe.

Endvidere vil vi gerne takke kriminalpsykolog og profilerings ekspert, Charlotte Kappel beriget os med sparring og indsigt inden for profilering. Med entusiasme har hun hjulpet med specialets overordnede tilgang til profilering af ofre for online grooming.

Derudover vil vi gerne takke vores private netværk og det danske politi for at være yderst behjælpelige i relation til undersøgelsens dataindsamling. Jeres hjælpsomhed har været uvurderlig, og uden Jer havde dette speciale ikke været muligt.

En tak skal også gå til Red Barnet, som har givet os sparring og specifik viden om 'online grooming' inden for undersøgelsens målgruppe. Endvidere har Red Barnet bidraget med undervisningsmateriale til skolerne, der medvirkede i vores undersøgelse.

Endeligt vil vi gerne rette en stor tak til vores vejleder, Rasmus Munksgaard der har udvist en utrolig grad af fleksibilitet og ikke mindst bidraget til konstruktiv sparring. Med sin enorme viden og urokkelige ro, været vores klippe gennem hele perioden. Han har holdt os oppe, når humøret har været nede og stressniveauet i top. Vi har været utrolig glade for vores samarbejde.

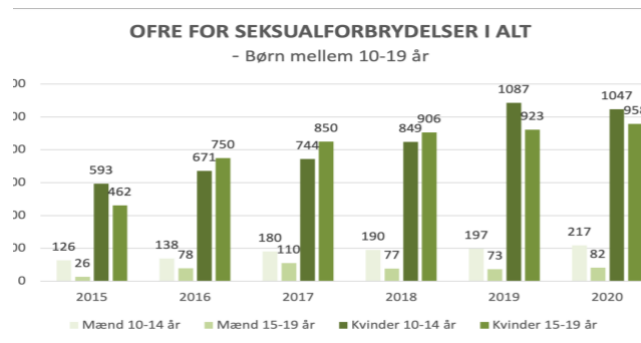
1. Indledning

Digitale sexkrænkelser er blevet en nærmest naturlig og forventelig del af mange unges liv på nettet. Det er dybt bekymrende” (Psykolog i Red Barnet, Lina Sjögren)

Generelt har kriminaliteten været faldende de senere år, både når der kigges på den registrerede kriminalitet og den selvrapporterede kriminalitet, i relation til offerundersøgelser (Balvig 2015:17). Men kigger man derimod på IT-kriminaliteten, er den stigende (Dansk Politi 2019). For med internettets væld af muligheder og lette tilgængelighed har det også skabt grobund for nye kriminalitetsformer (Det Kriminalpræventive Råd 2016:4).

Eksempelvis er seksuelle krænkelser af børn ikke nogen ny kriminalitetsform, men internettets store udbud af lettilgængelige kommunikationsplatforme har øget muligheden for krænkere at komme i kontakt med børn og unge (Sørensen 2015:16). Disse muligheder har eksempelvis medført en ny kriminalitetsform betegnet ”online grooming”, der dækker over en strategisk manipulationsproces, hvorved en voksen opbygger et tillidsforhold til en mindreårig på internettet med henblik på at krænke den mindreårige seksuelt (Politi 2021).

Kigger man nærmere på ofre for seksualforbrydelser i alderen 10-19 år over en seksårig periode, viser de seneste tal fra Danmarks Statistik en ganske betydelig stigning i antallet af ofre for seksualforbrydelser jf. nedenstående diagram (Danmarks Statistik 2021). Eftersom statistikken er opgjort efter seksuelle straffelovsforbrydelser, dækker tallene i diagram 1 således også over digitale seksuelle krænkelser, herunder grooming, da dette straffes efter straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser (Gundorff og Jakobsen 2015:77).

Søjlediagram 1: "Fordeling af ofre for seksualforbrydelser"

Som det fremgår af søjlediagrammet, er det særligt for piger i aldersgruppen 10-14 år, at udviklingen i antallet af ofre har været størst. Hvor der i 2015 var opgjort 593 kvindelige ofre i alderen 10-14 år, var dette tal steget til 1.047 i 2020.

I relation til grooming specifikt, har Rigspolitiets Nationale Center for Cybercrime generelt oplevet en stigning på området, særligt under den igangværende corona-pandemi (Marquardt 2020).

"Jeg kan ikke med sikkerhed sige, at det skyldes corona, men det er nærliggende at tænke, at der kan være en forbindelse mellem, at både børn og krænkerne har fået mere tid bag skærmene" (Politikommisær i NC3, Flemming Kjærside, i Marquardt 2020).

I andet kvartal af 2020 arbejdede 40% af de beskæftigede danskere enten deltids eller fuldtid hjemmefra. Dette er ifølge Danmarks Statistik et rekordhøjt niveau (Honen 2020). I relation hertil har Red Barnets SletDet-rådgivning oplevet en stigning på 87%, i forhold til antallet af henvendelser fra børn og unge der har været udsat for digitale krænkelser (Red Barnet 2021a).

Den overvejende del af forskningen inden for grooming har lagt vægt på gerningsmandsperspektivet, hvorfor der er relativt lidt viden om, hvorfor nogle unge mennesker er mere sårbare i relation til grooming end andre. Herunder er der alene begrænset viden om forældre- og familiære faktoreres betydning i forhold til sårbarhed overfor grooming og forebyggelse deraf. Det er imidlertid vigtigt at få afdækket, hvilke børn der er mest sårbare over for online grooming, for herved at kunne sætte ind med de rette forebyggende midler og

give disse børn yderligere beskyttelse og viden (Whittle et.al. 2014:1186). Til identificering af det typiske offer for grooming og de væsentligste risikofaktorer, vil herværende speciale gøre brug af profilering. Denne metode tilbyder en objektiv kriminalteknisk beskrivelse af offertypologien i sager om online grooming, hvor man gennem en forskningsbaseret tilgang til offerets karakteristika øger forståelsen af de dynamikker, der forefindes inden for grooming i forbrydelsen og i relation til offeret selv. Det er i denne forbindelse vigtigt at understrege, at det ikke er metodens hensigt at påføre offeret skylden for forbrydelsen. Derimod har metoden til hensigt at tilvejebringe et objektivt informationsgrundlag om offerets karakter (Turvey 2013:28).

Vi har i et tidligere studieprojekt på uddannelsen beskæftiget os med online grooming. Gennem kvalitative interviews med eksperter på området, blev vi opmærksomme på, at børn og unge generelt oplever, at voksne ikke forstår hvad de snakker om, når de fortæller om ting, de laver på nettet. I samarbejde med Rigspolitiets Nationale Center for Cybercrime, har vi i nærværende speciale valgt at fastlægge fokus på ofre for grooming ud fra rationalet om, at vi med en større viden herom bedre vil kunne tilrettelægge og målrette det kriminalpræventive arbejde i relation til seksuelle overgreb på børn på nettet. Vi har med andre ord ønsket at give børnene en stemme i kampen mod digitale seksuelle krænkelser.

2. Begrebsafklaring

Nedenstående afsnit har til formål at redegøre for definitionen af anvendte nøglebegreber i specialet.

2.1 Selvfølelse

I nærværendes speciales dataindsamling er der i spørgeskemaundersøgelsen udviklet spørgsmål som omhandler respondenternes selvfølelse. Dette begreb dækker over to underbegreber; selvværd og selvtillid. For senere at kunne operationalisere begreberne selvtillid og selvværd, finder vi det vigtigt at forklare forskellen:

Selvtillid dækker over respondenternes tillid og tiltro til egen duelighed og kompetence. Selvtillid udvikles gennem andres anerkendelse af vedkommendes initiativer og selvstændigheds stræben. Selvtillid genkendes på følelsen af at være god til noget, særligt når andre roser en. Selvtillid bygger på, hvad man kan og ikke kan, og hermed er selvtillid uløseligt forbundet med præstationer (Varming 1998:12-13).

Selvværd hænger derimod sammen med, hvordan man ser på sig selv. Selvværd er, når man føler sig god nok, som den man er, og *“er en af de vigtigste styringsfaktorer for adfærd”* (Varming 1998:14). Personer med lavt selvværd har brug for anerkendelse, hvilket de søger i præstationer. Når man har et lavt selvværd, er man afhængig af andres meninger, forventninger, reaktioner og vurderinger for at vide, hvordan man bør være. Man har en stor del af sin opmærksomhed rettet mod andres behov og ønsker (Varming, Ole 1998:14).

2.2 Børn

Når vi i nærværende speciale omtaler “barnet”, bliver der hermed refereret til vores målgruppe, som er børn i aldersgruppen 13-17 år. Disse børn er ikke nødvendigvis blevet udsat for grooming, og er derfor ikke nødvendigvis et offer.

2.3 Offer

Begrebet ‘Viktimologi’ blev første gang nævnt i dansk litteratur i 1969, og har sidenhen skabt grobund for debat om, hvad et offer egentlig er, og hvilken rolle i forbrydelsen det tager (Nielsen 2013:102). Når der i dette speciale skrives “offer” skal dette ses i relation til FN’s definition af ofre. Ifølge FN relaterer ofre sig til personer der, individuelt eller på gruppeniveau, er blevet forurettet. Dette kan være af både fysisk og psykisk karakter (FN 1985). Dette er således en bred definition, der er egnet til at favne mange aspekter af det at være et offer.

Viktimologien diskuterer som nævnt også offerets rolle i forbrydelsen, og daværende professor i strafferet, Vagn Greve, argumenterede i 1971 for, at offerets forhold gør forbrydelsen mulig (Nielsen 2013:105). Hermed forstås, at uden et offer at forbryde sig mod, ville der ikke være en forbrydelse. I nærværende speciale er det vigtigt at påpege, at en

interesse for ofrenes rolle i grooming ikke betyder, at der menes, at ofrene er skyldige i at blive groomet. Derimod peger den eksisterende forskning netop på, at særlige risikofaktorer kan øge børns sårbarhed overfor online grooming. Dette vil blive gennemgået nærmere i det følgende.

2.4 Digitale sexkrænkelser

Digitale sexkrænkelser dækker ifølge Politiet over handlinger, som eksempelvis deling af nøgenbilleder eller seksuelle videoer, uden tilladelse fra den person, som optræder på materialet (Politi 2020).

2.5 Definition af ‘online grooming’

Vi er i herværende speciale bevidste om, at grooming ikke alene er et fænomen som sker online, men ligeledes kan forekomme uden for den virtuelle verden. Specialets fokus er imidlertid på online grooming, hvorfor det er nedenstående definition af Rigsadvokaten, der arbejdes med her. Rigsadvokaten definerer grooming som værende:

"De situationer, hvor en voksen igennem strategisk manipulation opbygger et tillidsforhold til et barn via sociale medier og andre online platforme med henblik på senere at begå seksuelt overgreb mod barnet. Grooming kan i visse tilfælde udvikle sig til "sexfapresning" eller "sextortion", hvor gerningsmanden anvender seksuelle eller intime billeder og videoer af offeret til afpresning" (Hækkerup og Langtved 2020:3).

Når der i det følgende står grooming, refereres der i denne fremstilling til *online grooming*.

3. Problemformulering

Hvilke faktorer kan forklare børns eksponering for online grooming?

4. Afgrænsning af respondenter

Specialets respondentgruppe består af skolebørn mellem 13-17 år, svarende til 8.-10. klassetrin. Oprindeligt var respondenternes aldersgruppe tiltænkt at være fra 10-17 år, på baggrund af blandt andet et studie fra 2000 der viser, at flere millioner børn mellem 10-17 år årligt bliver udsat for seksuelle tilnærmelser på nettet (Finkelhor, Mitchell & Wolak 2000). Det er let at forestille sig, hvor meget dette er eksploderet efterhånden som børn i større grad har adgang til internettet gennem smartphones, tablets og computere. Det påpeges i samme studie, at det især var teenagere på 14 år og ældre, der blev udsat for tilnærmelserne. I et andet studie fra 2017 fremgår det ligeledes, at det i høj grad er de ældre børn, der er sårbare over for online grooming (Webster et al. 2012 i Martellozzo & Jane 2017:116). Vi har derfor af flere årsager valgt at afgrænse vores respondentgruppe til 13-17-årige. Et yderligere argument for dette valg er regler omkring samtykke. Er man under 13 år, kræver deltagelse i eksempelvis spørgeskemaundersøgelser som denne, samtykke fra barnets forældre, hvilket vi ud fra undersøgelsens tidsramme vurderede ikke kunne lade sig praktisk gøre (Datatilsynet 2019:16). Endvidere havde vi ikke mulighed for at kontrollere, hvorvidt respondenterne reelt havde fået samtykke af deres forældre til at deltage.

5. At navigere indenfor et følsomt emne

Sieber og Stanley påpeger, at et emne betragtes som særligt følsomt, når det har en påvirkning på respondenterne (Sieber & Stanley 1988 i Raymond & Renzetti 2012:510). Specialets kombination af respondenternes alder og emnets karakter gør, at vi således bevæger os indenfor et særligt følsomt emne. Ved at inddrage børn i spørgeskemaundersøgelsen, kan der være en risiko for at påvirke børnenes personlige grænser. Hvis barnet har været udsat for overgreb, kan man risikere at træde ind i et personligt rum, med personlige og ubehagelige oplevelser, som vi med undersøgelsen kan risikere at genoplive. Herved kunne vi potentielt re-traumatisere respondenterne og fremkalde følelser af stress og frygt hos de børn, der har oplevet overgreb (Raymond & Renzetti 2012:510). For at imødekomme dette, har vi løbende sparret med overlæge ved BUA Skejby og speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri, Stine Østergaard Randing, samt vores samarbejdspartner i NC3 Michael Karpf, i forhold til udformningen af spørgeskemaet.

Derudover har vi testet spørgeskemaet på en gruppe børn, inden det endeligt blev godkendt og sendt ud. I vores sparring med Stine Østergaard Randing oplevede vi, at vi selv var meget forsigtige, og tilbageholdende i starten med at spørge ind til ”de svære” spørgsmål idet vi netop ikke ville overskride børnenes grænser.

Ifølge Raymond og Renzetti kan man særligt inden for forskning om seksuelle overgreb mod børn opleve, at de involverede parter føler et ansvar overfor samfundet, rent etisk og professionelt (Raymond & Renzetti 2012:515-516). I relation til specialet, har emnets karakter også haft indflydelse på skolernes villighed til at medvirke i undersøgelsen. Som en anonym skolelærer udtrykte i en mail:

”Problemet består i, at vi har nogle meget sårbare unge i visse klasser, og at vi kan forvente meget kraftige reaktioner fra såvel elever som forældre” (Skolelærer marts 2021).

For at imødekomme de bekymrede skolelærere, vedlagde vi mailen en vejledning der dels udpenslede undersøgelsens formål, herunder hvad børnene konkret blev spurgt om samt relevant undervisningsmateriale, udviklet af Red Barnet, med fokus på online grooming.

I arbejdet med et følsomt emne som grooming, er det ifølge Raymond og Renzetti særligt vigtigt, at man overholder regler om især anonymitet, databeskyttelse og GDPR (Raymond & Renzetti 2012:517). I rekrutteringen af skoler har vi derfor understreget, at respondenterne dels var anonyme i undersøgelsen, og at indsamlingen af data er sket i overensstemmelse med GDPR.

Det er slutteligt værd at bemærke, at undersøgelser af sensitive emner hjælper med at frembringe vigtige debatter i samfundet omkring tabuiserede problemstillinger (Raymond & Renzetti 2012:514).

6. Teori

Formålet med specialets teoriafsnit er empirisk at identificere, hvad der i forskningen om grooming og i den kriminologiske teori kan betragtes som risikofaktorer for, at børn bliver udsat for online grooming. Ud fra den inddragede teori og forskning på området, afsluttes

afsnittet med en definerings af de hypoteser om sammenhænge, som vi i specialet efterfølgende har testet gennem en regressionsanalyse.

6.1 Grooming

Nedenstående afsnit redegør for, hvad der kan karakteriseres som online grooming gennem en kortlægning af de forskellige faser i manipulationsprocessen. Det er i denne forbindelse vigtigt at påpege, at de otte grooming faser ikke skal betragtes som en tjekliste eller faser der nødvendigvis følges slavisk. Faserne skal således betragtes som overlappende. Det tidsmæssige perspektiv kan variere væsentligt fra sag til sag, og dermed også, hvilke og hvor mange af faserne der bliver gennemført. I dette speciale tages der i beskrivelsen af grooming, udgangspunkt i følgende otte faser. Antallet af faser kan imidlertid variere, alt efter hvilken organisation og ekspert på området man spørger.

6.1.1 Groomingprocessens forskellige faser

1. Den kontaktskabende fase: I den indledende, kontaktskabende fase udvælger krænkeren sit potentielle offer (Sørensen 2015:38) og når vi har at gøre med online grooming, vil denne fase typisk foregå via online chatbeskeder fra gerningsmanden til barnet. Her ses ofte tilfælde, hvor krænkeren lyver direkte om sin alder over for offeret. Dette kan dels være for at mindske barnets skepsis overfor kontakten, men kan også være forårsaget af, at den pågældende digitale platform stiller krav om, at man er under 18 år. Der er eksempelvis set tilfælde, hvor krænkeren har udgivet sig for at være en ung dreng eller pige (Red Barnet 2014:9-10). Ved at fremstå som en ven overfor barnet, forsøger krænkeren at mindske barnets skepsis og kritiske sans (Sørensen 2015:38).

2. Opbygning af venskabet: Når krænkeren har etableret kontakt til et potentielt offer, forsøger krænkeren at få afdækket de særlige problemer, ønsker eller drømme, som barnet kunne have. Denne viden om interesser og drømme hos barnet, kan krænkeren bruge til at fortsætte og udvikle kontakten. På denne måde udviser krænkeren også en personlig interesse i barnet (Sørensen 2015:38-39). I relation hertil vil gerningsmanden ofte give offeret anerkendelse gennem eksempelvis komplimenter og ros, for herved at fastholde offerets opmærksomhed og deres kontakt (Red Barnet 2021:9-10).

Relationen kan udvikles over dage, men kan også vare op til flere måneder (Sørensen 2015:38-39).

3. Risikovurdering: Under grooming processen vil krænkeren løbende vurderer risikoen for at blive opdaget. Typisk vil krænkeren afprøve barnets evne til at holde på en hemmelighed, og på samme tid danne sig et indtryk af, om barnets forældre eller omsorgspersoner kender til barnets færden på nettet (Sørensen 2015:40-41). Det er ikke ualmindeligt, at offeret i denne forbindelse bliver afpresset og truet til at tie. På denne måde handler risikovurderingen også om, at krænkeren opstiller krav til offeret. Disse krav bliver gradvist mere og mere seksuelt orienterede, og i nogle tilfælde bruges pornografiske billeder af børn til at overbevise barnet om, at sex mellem børn og voksne er helt i orden (Red Barnet 2021:9-10).

4. Den eneste ene: Som grooming processen skrider fremad, intensiveres relationen og krænkeren vil ofte understrege deres samhørighed, og at det er vigtigt, at de kan stole på hinanden. Krænkeren vil i denne forbindelse ofte konfrontere offeret med ”det frivillige” aspekt i forholdet, og således understrege, at offeret selv har indvilliget i kontakten og godt kan lide det (Red Barnet 2014:9-10). I den forbindelse vil krænkeren ofte gentagne bekræfte, at deres kontakt har stor betydning for krænkeren, og at krænkeren ønsker det bedste for barnet. Krænkeren gør det herved klart, at der er en forventning om, at barnet er loyalt, for ellers vil den gode relation og de fordele der er forbundet med venskabet, kunne gå tabt (Red barnet 2021:2).

5. Det seksuelle tema introduceres: Det seksuelle tema kan eksempelvis introduceres ved, at krænkeren spørger barnet om erfaringer med kærester eller at kysse rigtigt. Det kan også være spørgsmål om, hvordan barnets krop er udviklet. Red Barnet i flere retssager oplevet, at krænkeren udtaler, at det netop var barnets behov for at skaffe sig seksuel viden fra en erfaren person, der fik samtalerne eller aktiviteterne til at handle om seksuelle temaer (Red barnet 2021:3). Krænkeren kan argumentere for at barnet mistrives i sine omgivelser og krænkeren hermed fremstår som den betænksomme og tillidsvækkende voksne, der vil barnet det bedste (Red Barnet 2021:9-10).

6. Det digitale overgreb arrangeres: I denne del af groomingfasen foreslår krænkeren typisk at tale sammen over webcam, eller at få tilsendt billeder af barnet. Ofte begrundes krænkeren dette med at vedkommende gerne vil se offeret. Krænkeren fremtræder i relation hertil ofte meget anerkendende og rosende overfor barnet. Men efterkommer barnet ikke ønsket, ændrer attituden sig typisk til at være mere truende og krævende. Ofte trues barnet med, at allerede sendte billeder eller videooptagelser vil blive offentliggjort. Dette giver krænkeren en følelse at have kontrol og magt over relationen, og derved en tro på, at overgrebet gennemføres (Sørensen 2015:42-43).

7. Det fysiske møde arrangeres: Nogle krænker har som endelig mål at mødes fysisk med barnet for at gennemføre seksuel aktivitet. Ved grooming af yngre børn, er det seksuelle tema ikke nødvendigvis blevet introduceret. Barnet kan derfor være af den overbevisning, at de skal mødes med en ven, med hvem de deler nogle fælles interesser med. I sådanne tilfælde er det først ved det fysiske møde, at krænkeren kræver, at barnet medvirker i seksuel aktivitet. Hvis barnet er tøvende eller afvisende overfor et møde, kan krænkeren reagere insisterende og med skuffelse. Krænkeren kan typisk også bruge trusler om offentliggørelse af billeder eller optagelser som en afpresning til at gennemføre et fysisk møde (Sørensen 2015:43-44).

8. Hemmeligheden fastholdes: Som en del af grooming processen af barnet, udnytter krænkeren barnets tillid og samarbejdsvillighed, for derved at isolere og fremmedgøre barnet fra andre. Herved opnår gerningsmanden barnets fortrolighed, og mindsker risikoen for, at andre voksne opdager forholdet. Yderligere strategier, der bruges af krænkeren for at bevare barnets loyalitet, inkluderer udstedelse af trusler og bestikkelse. Ofte vil krænkeren pålægge barnet et ansvar, og en følelse af skyld og skam, og herefter påstå, at barnet har gjort noget ulovligt og kan blive straffet ved opdagelse heraf. Undervejs i hele grooming-processen sørger krænkeren for at påpege, at det, de har sammen, er noget helt specielt, som andre ikke vil kunne forstå eller acceptere, og at det derfor er vigtigt, at den barnet ikke fortæller andre om deres særlige kontakt. Når processen er nået så langt, at offeret har været udsat for seksuelle overgreb, vil krænkeren igen minde barnet om ikke at afsløre, hvad der er sket (Red barnet 2021:3).

6.1.2 Operationalisering af grooming

For at kunne anvende ovenstående viden i vores undersøgelse af grooming, har vi operationaliseret ovenstående afsnits begreber til konkrete, spørgsmål, som har dannet fundamentet for specialets indeks for grooming. Vi har med andre ord oversat teoretiske begreber til konkrete og målbare variable (De Vaus 2013:337). Konkret har afsnittet dannet baggrund for følgende spørgsmål:

1. Har du oplevet at en person du mødte på nettet, som du først troede var på din egen alder, senere viste sig at være en voksen?
2. Er du nogensinde blevet kontaktet af en voksen på nettet?
3. Har du oplevet, at en person du har mødt på nettet har spurgt om I kunne skrive sammen over eksempelvis mail eller sms?
4. Har du oplevet at blive forelsket i en voksen du har mødt på nettet?
5. Har du nogensinde fået fx billeder, videoer eller beskeder fra en voksen du har mødt på nettet, som gjorde dig trist, ked af det eller bange?
6. Har du oplevet at en nogen på nettet har forsøgt at få dig til at gøre noget, som du ikke havde lyst til?
7. Har du oplevet at blive truet eller presset af en person på nettet?

6.2 Hvad ved vi om ofre for grooming

Nedenstående afsnit har til formål at belyse eksisterende forskning om ofre for grooming og de faktorer man her har identificeret, der kan have indflydelse på børns sårbarhed over for grooming.

Indledningsvist er det meget vigtigt at understrege, at det ud fra et udviklingsperspektiv, er helt normalt at børn forsøger at udvide deres sociale netværk, danne tætte relationer og udforske deres seksualitet, når de når ungdomsårene. Her er internettet et oplagt sted at søge hen med sin tilgængelighed, anonymitet og overkommelighed, hvorfor det derfor også naturligt anvendes til seksuelle formål (Quayle et.al. 2012:8).

6.2.1 Kontakten til ofrene

Ifølge psykolog ved Red Barnet, Kuno Sørensen, bliver ofre for grooming i høj grad kontaktet på sociale fora på nettet, som eksempelvis Facebook eller online spilfora (Sørensen 2021:2 & Webster et.al. 2012:90). Forskning tyder dog på, at gerningsmanden ofte søger at flytte den efterfølgende kontakt med offeret over på mere private kommunikationsplatforme ved udveksling af mobiltelefonnumre og e-mailadresser (Quayle et.al. 2012:42 & Kloess et.al. 2017:11-12).

I en undersøgelse af blandt andre Juliane Kloess, der bygger på fem gerningsmænds korrespondancer med ofre i alderen 11-15 år, fandt man gennem en kvalitativ, tematisk analyse, at det er forskelligt, hvordan gerningsmændene indledningsvist præsenterer sig for sine ofre. I samplet fandt man eksempler på, at gerningsmændene havde anført deres alder som værende i deres teenageår eller på samme alder som offeret. Men man fandt også tilfælde, hvor gerningsmanden havde løjet sig til at være blot et par år yngre end deres reelle alder, eller ligefrem havde præsenteret sig med deres rigtige alder og således som voksne mænd (Kloess et.al. 2017:11-14). Et lignende resultat nåede man også frem til i det omfattende ”European Online Grooming Project”, hvor man havde interviewet 33 mandlige gerningsmænd, der alle var dømt for grooming i henholdsvis England, Belgien og Norge. Her fandt man at gerningsmændene enten brugte deres egen, falske eller skræddersyede identitet, når de kontaktede deres ofre (Webster et.al. 2012:5).

Ifølge forskningen er der således tilfælde, hvor børnene er udmærket klar over, at den fremmede de snakker med online, ikke er jævnaldrende med dem selv. Dette støttes op af Kuno, der beskriver hvordan mange børn, særligt piger, oplever at blive ligefrem forelsket i den voksne de chatter med. Dette til trods for, at mange af børnene er fuldt bevidste om, at de chatter med en voksen. De positive følelser for den voksne forbliver ofte positive, selv når mandens hensigter og udseende viser sig at være anderledes end forestillet, før det fysiske møde (Sørensen 2021:9).

6.2.2 Ofrenes karakteristika

Overordnet set tyder den eksisterende forskning på, at det i særdeleshed er unge mellem 13 og 15 år, der bliver tiltrukket af muligheden for at skabe sociale relationer på nettet og ofte er ofre for grooming piger (Webster et.al. 2012:90, Sørensen 2021:9, Quayle et.al. 2012:23, Kloess et.al. 2017:2).

Nyere forskning tyder på, at det, der i det offline liv betragtes at udgøre en sårbarhed hos børn, ofte også gør sig gældende som risikofaktorer på nettet. Dette være sig eksempelvis familiære problemer, social isolation, eller at barnet tidligere er blevet forulempet (Berson 2003; Webster 2012; Livingstone et. al. 2011; Noll et. al. 2009; Wells & Mitchell 2008; Whittle et al., 2013a i Whittle et.al. 2014:1185). Ifølge Whittle et. al. er de risikofaktorer der bliver identificeret i relation til ofre selv, set som: lavt selvværd, ensomhed og at barnet oplever at have nået et lavpunkt i sit liv. Som et af de medvirkende ofre i undersøgelsen udtrykker det: *"I was all upset about that as well that's why I just needed a friend more than anything"* ([Mona, 14] i Whittle. et. al 2014:1188). Det skal dog understreges, at forskning også tyder på, at ikke alle offline risikofaktorer kan overføres 1:1 til den online verden. Der vil således være børn, som i det virkelige liv ikke vil betragtes som sårbare, men som er sårbare i relation til deres online liv (UK Council for Child Internet Safety [UKCCIS] 2012 & Whittle et al. 2013a i Whittle et.al. 2014:1186).

6.2.3 Ofrenes reaktion på at blive kontaktet

I det tidligere nævnte europæiske studie af grooming, blev der på baggrund af 33 interviews med dømte mænd for grooming, identificeret tre forskellige måder, hvorpå børn responderer på henvendelser fra fremmede: 1) *modstand*, i form af ikke at svare på henvendelsen 2) *risikovillighed*, i form af indvillig i seksuel samtale med den fremmede, 3) *sårbarhed*, i form af, at ofre udtrykker sårbarhed over for den fremmede (Webster et.al. 2012:90).

Blandt de børn der ikke udviste modstand overfor fremmede, fandt studiet, at det er forskelligt, hvad der bliver chattet om, afhængigt af, hvorvidt barnet kan kategoriseres som risikovillig eller sårbar.

Med udgangspunkt i denne semantik, vil nedenstående afsnit skitsere to overordnede typer af ofre som synes at være gennemgående i forskningslitteraturen på området i et forsøg på at strukturere og kategorisere den eksisterende viden om ofre for grooming. Kategorierne skal imidlertid ikke opfattes som stålfaste kasser, eftersom der kan være elementer som overlapper hinanden.

6.2.4 Det sårbare offer

I henhold til gruppen af sårbare børn, henvises der med denne betegnelse til børn, der i chatten med den fremmede, præsenterer sig selv som sårbar, eksempelvis ved at udtrykke at man er generet, ensom, trist, mangler opmærksomhed, har en psykisk lidelse, har familiære problemer eller måske ligefrem udtrykker at have været udsat for overgreb (Webster et.al. 2012:90-91). I relation hertil fandt Quayle et.al. i deres analyse af 27 interviews med ofre for grooming, at ensomme børn ofte finder det svært at skabe relationer til andre mennesker offline, idet de har en opfattelse af, at de mennesker de omgiver sig med i deres virkelige liv, hverken er interesserede i dem eller villige til at give barnet tid til at lytte til dem. Derfor søger de ensomme og socialt ængstelige børn, ifølge studiet, deres sociale relationer online (Purcell, Smith and Zickuhr: 2010 i Quayle et.al. 2012:34). De digitale samtaler, bliver således et redskab for børn til at udvikle sig socialt og til at finde den støtte og omsorg som de føler de mangler udenfor skærmen (Sørensen 2021:8). Disse børn er i deres adfærd på nettet ofte meget tillidsfulde overfor de mennesker de møder og har tendens til at skabe nogle idealiserede fantasier om de personer de chatter med. Sådanne børn er ifølge Kuno Sørensen lette at manipulere, da de netop har et stort behov for anerkendelse og kontakt (Sørensen 2021:9).

I Webster et.al. beskriver gerningsmændene selv, de sårbare ofre som børn der har et meget stort behov for kærlighed eller som er akut ensomme. Som en af de medvirkede i undersøgelsen udtrykker det:

”Many of the girls were lacking adult contact. They felt safe with me. I was there when they needed me, and I always made time. I learned about their lives and it was important to them” (Webster et.al. 2012:91).

Derudover beskrev gerningsmændene de sårbare ofre som børn med lavt selvværd, særligt i relation til deres kropslige udseende, og at de ligeledes havde oplevet indikationer på psykisk lidelse blandt nogle af børnene. Eksempelvis berettede en gerningsmand om, hvordan hans offer havde tydelige ar-dannelser på sit håndled der stammede fra, at barnet skar i sig selv. I denne henseende må man dog ikke glemme, at nogle børn også søger online relationer grundet en seksuel nysgerrighed, hvorved den online kommunikation er en del af den unges seksuelle udforskning af sig selv og således helt normalt (Quayle et. al. 2012:36-37).

6.2.5 Det risikovillige offer

Den anden gruppe af ofre for grooming der udsprang af Websters studie var de risikovillige ofre. Disse børn blev i undersøgelsen karakteriseret som værende meget sociale, ekstroverte, selvsikre, og udadvendte (Webster et.al. 2012:92). I psykologiske termer karakteriserer forskerne i studiet de risikovillige som børn med en øget adfærdsmæssig forstyrrelse, dårligt opdragede og følelsesmæssigt uhæmmede. De kan også have dårlige tilknytningsmønstre, hvor de sociale relationer er præget af underskud af kærlighed og empati. Som reaktion herpå udviser de et defensivt højt niveau af selvtillid. I hvert fald når det kommer til deres online adfærd (Webster et.al. 2012:94). Denne online selvsikkerhed viser sig eksempelvis i form af barnets villighed til at tale med fremmede mennesker, fremtræde seksuelt på nettet eller at mødes offline med personer man har mødt på nettet (Whittle et.al. 2014:1186). Derudover kan risikobetonet online adfærd også komme til udtryk ved barnets villighed til at sende intime billeder eller videoer og udveksle personlige oplysninger som eksempelvis ens mobiltelefonnummer til en fremmed på nettet eller at barnet søge på nettet efter nogen at tale om seksuelle ting med (Webster et.al. 2012:92-93, Quayle et.al. 2012:8 og Whittle et.al. 2014:1186). Den primære årsag til at nogle børn og unge udviser risikobetonet adfærd, har i flere undersøgelser vist sig at være bundet i et ønske fra barnets side om at blive set og få bekræftelse (Jonsson et al., 2009; Jonsson & Svedin, 2012; Nigård, 2009 i Quayle et.al. 2012:9). I relation hertil er det relevant at nævne et studie fra 2003, hvor man fandt at man at børn med mange konflikter med deres forældre og med ringe kommunikation med deres forældre og/eller andre børn, samt børn med psykiske lidelser som eksempelvis depression, i særlig grad har en tilbøjelighed til at mere ukritisk at søge relationer på internettet (Wolak m.fl. 2003 i Sørensen 2021:8).

Forskning tyder på, at risikovillige børn i højere grad er motiveret til at udføre sexting, som er et begreb der henviser til at sende beskeder og billeder på nettet, særligt ved brug af smartphones (Schoeps et.al 2020:15-16). Derudover peger Schoeps et.al på, at børn der lægger intime og udfordrende billeder op på nettet, eller indvilliger i seksuelle samtaler, med en vis sandsynlighed lider af et lavt selvværd. Der findes dog ikke ifølge studiet belæg for at sige, at sexting har en direkte negativ effekt på børns udsathed for grooming. Derimod har sexting en indirekte effekt på børns udsathed for grooming, grundet det store forbrug af sociale medier i forbindelse med sexting (Schoeps et.al 2020:21). Man så dog en sammenhæng mellem manglende hæmninger og lavt selvværd blandt børn i forhold til deres tilbøjelighed til at dele billeder og indlede i seksuelle samtaler (Schoeps et.al 2020:16).

6.2.6 Internettet som risikofaktor

Forskning viser, at manglende undervisning i internetsikkerhed i skolen udgjorde en risikofaktor (Whittle et.al. 2014:1190). Whittle et.al. har i denne forbindelse identificeret en række risiko- og beskyttelsesfaktorer i forhold til børn og unges brug af internettet. For alle ofrene i studiet gjaldt det, at de normalt foretog sig nogle basale forholdsregler i forhold til at beskytte sig selv online. Men som et citat fra et offer i undersøgelsen viser, så kan grooming få børnene og de unge til helt eller delvist at glemme deres sunde fornuft og være inkonsekvente med deres sikkerhedsforanstaltninger når offeret får status af gerningsmanden som noget helt særligt: *“It was only for him that I would go on cam and take photos for”* [Shelley, 13] (Whittle et.al. 2014:1191).

I relation til risikofaktorer forbundet med børns brug af internettet, rapporterede 75% af ofrene at de brugte meget tid på nettet på tidspunktet, hvor de mødte deres gerningsmand online. Hertil fandt studiet, at det store tidsforbrug på nettet ofte var en måde hvorpå ofrene forsøgte at kompensere for problemer på andre områder i deres liv. I relation hertil konkluderede studiet, at et pludseligt, højt forbrug af internettet skal betragtes som et advarselstegn.

Et interessant fund var endvidere, at 25% af ofrene alene havde adgang til internettet fra en delt computer i hjemmet, men at dette, der kan betragtes som forsøg på en beskyttelsesfaktor,

blev omgået ved at børnene blot ventede med at tale med deres gerningsmand, indtil at der eksempelvis ikke var andre i familiens stue.

Ud over at kigge på børnenes adgang til computer, undersøgte forskerne ligeledes betydningen af børns adgang til smartphone. I studiet fandt man, at samtlige ofre havde talt i telefon eller skrevet sms-beskeder til gerningsmanden. En smartphone bliver derfor betragtet som en risikofaktor, da man i studiet fandt, at disse blev anvendt af ofrene til regelmæssigt at være i kontakt med deres gerningsmænd på en mere privat og ikke mindst let tilgængelig måde, gennem telefonbeskeder- og opkald (Whittle et.al. 2014:1191).

I forbindelse med gennemgangen af risikofaktorer er det vigtigt at understrege, at forskningen peger på, at risikofaktorerne ikke i sig selv gør børn sårbare, men at det er ved akkumulering og/eller i kombinationen af disse risikofaktorer, som kan øge børn og unges sårbarhed for online grooming (Whittle et.al. 2014:1188).

5.2.7 Risikofaktorernes flydende form

Whittle et.al. studie tydeliggør, hvordan identificering af risikofaktorer kan være en vanskelig opgave, eftersom studiet blandt andet viser, at børn hvis risiko- og beskyttelsesfaktorer umiddelbart er velafbalancerede, pludselig kan blive sårbare grundet en akut opstået situation, eller flere i forening - særligt i relation til barnets familie. Dette være sig eksempelvis svær sygdom, skilsmisse eller lignende, som midlertidigt vil gøre barnet mindre modstandsdygtig, såfremt en gerningsmand henvender sig til barnet på internettet. Dertil fandt studiet også eksempler på, hvordan børn, der i deres offline liv, ingen tegn har på sårbarhed har, alligevel kan være det i deres online liv grundet en kombination af risikovillig adfærd, nysgerrighed og misforståelse af mulige konsekvenser gjorde. Denne kombination kan gøre, at nogle børn indleder i en samtale med deres fremtidige gerningsmand (Whittle et.al. 2014:1192). Endeligt fandt studiet også frem til det scenarie, hvor et barn gradvist over tid udvikler en overvægt af risikofaktorer i sin dagligdag, hvor de omstændigheder der gør barnet sårbart i sit offline liv, ligeledes gør barnet sårbart på internettet (Whittle et.al. 2014:1191). Whittle et.al.'s studie tydeliggøre således, hvordan ikke bare én omstændighed kan gøre et barn sårbart på nettet, men at det ofte drejer sig om en kombination af risikofaktorer. Yderligere kan de gradvist udvikle sig over tid og endvidere ikke muligt alene

at tage udgangspunkt i barnets online adfærd. Derimod kan risikofaktorer i barnets offline liv have betydning for barnets sårbarhed på internettet.

6.3 Routine activity theory

En af specialets hovedteorier er teorien om rutineaktiviteter, der i 1979 blev fremført af Lawrence E. Cohen & Marcus Felson (Cullen et. al 2018:402). Denne teori er inddraget i specialet for at give et teoretisk indspark til den senere profilering, der i høj grad omhandler offerets rutineaktiviteter.

Ifølge Routine Activity Theory (herefter omtalt som RAT), er der tre krav der skal opfyldes, førend en forbrydelse har mulighed for at ske (Felson & Cohen 1979:589). Det er kravet om en motiveret gerningsmand, et egnet mål og fraværet af en kapabel vogter. Hvad angår en motiveret gerningsmand, bygger teorien på en forståelse af en gerningsmand som et overvejende rationelt tænkende individ. Dette er således en viderebygning på rational choice teorien som påbyder, at alle som udgangspunkt er motiverede for kriminalitet, men at et rationelt tænkende individ vil afveje fordele og ulemper ved at begå en kriminel handling (Cornish & Clarke 2018:374).

Ifølge Felson vil motiverede gerningsmænd sørge for at opholde sig steder, der har en overflod af egnede mål (Felson 1987 i Marcum 2009:39). Marcus Felson ræsonnerer over Zipf's princip om at yde den mindst mulig indsats for at opnå et mål, hvilket argumenterer for, at mennesket har en tendens til at springe over hvor gærdet er lavest (Felson 1987:913). Kravet om et egnet mål drejer sig om tilstedeværelsen af en person, der ikke har formået at beskytte sig selv godt nok (Meier & Meithe 1993 i Marcum 2009:42).

Hvad angår fravær af en kapabel vogter, viser vores tidligere forskning, at eksempelvis forældre ikke formår at beskytte deres børn godt nok på nettet, men det drejer sig i høj grad også om børns ofte ubetingede adgang til digitale platforme, der konstant udvikles (Kemp et al 2020:53). Når der ses en motiveret forbryder, et egnet offer og et fravær af en kapabel vogter, mangler der blot en konvergens mellem disse tre krav i tid og sted, for at en forbrydelse kan opstå. Teorien er derfor et godt udgangspunkt for forståelsesrammen for omfanget af online grooming i dette speciale, og vil bidrage til en øget bevidsthed om, hvorfor børnene er så udsatte som ofre.

6.3.1 Operationalisering af Routine Activity Theory

“**Kapabel vogter**”: I dette speciale skal en kapabel vogter betragtes som eksempelvis børnenes forældre, andre voksne og mere generelt overvågningssystemer.

Måden hvorpå vi i specialet har undersøgt hvorvidt der forefindes kapable vogtere i børnenes færden på internettet, er gennem spørgsmålene “*Hvor har du mødt de venner, du har mødt på nettet?*” samt “*Hvornår er du på nettet i løbet af en dag?*”. Hensigten med disse spørgsmål var herved at få indsigt i den online geografi, som er medbestemmende for, at krænker og offer mødes i en konvergens i tid og sted.

“**Et egnet offer**”: For at undersøge, hvad et “egnet offer” indenfor online grooming, er dette begreb operationaliseret ved følgende to spørgsmål: “*Hvornår er du på nettet i løbet af en dag?*” samt “*Hvilke 3 bruger du mest?*”. Formålet med disse spørgsmål var at få indblik i, om der er særlige tidspunkter på dagen, man især bør være opmærksom på børnene, som kapabel vogter. Dertil er et egnet offer operationaliseret til de mange spørgsmål i spørgeskemaet, som relaterer sig til risikofaktorer, der menes at gøre børn sårbare overfor grooming. Disse fremgår af bilag 2.

6.4 Det Ideelle Offer

Teorien om “det ideelle offer” af Nils Christie bidrager med et viktimologisk perspektiv på ofre og et indblik i måden hvorpå samfundets betragter ofre på og hvilke faktorer der spiller ind i forhold til, hvornår et individ accepteres som et offer. Christies fremstiller et lidt karikeret syn på, hvad et offer og en gerningsmand er, men er inddraget i specialet da teorien giver en indsigt i, hvilke mekanismer der er på spil i relation til, hvilke grupper af individer, der kan anses at være i risiko for at blive groomet. Samlet set vil teorien i samspil med Routine Activity og eksisterende forskning bidrage til den endelige profilering af det typiske offer for grooming.

I 1986 fremsatte Christie begrebet “det ideelle offer” som er en teoretisk forståelse af, hvordan ofre på bedst vis opnår anerkendelse som offer:

”By ”ideal victim” I have instead in mind a person or a category of individuals who – when hit by crime – most readily are given the complete and legitimate status of being a victim” (Christie, 1986:18).

Christie anvender definitionen det ideelle offer som en offentlig status på samme måde som den gængse forståelse af en “helt”. Dog påpeger han, at det er vanskeligt at lokalisere disse typologier i virkeligheden, men at de kan eksemplificeres (Christie, 1986:18-19).

Ifølge Christie er der fem egenskaber der skal være tilstede, for at der er tale om et “ideelt offer”;

1. Offeret er svagt. Dette kan eksempelvis være grundet sygdom, alderdom eller at offeret er meget ung.
2. Offeret er i gang med respektable opgaver.
3. Offeret er på et sted, hvor det ikke muligt at give ham/hende skylden for at være.
4. Gerningsmanden er stor og ond.
5. Gerningsmanden er ukendt og indgår ikke i noget personligt forhold med offeret.

(Christie 1986:19)

Christie eksemplificerer et ideelt offer ved eksempelvis den gamle dame, der er på vej hjem efter at have passet sin syge søster og som ved højlys dag bliver overfaldet og bestjålet af en stor, fremmed mand. Her er der tale om en person, som når denne rammes af kriminaliteten, har en komplet, legitim status for at være et offer (Christie 1986:18). I modsætning til det ideelle offer, eksemplificerer Christie et ikke ideelt offer som værende eksempelvis en ung mand, der sidder i en bar og bliver slået i hovedet af en bekendt, som stjæler hans penge og bruger dem på alkohol og stoffer. Offeret bliver i denne situation ikke betragtet som svagt eftersom manden hverken er i gang med et respektabelt projekt og er på størrelse med gerningsmanden og dermed skulle være i stand til at beskytte sig selv. Derudover kender offeret gerningsmanden, hvorfor offeret samlet set ikke betragtet som et “ideelt offer” (Christie, 1986:19).

Som beskrevet i indledning af dette afsnit skal Christies typologi af gerningsmand og offer se som en idealtpe heraf. Derfor kan fortællingen om den gamle dame og den ”store farlige”

mand som udgangspunkt betragtes at ligge langt fra virkeligheden. Men måden, hvorpå samfundet, ifølge Christie, ønsker at tage afstand fra gerningsmanden og se den som en person der ikke ligner én selv, ligger til gengæld ikke langt fra virkeligheden (Christie, 1986: 25-29).

6.3.2 Operationalisering af Nils Christies teori om det ideelle offer

“Det ideelle offer”: Dette begreb skal i nærværende speciale forstås som et en måde at kunne identificere, hvor sårbare og eksponeret et barn er, for at blive offer for grooming.

Nils Christie beskriver hvordan offeret og gerningsmanden er de ekstreme modsætninger i adfærd og personlighedstræk og hermed skaber det perfekte offer og perfekte gerningsmand. I nærværende speciale vil vi ikke have fokus på gerningsmandsperspektivet, men derimod offerperspektivet. I relation hertil beskriver Christie, hvordan offer og gerningsmands modsætninger, er med til at belyse hvor eksponeret man er for at blive et offer for en kriminel handling (Christie 2018:12).

“Respektabel opgave”: En respektabel opgave skal i dette speciale forstås som steder, hvor børn har en legitim grund til at opholde sig i form af digitale platforme. Begrebet er operationaliseret til spørgsmålet om, hvilke digitale platforme børnene anvender. *“Hvilke 3 [digitale platforme] bruger du mest?”*.

“Et svagt offer”: Et svagt offer skal i denne undersøgelse forstås som et barn der er sårbar overfor grooming grundet eksempelvis oplevelser, der ifølge den eksisterende forskning gør barnet sårbar overfor grooming. Konkret er der eksempelvis spurgt ind til hvorvidt barnet har oplevet skilsmisse, dødsfald i den nære familie samt om barnet har en psykisk sygdom.

7. Udledte hypoteser

Med udgangspunkt i den gennemgåede eksisterende forskning og teori, har vi formuleret følgende hypoteser om, hvilke faktorer der har indvirkning på børns sårbarhed i relation til grooming:

Ifølge Webster et.al. 2012:90, Sørensen 2021:9, Quayle et.al. 2012:23, Kloess et.al. 2017:2 er ofre for grooming ofte piger. Herudfra er følgende hypotese udledt:

H1: Piger er mere udsatte over for online grooming end drenge

Børn der oplever at have en dårlig relation til deres forældre, ringe eller anstrengt kontakt, eller ligefrem er blevet forsømt, af deres forældre, har ifølge Whittle et.al. 2014:1185, Webster et.al. 2012:9, Quayle et.al. 2012:31 og Sørensen 2021:8, en øget risiko for grooming. Heraf er følgende hypotese udledt:

H2: Unge med familiære problemer er sårbare over for at blive udsat for grooming

Ifølge studier af Quayle et.al. 2012:34 søger ensomme børn deres sociale relationer online. Denne antagelse understøttes ligeledes af Whittle et.al. 2014:1188 og Webster et.al. 2012:91. Heraf er følgende hypotese fremkommet:

H3: Unge der føler sig ensomme, er sårbare overfor grooming

Ifølge Schoeps et.al 2020:16 er børn der deler intime billeder på nettet ofte ensomme. Yderligere fandt man i studierne; Webster et.al. 2012:91 og Whittle et.al. 2014:1188, at ofre for grooming ofte lider af lavt selvværd. Herudfra er følgende hypotese udledt:

H4: Unge med lavt selvværd er sårbare over for grooming

Børn med psykiske lidelser er ifølge Wolak m.fl. i højere grad tilbøjelige til mere ukritisk at søge relationer på internettet (Sørensen 2021:8). Yderligere fandt man også i studierne Quayle et.al. (2012:36) og Webster et.al. (2012:91) indikationer på psykiske lidelser blandt ofre for grooming. Dette har resulteret i følgende udledte hypotese:

H5: Børn med psykisk lidelse er sårbare over for grooming

Ifølge Davidson & Martellozzo øges sandsynligheden for udsættelse for digitale krænkelse ved, at børn ikke er superviseret eller kontrolleret af deres forældre (Davidson & Martellozzo 2017:117). Derfor udledes hypotesen:

H6: Brug af internettet på tidspunkter hvor forældre ikke superviserer børnene, gør børnene sårbare over for grooming

Den eksisterende forskning viser at unge der har dårlige tilknytningsmønstre, ofte reagerer ved at udvise et defensivt højt niveau af selvtillid i relation til deres online adfærd (Webster et.al. 2012:94). I relation hertil fandt Whittle et.al., at sådanne unge udviser en risikobetonet adfærd, i form af øget villighed til at tale med fremmede på nettet, fremtræde seksuelt og dele personlige oplysninger (2014:1186). Dette har resulteret i følgende hypotese:

H7: Børn med meget defensivt høj grad af selvtillid, er sårbare overfor grooming

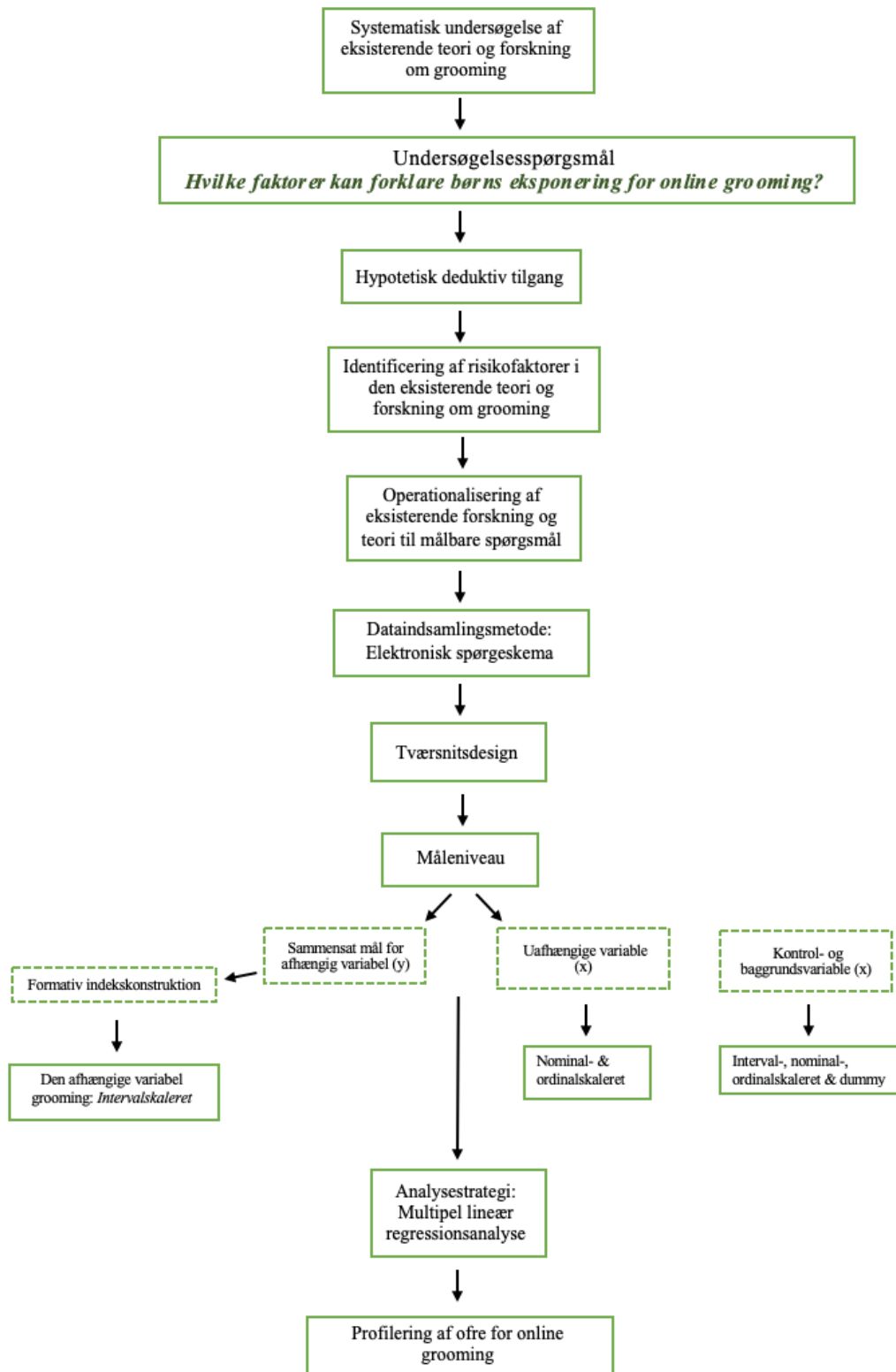
Ifølge Whittle et.al. har børn der har en oplevelse af, ikke at have mange venner, en tendens til at indvillige i kontakt med en fremmed person, for derved at have en at snakke med (2014:1190). Ud fra dette udledes følgende hypotese:

H8: Unge der oplever at have få venner, er sårbare overfor grooming

8. Metode

Kvantitativ metode er et oplagt valg, eftersom vi med specialet ønsker at identificere faktorer og sammenhænge, der kan have betydning for fremkomsten af et grooming (Kuada 2012:103-104). Et yderligere argument for brugen af kvantitativ metode er i relation til profilering, der ifølge ekspert i profilering og kriminalpsykolog Charlotte Kappel, kræver kvantitativ data (Kappel 2020:19).

Nedenfor ses specialets forskningsdesign, der har til formål at give indblik i den strategi som er valgt for tilrettelæggelsen af specialet (Andersen et.al. 2018:66).

Model 1: Specialets forskningsdesign

Kilde: Eget materiale

8.1 Tværnsitsdesign

Specialets problemformulering har karakter af en forklarende problemformulering med dets fokus på at udfinde de faktorer, som har indflydelse på børns sårbarhed i forhold til online grooming. Med undersøgelsen ønsker vi således at forstå, hvad der gør nogle børn yderligere udsatte over for online grooming end andre. I hjertet af årsagsforklarende undersøgelser er etableringen af årsagssammenhænge, som overordnet kan betragtes på to måder: deterministisk eller probabilistisk. Betragtes årsagssammenhænge deterministisk, da vil man forsimplet slå på, at hvis X forekommer, så vil det altid resultere i Y (De Vaus 2013:4-34). Men som De Vaus pointerer:

”The complexity of human social behaviour and the subjective, meaningful and voluntaristic components of human behaviour mean that it will never be possible to arrive at a causal statements of the type “if X, and A and B, then Y will always follow” (De Vaus 2013:5).

Eftersom specialet hviler på et tværnsitsdesign, betragtes de fundne associationer mellem de identificerede, potentielle risikofaktorer og grooming probabilistisk og altså som faktorer der sandsynligt har indvirkning på børns sårbarhed for grooming. Med et tværnsitsdesign er det imidlertid ikke muligt at få indblik i retningen af en sammenhæng og det er derfor ej heller muligt ud fra denne undersøgelse at afgøre, hvorvidt de testede faktorer reelt har indflydelse på børns udsathed for grooming (De Vaus 2013:180). De fremkomne resultater skal derfor ikke betragtes som komplette eller deterministiske forklaringer på, hvad der gør et barn sårbart overfor grooming. Som De Vaus påpeger:

”Because behaviour is not simply determined we cannot achieve deterministic explanations. However, because behaviour is constrained we can achieve probabilistic explanation” (De Vaus 2013:5).

Brugen af tværnsitsdesign er imidlertid valgt ud fra et tidsmæssigt- og ressourcehensyn. Modsat et longitudinalt studie, der med dets tidsperspektiv i højere grad kan sige noget om kausalsammenhænge, er tværnsitsdesignet kendetegnet ved alene at indsamle data på ét

tidspunkt. Et sådan design er derfor væsentligt mindre ressource og tidskrævende (De Vaus 2013: 176). Endvidere er tværsnitsdesignet valgt, idet et sådan design er fordelagtigt til undersøgelse af et betydeligt antal cases, i dette tilfælde 427 respondenter, under de givne ressource- og tidsmæssige rammer for specialet (De Vaus 2013:193).

8.2 Hypotesetest

I relation til specialets problemformulering ønsker vi at teste holdbarheden af vores hypoteser gennem en hypotesetest. Med andre ord er specialet udfærdiget ud fra en hypotetisk, deduktiv tilgang. En hypotese er *"en påstand om virkeligheden, som man undersøger og vurderer for at finde ud af, om den er sand eller falsk"* (Andersen & Boolsen 2015:41). En af hypotesernes vigtigste funktioner er således at konkretisere den eksisterende teori og forskning til noget der kan undersøges empirisk. Hypoteser er med andre ord testbare og kan ses som bindeleddet mellem specialets inddragede teori og empiri (Andersen & Boolsen 2015:45).

Ved hypotesetest arbejder man med en H0-hypotese og en H1-hypotese. H1-hypotesen antager at der *er* en sammenhæng mellem den afhængige- og uafhængige variabel, hvor H0-hypotesen antager at der *ikke* er nogen sammenhæng mellem den afhængige- og uafhængige variabel (Agresti & Barbara 2008:144). Afgørende for, hvorvidt der kan siges at være tilstrækkelig sikkerhed for, at der er en sammenhæng mellem to variable og H0-hypotesen dermed kan forkastes, er hypotesens signifikansniveau, udtrykt som p-værdien (Agresti & Barbara 2008:143). P-værdien udtrykker sandsynligheden for observationerne, givet at H0-hypotesen er sand. P-værdien fortæller således noget om undersøgelsens usikkerhed, men kan altså ikke sige noget om sandsynligheden for, om hypotesen er sand eller ej. Specialet følger i den forbindelse det gængse accepterede usikkerhedsniveau indenfor forskningen på 5% (Gellman 2007:20). Specialets estimater for populationen er således udledt med 95% sikkerhed (Agresti & Barbara 2008:112). Når man foretager hypotesetest, er der risiko for to typer fejl: Type 1 fejl vedrører den situation, hvor H0-hypotesen forkastes, selvom den reelt er sand. Type 2 fejl vedrører at den situation hvor H0-hypotesen ikke forkastes, selvom den reelt er falsk. I denne forbindelse relaterer signifikansniveauet sandsynligheden for at begå type 1 fejl (Højsgaard 2018:13).

8.3 Profilering

Specialets kerne er en udarbejdelse af en nomotetisk profilering af ofrene gennem indsamlet data. Man skelner mellem nomotetisk og ideografisk profilering, som hver især bidrager med forskellige tilgange til offerprofileringen. Til forskel fra ideografisk profilering, der har fokus på ofrene som individuelle cases, fokuserer den nomotetiske profilering på generelle data der kan præsenteres statistisk (Turvey 2013:88). Én ting man bør være bevidst om i sit valg af nomotetisk profilering er, at individuelle forskelle ikke kommer til udtryk på samme måde, som hvis man havde valgt en mere kvalitativ tilgang til offerprofileringen (Turvey 2012:88). Dette har vi som tidligere diskuteret i afsnit xx været opmærksomme på, særligt i relation til ikke at betragte vores fund som kausale. Profilering er en metode udvundet på baggrund af teori, og i bred forstand omhandler nomotetisk profilering en kategorisering af personer efter deres kendetegn. Dette være sig eksempelvis køn, alder, etnisk oprindelse, vaner, præferencer og andre adfærdselementer (Den Europæiske Union 2011:8 & Turvey 2013:105). I dette speciale har vi gjort brug af metoden profilering til at identificere risikofaktorer, der kan øge et barns sårbarhed overfor online grooming. For at kunne forebygge grooming, er man nødt til at vide noget om, hvad der kendetegner ofrene. Specialets sigte er dermed at anvende profilering og ønskeligt at være medvirkende til at forhindre fremtidige forbrydelser i relation til online grooming, ved hjælp af denne særlige viden. Med denne indsigt vil man forhåbentligt kunne skabe mere målrettede indsatser, der kan skræddersys til at passe de forskellige typer af ofre.

Kriminalpsykolog og profileringsekspert Charlotte Kappel peger i en artikel fra 2020 omhandlende moderne profilering, på en særlig tilgang til profilering (Kappel 2020:20). Den kaldes "trinity-approach" som oversat til dansk betyder "treenighedstilgangen". Denne tilgang fordrer at man indleder med en geografisk profilering og dernæst en profilering af ofrene. Denne metodetilgang til profileringen gør, at man med udgangspunkt i de to første profileringer, kan udforme en profilering af gerningsmanden på baggrund af den data. Turvey har gennem egne undersøgelser fundet, at særligt offerets livsstilseksposering og situationelle eksposering er interessante i denne forbindelse (Turvey 2013:144). Situationel eksposering omhandler offerets tilgængelighed på gerningstidspunktet, og livsstilseksposering omhandler hvordan offerets livsstil kan indvirke på de kriminelle handlinger offeret udsættes for (Turvey 2013:146). Dette trækker derfor tråde til både geografisk-/ og offerprofilering.

8.4 Geografisk profilering

I dette speciale har vi ligeledes valgt at foretage det indledende skridt i vores behandling af empiri og indsamlet data ved at gøre brug af en geografisk profilering. Geografisk profilering er en efterforskningsmetode, hvori man analyserer gerningsstedet for at kunne fastsætte det mest sandsynlige område gerningsmanden kommer fra (Kappel 2020:20). I dette speciale er gerningsstedet lidt mere diffust, men dog ikke uden betydning, idet gerningsstedet i dette tilfælde udgøres af de online platforme. Fokus har derfor været at identificere de platforme, som børnene anvender og deres kendetegn. Med denne viden vil vi kunne sige noget om hvorvidt børnene i højere grad eksponeres for online grooming på særlige platforme, og derfor er det også essentiel viden for at kunne tage næste skridt: en profilering af ofre.

8.5 Profilering af ofre

Ifølge Kappel bør både geografisk profilering samt profilering af offer bygges på data fra en database (Kappel 2020:19). Under denne del er fokus udelukkende på offeret i relation til, hvorfor offeret netop er ideelt for denne type forbrydelse, eller modsat, hvorfor offeret er atypisk for denne type forbrydelse (Kappel 2020:20). Begge tilgange fordrer, at man ved noget om offerets baggrund, herunder alder, køn, geografiske placering og deslige. I dette tilfælde udgøres den geografiske placering af børnenes brug af digitale platforme. ”Victim precipitation” - teorien beror på en opfattelse af, at den kriminelle gerning ikke kan forstås i den fulde kontekst, hvis man kun kigger på gerningsmanden. Derimod argumenterer teorien for at offeret spiller en afgørende rolle i krænkelserens dynamik (Turvey 2013:147). I relation hertil skal det igen understreges, at dette ikke betyder, at offeret er skyldigt i forbrydelsen, men teorien påpeger at bestemte typer af ofre, tiltrækker bestemte typer af gerningsmænd. Man taler i denne forbindelse om livsstilseksponering, der handler om, hvordan offerets livsstil har betydning for dets sårbarhed (Turvey 2013:145). Eksempelvis ved vi fra den eksisterende forskning, at et barnets selvfølelse kan være afgørende for, i hvor høj grad barnet søger anerkendelse og ros fra fremmede (Webster et.al. 2012:91, Whittle et.al. 2014:1188 & Turvey 2013:161).

Ved at koble den indsamlede data vedrørende den geografiske profilering sammen med en offerprofilering, giver det os en mulighed for at give et mere fyldestgørende billede af, hvilke

børn der udvælges af gerningsmanden (offerprofilen), og på hvilke platforme (geografisk profil). Samlet set bidrager det med betydelig viden omkring, hvilke børn der typisk er ofre for grooming og metoden bidrager derfor med betydelig viden til besvarelse af specialets problemformulering.

8.6 Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse

I dette speciale har vi gjort brug af elektroniske spørgeskemaer. Dette er valgt ud fra overvejelser omkring den tidsmæssige besparelse og tilgængelige ressourcer (De Vaus 2014:123-125). Fordelene ved et webbaseret spørgeskema er, at indsamlingen kan foregå uden de store omkostninger og indsamlingsperioden potentielt kan være meget kort (Hansen 2018:289). Endvidere er det valgt ud fra overvejelser omkring at gøre det så let for respondenterne at deltage som muligt. Derudover så vi en fordel i at benytte os af elektroniske/webbaseret design da groomingen foregår på nettet, så vi kan formode at den population vi ønsker at sige noget om, er på nettet hvilket er en væsentlig grund til at vi også er på nettet når vi indsamler vores empiri.

Som vist i bilag 5, blev spørgeskemaet gjort tilgængeligt for respondenterne ved at de fik tilsendt et link som kunne anvendes på såvel computer, tablet og mobil.

I og med at specialets respondenter udgøres af potentielle ofre for grooming, kan spørgeskemaundersøgelsen sidestilles med en selvrapporteringsundersøgelse i form af en offerundersøgelse. En offerundersøgelse er en undersøgelse, "*hvor personer spørges, om de har været udsat for kriminalitet*" (Pedersen 2018:54). Rigspolitiets Nationale Center for Cybercrime (NC3) påpeger, at grooming er stigende og at der er et mørketal (Politiet 2017). Grundet coronapandemien og nedlukningen af Danmark, var det ikke muligt at udtrække data fra specialets samarbejdspartner; NC3. Frem for Rigspolitiets registerdata, hviler specialet i stedet for på data indsamlet på baggrund af en offerundersøgelse, hvor studiepopulationen udgjordes af 427 danske børn i alderen 13-17 år, der går i 8.-10. klasse. Denne undersøgelse afspejler således de (potentielle) ofres opfattelser af situationen (Pedersen 2018:57).

Endvidere er det i offerundersøgelser vigtigt at have for øje, at interviewpersonernes hukommelse kan være en begrænsning (Pedersen 2018:57). Vi er opmærksomme på dette gennem hele vores metodadesign og har derfor valgt kun at have ét spørgsmål der indeholder et tidsperspektiv.

8.7 Rekruttering af respondenter

Indledningsvist var det planen, at rekrutteringen af respondenter skulle foregå ved hjælp af klyngeudvælgelse, hvor undersøgelsespopulationen blev inddelt i mindre grupper (Thomsen 2018:328). I dette tilfælde efter Danmarks fem regioner, hvorudfra vi ville foretage en tilfældig udvælgelse af skoler, som efterfølgende blev kontaktet (Thomsen 2018:325). På denne måde forsøgte vi at efterstræbe *simpel tilfældig udvælgelse*, hvor skoler der opfyldte udvælgelseskriterierne, havde lige sandsynlighed for at blive kontaktet med henblik på at deltage i undersøgelsen (Hansen & Andersen 2009:80). Men som undersøgelsen skred frem måtte vi erkende, at vi særligt havde problemer med at rekruttere respondenter i Jylland, særligt Nordjylland. Trods stor anstrengelse lykkedes det ikke at rekruttere respondenter fra denne region. Udfordringen kan ses i relation til coronapandemien der har betydet at alle landets 696.486 skolebørn i 0.-10. klasse, har modtaget hjemmeundervisning i størstedelen af den tid, hvorunder dette speciale har været undervejs. Denne omstændighed har haft en væsentlig indflydelse på vores indsamlingsperiode, hvor langt størstedelen af de kontaktede skoler afviste at deltage.

Trods diverse bestræbelser på at gøre deltagelsen så let og overskuelig som muligt, brugte skolerne ofte coronapandemien som årsag til at de ikke kunne deltage. Som eksempelvis en skoleleder skriver:

”Vi kan desværre ikke være behjælpelig i denne situation, pga. vi har stort arbejdspress bla. pga. COVID-19 og en del justeringer i dagligdagen. Håber I finder en anden skole” (Skoleleder, februar 2021).

En yderligere udfordring i relation til svarprocenten var, at der foretages rigtig mange målinger, der trætter respondenterne. Som en af de deltagende skolars lærere skrev til os, får skolerne ofte henvendelser fra folk som laver spørgeskemaundersøgelser. Som resultat heraf er respondenter i dag generelt sværere at overtale til at deltage i diverse undersøgelser (Hansen 2018:292). I dette tilfælde gjorde det sig særligt gældende i relation til skoleledere og lærere, der her kan betragtes som “gatekeepers”. Omstændighederne og de mange afslag til trods, lykkedes det os alligevel at indsamle 590 besvarelser. Et af de tiltag vi gjorde i

relation til rekrutteringen af respondenter, var at lave en introduktionsvideo. Denne er generelt blevet taget godt imod. Som en leder af grundskolen på en af de kontaktede skoler eksempelvis skrev:

“I skal have stor ros for jeres introduktionsvideo. Der er ingen tvivl om, at den vil animere vores elever til at svare på jeres skema – af flere årsager. TAK for det” (Skoleleder marts 2021).

I introduktionsvideoen henvendte vi os direkte til børnene og forsøgte i et letforståeligt sprog at fortælle hvad undersøgelsen gik ud på, og hvad emnet grooming overordnet handler om. På denne måde forsøgte vi at sikre os, at de deltog i undersøgelsen ud fra et oplyst grundlag.

Som resultat af udfordringerne, ændrede vi undervejs strategi og gjorde i vid udstrækning brug af vores respektive netværk, herunder ved brug af opslag på LinkedIn, Facebook og Instagram. Man kan derfor argumentere for, at vi i stedet har gjort brug af “Snowball sampling”. Konkret vil det i dette tilfælde sige, at vi gennem vores netværk fik kontakt til skolelærere og ledelse, som herefter aggerede “gatekeepers” i forhold til undersøgelsens målgruppe (Aarhus Universitet 2021). Derudover gjorde vi brug af vores specialesamarbejde med NC3, hvor vi rakte ud til vores kontaktperson, Michael Karpf, der er forebygger i NC3. Han var meget behjælpelig med at kontakte relevante kollegaer rundt omkring i landet og opfordrede dem til at hjælpe os med rekrutteringen. Disse kontakter var behjælpelige med at række videre ud til SSP-samarbejdspartnere i de forskellige kommuner, herunder skolelærere. Denne rekrutteringsstrategi blev trods dets ulemper i relation til generaliserbarhed, valgt ud fra overvejelser omkring den tidsmæssige ramme for projektet og et ønske om så vidt muligt at øge undersøgelsespopulationen.

I forbindelse med rekrutteringen blev der udformet en standardiseret mail, som alle de udvalgte skoler fik tilsendt, for herved at sikre ensartethed i den information, vi gav til skolerne. Mailen blev sendt til de udvalgte skolars skoleledere, hvori vi specificerede undersøgelsens formål og ikke mindst fik uddybet de deltagende børns anonymitet. Endvidere nævnte vi i mailen at specialet er udarbejdet i samarbejde med Rigspolitiets Nationale Center for Cybercrime, for herved yderligere at understrege undersøgelsens

vigtighed og alvorlighed. Derudover gjorde vi det klart, at spørgsmålene på forhånd var blevet godkendt af overlæge ved BUA Skejby og speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri, Stine Østergaard Randing. På denne måde forsøgte vi at foregribe eventuel tvivl omkring deltagelse ud fra et beskyttelseshensyn overfor børnene, så skolerne med sindsro kunne lade deres skoleelever deltage i undersøgelsen. I de (mange) tilfælde, hvor skolerne ikke vendte tilbage efter et par dage, ringede vi dem efterfølgende op pr. telefon for nærmere opfølgning (Hansen 2018:292).

Ifølge Kauda bør der til et spørgeskema medfølge et følgebrev der introducerer undersøgelsen, dets formål og tilskynder deltagelse (Kauda 2012:109). I nærværende undersøgelse udsendte vi på mail en vejledning rettet mod de unges skolelærere, hvor formålet med undersøgelsen (igen) blev beskrevet. Derudover var det efter råd fra Stine Østergaard Randing, vigtigt for os at gøre lærere og børn opmærksomme på, hvor de kunne søge råd og vejledning, såfremt der skulle være respondenter som har været udsat for krænkelse på internettet. Sidst i spørgeskemaet blev eleverne derfor oplyst om, hvor de kunne finde hjælp og vejledning. Samme information fik skolen i den tilsendte vejledning. I tråd hermed var undersøgelsens spørgsmål ligeledes vedhæftet i vejledningen, for herved at klæde skolelærerne bedst muligt på, såfremt en elev skulle henvende sig til underviser i forbindelse med undersøgelsen. Det samlede tilsendte materiale der blev udsendt, kan ses i bilag 5.

8.8 Spørgsmålenes udformning

I nærværende speciale er spørgsmålene udformet med overvejende lukkede spørgsmål. Det vil sige spørgsmål der kan besvares med et enkelt ord eller sætning (Kuada 2012:108). Dette er valgt ud fra overvejelser om målgruppens alder og ønsket om at gøre spørgeskemaet relativt hurtigt og let at udfylde. Endvidere har lukkede spørgsmål den fordel, at de er lettere at kode og analysere end åbne spørgsmål (Kuada 2012:109). Som en del af denne strategi, er den overvejende del af spørgeskemaet udfærdiget med vurderingsskalaer i form af en likert-skala (De Vaus 2014:101), hvor respondenterne har kunne vælge mellem *“I høj grad, I nogen grad, I mindre grad, Helt uenig, Ved ikke”*. Derudover indgår der også et spørgsmål, hvor vurderingsskalaen udgøres af en numerisk score (De Vaus 2014:103). Eksempelvis blev

respondenterne bedt om at svare på spørgsmålet: *På en skala fra 1-5, hvor tilfreds er du med, hvordan din krop ser ud?*. En tredje måde, hvorpå vi har forsøgt at gøre det så nemt og overskueligt som muligt at gennemføre spørgeskemaet, og dermed forsøge at fastholde respondenternes koncentration, er ved brug af checklister som svarkategorier (De Vaus 2014:104). Ved disse spørgsmål havde vi på forhånd oplistet et sæt af punkter, hvor respondenterne blot skulle vælge, de som fandt anvendelse. I nogle tilfælde havde respondenterne dog også mulighed for selv at skrive en uddybende kommentar, eller tilføje en svarkategori, for herved at sikre tilstrækkelig, udtømmende svarmuligheder (De Vaus 2014:100). På denne måde forsøgte vi at øge respondenternes mulighed for at give os en mere nuanceret indsigt i fænomenet online grooming (Kuada 2012:109).

Endvidere har vi i langt overvejende del af spørgsmålene givet respondenterne mulighed for at svare ved indsættelse af svarmuligheden “Ved ikke” eller “Jeg ønsker ikke at svare”. Dette valg er truffet ud fra overvejelser om svarprocenten og emnets karakter. Frem for at opstille et kriterium om, at respondenterne skulle besvare samtlige spørgsmål for at kunne deltage, har vi i specialet i stedet tilstræbt at få så mange som muligt til at gennemføre spørgeskemaet. Endvidere kan det at forsøge at tvinge en respondent til at besvare et spørgsmål, hvor respondenterne ikke ved, hvad denne skal svare, resultere i upålidelige svar og dermed mindske reliabiliteten (De Vaus 2014:106). Spørgeskemaet er derfor udformet ud fra et rationale om, at det var bedre at en respondent sprang et eller flere spørgsmål over, frem for at respondenterne helt at afbrød spørgeskemaet eller afgav upålidelige svar. Der er i litteraturen ikke enighed om, hvilket antal af svarkategorier der er mest efterstræbelsesværdigt. Et overvejende argument for brugen af et større antal svarkategorier er, at et færre antal svarkategorier betragtes som værende ufølsomme over for reelle forskelle (De Vaus 2014:107). I dette speciale har respondenterne kunne vælge mellem tre til ti svarkategorier.

8.9 Børn som respondenter

”Hvorfor spørge børn, når man kan spørge deres forældre – eller andre voksne, som kender til børnene og kan svare for dem?” (Andersen & Kjærulff 2003:22).

Frem mod 1980’erne var den grundlæggende holdning til brugen af børn som informanter, at de var umodne og uden den fornødne kompetence til at kunne svare for sig (Andersen &

Kjærulff 2003:22). I løbet af de sidste årtier er man dog blevet opmærksom på også at tillægge børns udsagn og synspunkter betydning.

Med specialet ønskes der i forbindelse med profileringen af ofre for grooming, en indsigt i børnenes oplevelser og erfaringer med grooming på nettet. Nærværende speciale bakker derfor op om de seneste årtiers udvikling, og vender således spørgsmålet på hovedet:

“Hvorfor ikke spørge børnene selv?” (Andersen & Kjærulff 2003:23) ud fra rationalet om, at børnene med stor sandsynlighed ved noget, som de voksne ikke ved. Særligt inden for grooming, hvor der endnu er meget lidt forskning på området, og hvor mørketallet forventes at være stort (Politi 2017), anses det at være relevant at spørge børnene selv. Ikke desto mindre er det vigtigt at anerkende de potentielle udfordringer, der er ved at spørge børn. Her peger de, der er mere tilbageholdende for at anvende børn i spørgeskemaer, på at alle børn ikke udvikler sig lige hurtigt og at udviklingen sker gradvist og ikke i spring (Andersen & Kjærulff 2003:24). I den nærmere fastsættelse af alderskravet læner specialet sig op af tidligere forskning, hvor der ses en udbredt enighed om, at børn skal have nået skolealderen, før de kan inddrages som respondenter i surveyundersøgelser (Andersen & Kjærulff 2003:29). I et studie af børns kognitive udviklingstrin, i relation til brug af børn som respondenter i surveys, fandt et hold forskere, at børn mellem 11-16 år er kognitivt veludviklede og tilmed har gode sociale kompetencer (Borges et. al. 2000 i Andersen & Kjærulff 2003:29).

Ved udformningen af specialets spørgeskema, har vi været i kontakt med børne- og ungdomspsykiater, Stine Østergaard Randing, der har bidraget med nyttig indsigt og sparring i forhold til spørgsmålenes konkrete indhold og formulering. Herved har vi forsøgt at sikre os imod at stille grænseoverskridende spørgsmål, eller spørgsmål der havde potentiale til at re-traumatisere de børn i undersøgelsen, der har været udsat for grooming. Modsat har vi også været nødt til at stille de nødvendige spørgsmål, for at kunne bidrage til forebyggelsen af grooming af børn fremadrettet. Derfor har vi været meget opmærksomme på at balancere mellem at få belyst et meget vigtigt og underrapporteret område, samtidig med at sikre, at dette ikke måtte blive på bekostning af vores respondents oplevelse. Lee og Renzetti argumenterer for, at “sensitive topics”, som eksempelvis overgreb på børn, er emner hvor respondenterne skal give noget af sig selv og som kan rippe op i følelser som skam eller skyld

(Lee & Renzetti 2012:510-11). Dette har blandt andet ført til specialets retningslinje om, at det udfærdigede spørgeskema skulle udføres i skoletiden, frem for derhjemme.

Ifølge Borges et.al. har børn det med at springe over hvor gærdet er lavest. Særligt hvis koncentrationen glipper og motivationen til at udføre spørgeskemaet med den fornødne seriøsitet derved også mistes (Borges et. al. 2000 i Andersen & Kjærulff 2003:34). Vi har derfor haft et stort fokus på, hvordan vi kunne fastholde børnenes interesse og har derfor været opmærksomme på spørgeskemaets længde og efter anbefaling fra SFI's rapport; "Udvikling af spørgeskema til elever i indskolingen" indsat en barre, der undervejs giver en synlig indikation af, hvor langt respondenter er nået i besvarelsen af spørgeskemaet (Keilow & Højen-Sørensen 2017:21). Et yderligere tiltag vi har gjort i forhold til at motivere børnene til at deltage og gennemføre spørgeskemaet er at indlede spørgeskemaet med en kort introduktionsvideo. I videoen optræder vi alle tre med billede og lyd, hvor vi fortæller om, hvorfor det er vigtigt, at de unge deltager i undersøgelsen. Formålet med introduktionsvideoen var dels at understrege betydningen af de unges deltagelse i undersøgelsen, delt at give de unge et indblik i, hvad undersøgelsen gik ud på. Derudover understregede vi i introduktionsvideoen deltagernes anonymitet i undersøgelsen, i tråd med SFI's anbefalinger (Keilow & Højen-Sørensen 2017:21). Herved forsøgte vi at tage hensyn til, at der i spørgeskemaet kunne forekomme spørgsmål som eleverne ikke nødvendigvis ville bryde sig om at svare på, hvis deres lærer, eller andre, kiggede med (Keilow & Højen-Sørensen 2017:21). I specialet har vi ikke alene pointeret elevernes anonymitet i introduktionsvideoen, men ligeledes i vores indledende kontakt til skolen og i en vejledning til spørgeskemaet, som blev sendt ud sammen med linket til undersøgelsen.

8.10 Præsentation af variable

Som hovedregel afgøres det statistiske analyseværktøj ud fra den afhængige variabels måleniveau, idet analyseværktøjet skal overholde de tilladte regnearter for variabelernes måleniveauer og muligheder for at foretage statistiske beregninger. Den værdi en variabel kan tage udgør variabelens måleniveau (Agresti et.al. 2008:12).

En variabel defineres som “*a characteristic that can vary in value among subjects in a sample or population*” (Agresti et.al. 2008:11). I dette speciale udgøres specialets afhængige variabel y , det vil sige den variabel der ønskes undersøgt, af grooming. De uafhængige variable (x), det vil sige de variable vi ud fra det inddragede teori og forskning, er de som vi har en forventning om påvirker vores y . Konkret har vi eksempelvis uafhængige variabler i form af ensomhed og sociale relationer, som ifølge den eksisterende forskning har betydning for børns udsathed for grooming. Det er disse x -variablers betydning på y (grooming) som er blevet testet i specialet, for herved at kunne svare på undersøgelsens problemformulering.

8.11 Den afhængige variabel – y

Ifølge Whittle et.al.'s studie som gennemgået under afsnit 10.4, handler sårbarhed for grooming ikke nødvendigvis om tilstedeværelsen af én eller flere risikofaktorer, men derimod i høj grad om kombinationen af risikofaktorer. Sammenholdt med den eksisterende forskning omkring groomings mange faser og manipulerede egenskaber, er det vurderet, at hvorvidt et barn har været udsat for grooming ikke kan måles ud fra et ja/nej spørgsmål. For som forskningen tyder på, er mange børn slet ikke klar over, hvorvidt de har været udsat for grooming (Sørensen 2021:9). Det ville derfor ikke være tilstrækkeligt at måle grooming direkte ved ét enkelt spørgsmål, hvorfor der i specialet er gjort brug af indeksskonstruktion. De Vaus påpeger ligeledes, at for at måle et komplekst fænomen, såsom grooming, kan en indeksskonstruktion skabe mere valide målinger. Det understreges ligeledes, at én måling alene kan være misledende, mens flere indikatorer mindsker fejlfortolkning (De Vaus 2014:179). Herved måles grooming indirekte, ud fra en flerhed af faktorer. Ved en indeksskonstruktion har vi således samlet flere målinger af grooming i én ny variabel (Petersen 2018:401). De inddragede faktorer til det sammensatte mål for grooming er udvalgt på baggrund af den eksisterende forskning og teori, hvilket afspejler specialets hypotetisk deduktiv tilgang.

Udvalgte faktorer til det sammensatte mål for grooming udgør af følgende spørgsmål fra spørgeskemaundersøgelsen:

1. Har du oplevet at en du mødte på nettet, som du først troede var på din egen alder, senere viste sig at være en voksen? a) ja b) nej c) ved ikke

2. Er du nogensinde blevet kontaktet af en voksen på nettet? a) ja b) nej c) ved ikke
3. Har du oplevet, at en person du har mødt på nettet har spurgt om I kunne skrive sammen over eksempelvis mail eller sms? a) ja b) nej c) ved ikke
4. Har du oplevet at blive forelsket i en voksen du har mødt på nettet? a) ja b) nej c) ved ikke
5. Har du nogensinde fået fx billeder, videoer eller beskeder fra en voksen du har mødt på nettet, som gjorde dig trist, ked af det eller bange? a) ja b) nej c) ved ikke
6. Har du oplevet at en nogen på nettet har forsøgt at få dig til at gøre noget, som du ikke havde lyst til? a) ja b) nej c) ved ikke
7. Har du oplevet at blive truet eller presset af en person på nettet? a) ja b) nej c) ved ikke

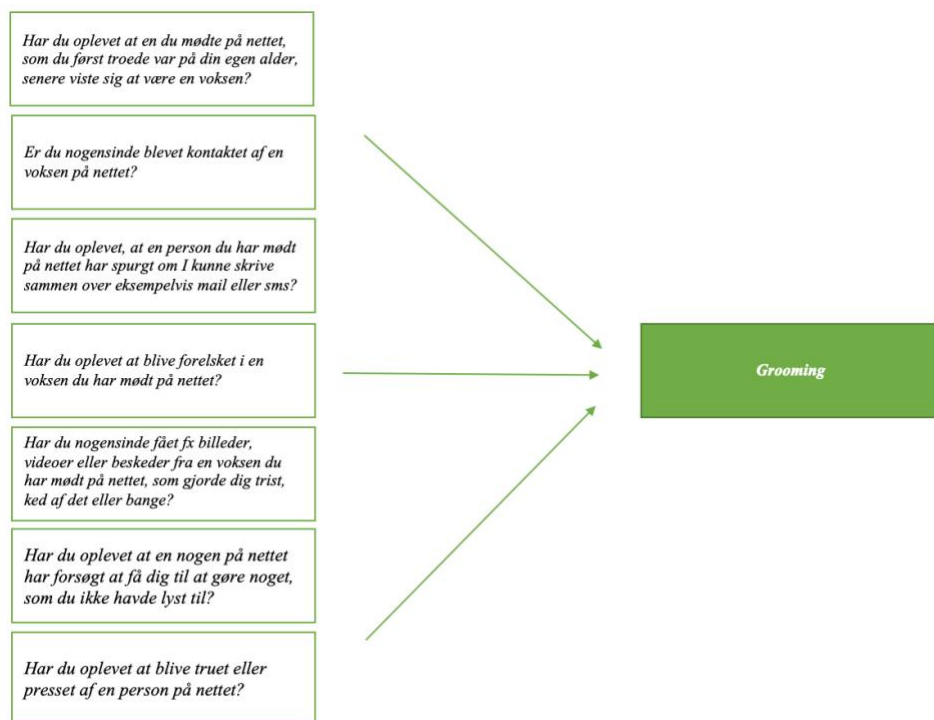
For at kunne konstruere det formative indeks, var det nødvendigt at omkode de oprindeligt nominal skalerede indikatorer for grooming til dummyvariabler, der per definition udgøres af to gensidigt, udelukkende kategorier (Treiman 2009:121). De tre svarkategorier blev derfor omkodet til to, ved at fjerne “ved-ikke” kategorierne ud fra grundige overvejelser om disse svarkategoriers størrelse og vidensindhold. Som vist i bilag 3: “Do-fil”, var det indikatoren; *“Er du nogensinde blevet kontaktet af en voksen på nettet?”*, der havde det højeste antal “ved ikke” besvarelser. Her svarede 52 respondenter “ved ikke”, svarende til 9,14%. Eftersom det blev vurderet at der ikke lå betydningsfuld information i indikatorernes “ved ikke”-kategorier, blev disse gjort til missing. I relation til indikatoren: *Har du oplevet at blive forelsket i en voksen du har mødt på nettet?* blev det dog vurderet, at “ved ikke”- og “ja” kategorien skulle lægges sammen. Denne beslutning blev taget ud fra overvejelser om at børn på 13-17 år kan have svært ved at definere, hvad forelskelse er. Rationalet for at sammenlægge “ja”- og “ved-ikke” kategorien bygger således på en betragtning om, at hvis respondenter er i tvivl, tolker vi det som, at respondenter har oplevet at holde rigtig meget af et voksent menneske i højere grad end blot på “venne-niveau”, men at respondenter ikke ved om respondenter har været forelsket i den voksne. I dette tilfælde er det imidlertid ikke afgørende, om respondenterne har været forelsket i en voksen på nettet eller blot holdt rigtig meget af den voksne de har mødt på nettet. Afgørende er, at der kan argumenteres for at have været et stærkt og tillidsfuldt bånd til den voksne på nettet, hvilket vi antager ved et “ved-ikke” svar.

Ved at sammenflette de nu dummy-skalerede indikatorer i ét sammensat mål for den afhængige variabel grooming, skal variablen behandles som en intervalskaleret variabel. Som nævnt afhænger de mulige analyseværktøjer af den afhængige variabels målniveau, og ændringen til en intervalskaleret, afhængig variabel muliggør lineær regressionsanalyse.

8.12 Formativ indeksskonstruktion

Overordnet er der to måder, hvorved man kan konstruere et sammensat mål, også kaldet et indeks og derved, indirekte, måle begreber: *Formative-* og *refleksive* indeks.

Eftersom vi med undersøgelsens afhængige variabel søger at finde frem til, hvorvidt respondenterne i undersøgelsen har været udsat for grooming, har vi konstrueret et formativt indeks. Hermed fokuseres der i målingen af grooming på de indikatorer, der hver især er med til at skabe fænomenet grooming (Petersen 2012:404). Det er således indikatorerne i sig selv, som danner fænomenet grooming som illustreret i nedenstående model 2 (Petersen 2012:403).

Model 2: Formativt indeks for grooming

Kilde: Eget materiale

Havde vi i specialet i stedet gjort brug af et refleksivt indeks, ville målingen af grooming have haft fokus på effekterne af grooming og indikatorerne havde således reflekteret fænomenet grooming (Petersen 2018:403-405).

Ved udvælgelsen af indikatorerne i det formative indeks, er det vigtigt at samtlige aspekter af grooming er dækket, for herved at højne indeksets validitet. Det er dog ikke ensbetydende med, at man blot skal vælge så mange indikatorer som muligt, men at udpege indikatorer der måler en vifte af egenskaber ved grooming (Petersen 2018:410). Det gælder med andre ord om at udvælge det antal indikatorer, som sikre at hvert aspekt af grooming indgår med den rette vægt i det endelige indeks (Petersen 2018:411). Afgørende for valg af indikatorer på grooming har derfor været, hvad der i den eksisterende forskning betragtes som handlinger der udgør grooming.

En anden vigtig ting at have for øje ved konstruktion af indeks er kausaliteten i de udvalgte indikatorer. I denne undersøgelse er det ikke muligt entydigt at afgøre, hvorvidt der er kausale sammenhænge mellem de udvalgte indikatorer og grooming, ej heller i hvilken retning sammenhængen går. Det specialet imidlertid kan udtale sig om er, hvorvidt der lader til at være en association mellem vores uafhængige variable og grooming. Dette bunder blandt andet i, at undersøgelsens spørgsmål er af meget subjektiv karakter, herunder de udvalgte indikatorer til indekset for grooming. Hvor ét barn eksempelvis ville opleve noget som en trussel, ville samme hændelse måske opfattes mindre voldsomt af et andet barn. Som en respondent eksempelvis udtrykte det til spørgsmålet om, hvorvidt vedkommende havde oplevet at blive truet eller presset af en person på nettet:

“Altså det er i spil, det sker 24/7 hvis man er bedre end modstanderen. Alle der spiller csgo [Counter-Strike: Global Offensive] eller fortnite kender til det. Så det’ bare en sjov historie at have. Squ ik noget der” (15-årig dreng).

Det samme gælder indikatoren “forelskelse”, hvor det kan være forskelligt, hvordan man eksempelvis adskiller det at holde af et andet menneske og det at være forelsket i det andet menneske. Afgørende for, hvilken vej sammenhængen mellem grooming og en given indikator går, er derfor afgjort ud fra den eksisterende teori og forskning. Som redegjort i

afsnit 5.2.1, oplever mange børn at blive forelsket i deres krænker på nettet. Dette kan ses som en del af den tillidsopbyggende fase af grooming. Med den eksisterende forskning i ryggen, argumenterer vi derfor for, at forelskelse er en indikator for grooming.

Forinden selve konstruktionen af det formative indeks, blev det tjekket, at de udvalgte indikatorer var kodet i samme retning. Dette er gjort ud fra valget om at konstruerer indekset ved brug af metoden summering, der er den mest almindelige metode til konstruktion af indeks. Et sådant indeks kaldes også et additivt indeks og som navnet hentyder, adderes hver enkelt af de inddragede indikatorers værdier for grooming. Med andre ord blev alle ja'erne lagt sammen til et indeks (Treiman 2009:247). Brugen af summering til indeksskonstruktion kræver, at samtlige kategorier tildeles en værdi, som spænder over de samme talmæssige variationer, for herved at få den samme variationsbredde og dermed have den samme vægt i summeringen (Petersen 2018:410). I dette tilfælde har alle indikatorerne samme antal kategorier, nemlig 0 og 1. Vender indikatorernes værdier imidlertid ikke samme vej, eller er indikatorerne kodet forskelligt, resulterer det i at summeringen bliver misvisende (Petersen 2018:411). Den værdi respondenterne scorede på det additive indeks, er et *samlet* udtryk for respondenternes placering på enkelte indikatorer. Det er således ikke muligt at få indblik i, hvor respondenterne præcist placerer sig indikatorerne, eftersom en lang række kombinationer af værdier på indikatorerne vil give samme indekxsværdi (Petersen 2018:415). Det handler således om, hvor mange af indikatorerne for grooming, respondenterne scorer "ja" på, frem for hvilke indikatorer (Hellevik 1991:269 i Petersen 2018:415).

8.13 De uafhængige variable – x

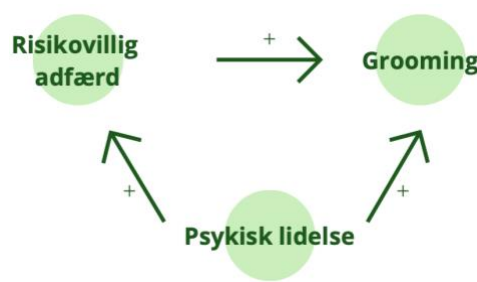
Oprindeligt var det tanken, at specialets uafhængige variable blandt andet skulle udgøres af sammensatte mål for henholdsvis for "familiære relationer" og "ensomhed". Baggrunden for dette var med udgangspunkt i den eksisterende forskning samt variablernes subjektive karakter. Eksempelvis kunne man forestille sig, at nogle børn, særligt i undersøgelsens målgruppe (13-17 år), kan betragte deres forhold til deres forældre godt, alene ud fra, at de ikke skændes. Det er dog ikke ensbetydende med, at barnet også føler sig forstået og lyttet til, eller at barnet oplever, at det kan tale med sine forældre om svære ting. Dog fandtes studiepopulationen i den endelige lineære regressionsmodel alene at bestå af 316

respondenter når både et indeks for ensomhed og et indeks for familiære relationer var inddraget i regressionen. Eftersom det ikke er muligt at estimere en regression med personer, som ikke har svaret på alle de inddragede variable, bliver disse automatisk gjort til missing i STATA, hvilket selvsagt mindsker studiepopulationen (UCLAb 2021). Det blev derfor besluttet at fjerne såvel indekset for familiære relationer samt indekset for ensomhed og i stedet anvende de separate variabler for *“jeg føler mig ensom”* og *“jeg har et godt forhold til mine forældre”* som repræsentant for de to indeks. Herved blev studiepopulationen hævet til 427 respondenter. For overblik over de inddragede uafhængige variable og deres måleniveau, se bilag 1.

8.14 Kontrolvariable - z

For at teste sammenhængene mellem specialets afhængige variabel grooming og de uafhængige variable i form af de udvalgte risikofaktorer, er der udvalgt en række kontrol- og baggrundsvariable (z). Formålet hermed var at teste for spuriøse sammenhænge mellem vores afhængige og uafhængige variable. Ved en spuriøs sammenhæng vil en umiddelbar kausal sammenhæng mellem en afhængig og en uafhængig variabel forsvinde, når en kontrolvariabel inddrages, idet de begge er påvirket af den inddragede kontrolvariabel (De Vaus 2018:362). Eksempelvis testede vi indledningsvis de digitale platforme alene, i forhold til grooming. Her noterede vi en signifikant sammenhæng mellem grooming og YouTube samt grooming og TikTok. Men da resten af de inddragede variable i den multiple regression blev inddraget, forsvandt disse signifikante sammenhænge.

Udvælgelsen af specialets kontrolvariable er sket med afsæt i den inddragede teori og eksisterende forskning, hvoraf det blandt andet fremgår, at særligt børn med psykisk lidelse ofte er tilbøjelige til mere ukritisk at søge relationer på nettet (Sørensen 2021:8). Psykisk lidelse er derfor inddraget som kontrolvariable idet vores forventning var, at psykisk lidelse kunne være den egentlige årsag til flere studiers påståede sammenhæng mellem risikovillig adfærd og grooming.

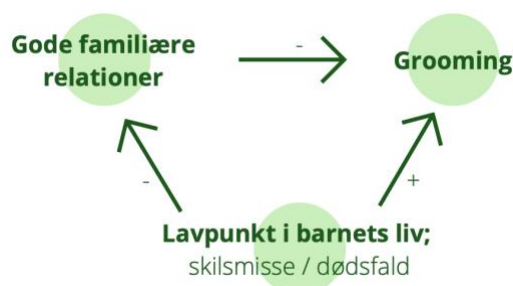

Model 3. Psykisk lidelses forventede indflydelse på grooming

Kilde: Eget materiale

De påtegnede plus og minus indikerer, hvorvidt vi forventede at en variabel ville styrke (+) eller svække (-) den næste variabel i associationen.

Endvidere fandt Whittle et.al. i deres studie frem til, at skilsmisse og generelt problemfyldte familieforhold udgør risikofaktorer for grooming. Ud fra denne forskning fandt vi det interessant at spørge ind til, hvorvidt børnene havde oplevet livsbegivenheder såsom skilsmisse, flytning, dødsfald eller andre store negative livsbegivenheder. Disse havde til formål at afspejle ”lavpunkter” i børnenes liv, da man i Whittle’s studie fandt, at trods børnene umiddelbart svarede at de havde et godt forhold til deres forældre, kunne sådanne livsbegivenheder bringe deres relation og dermed også deres beskyttelsesfaktor i fare i relation til grooming (2014:1188).

Model 4. Børns lavpunkters forventede indflydelse på grooming

Kilde: Eget materiale

Foruden de udvalgte kontrolvariabler, har vi ligeledes testet sammenhænge mellem grooming og de uafhængige variable ved brug af baggrundsvariablerne køn, alder og type af skole (folkeskole/privatskole).

8.15 Opsummering

Opsummerende udgør specialets afhængige variabel grooming (y) af et sammensat mål, hvilket betyder at variablen skal behandles som en intervalskaleret variabel. Dette muliggør brugen af lineær regressionsanalyse. Endvidere består specialets uafhængige variable af nominal- og ordinalskalet uafhængige variable samt en række kontrol- og baggrundsvariable af både kvantitativ og kategorisk karakter samt dummy. Et overblik herover kan findes i bilag 1.

9. Analysestrategi - Multipel lineær regression

Som tidligere nævnt, hviler specialet på et tværsnitsdesign, hvorudfra det ikke er muligt at fastslå, hvorvidt en association mellem to variable er kausal. Frem for at tage højde for dette problem under dataindsamlingsperioden, som ved et eksperimentelt design, kan man i et tværsnitsdesign forsøge at håndtere dette problem under analysen ved brugen af multipel regressionsanalyse (De Vaus 2013:177). Logikken er således ifølge De Vaus, at jo flere variable der statistisk kontrolleres for, jo mere sikker kan man være på, at den endelige association mellem x og y reflekterer en kausal sammenhæng (De Vaus 2013:178). Det er dog vigtigt i denne forbindelse at understrege, at vi herved ikke påstår at have fundet kausale sammenhænge. Imidlertid argumenterer De Vaus for, at et tværsnitsdesign kan bidrage med at fastslå, hvornår der ikke er tale om en kausal sammenhæng;

“If there is no correlation we can be confident that there is not a causal relationship. Eliminating variables as causes can be of just as much scientific importance as locating causes” (De Vaus 2013:179).

For at kunne besvare hvilke faktorer der gør børn sårbare for grooming, er der i specialet gjort brug af lineær regression, som er en analysemetode, der har til formål at estimere, hvor meget en ændring i én enhed på x-variablen, eksempelvis køn, medfører af ændring på y-variablen grooming. Med specialets valg af tværsnitsdesign, er det som nævnt imidlertid ikke muligt at udtale os om kausalsammenhænge. For at kunne besvare specialets forklarende problemformulering, gør vi derfor brug af multipel, lineær regressionsanalyse, hvor det ved

inddragelse af multiple variable i regressionsmodellen, er muligt at teste de sammenhænge, som den eksisterende forskning og teori foreskriver (De Vaus 2001:204). Med denne analysestrategi er det muligt at beskrive karakteren af sammenhængen mellem to variable ved at finde den lineære linje, som bedst opsummerer den gennemsnitlige sammenhæng mellem den afhængige og den uafhængige variabel (Treiman 2009:89). Metoden til bestemmelse af den bedste linje kaldes OLS (Ordinary Least Squares), eller på dansk; Mindste Kvadraters Metode (Hansen et.al. 2018:388). Det er dog vigtigt at nævne, at lineær regression ikke siger noget om, hvorvidt der faktisk er en lineær sammenhæng mellem x og y, men modellen antager, at der er en lineær sammenhæng.

Foruden lineær regressions forudsætning om, at den afhængige variabel skal være intervallskaleret og samtlige inddragede variable skal være målt uden fejl, er der en række antagelser, som skal være opfyldt, for at sikre kvaliteten af den lineære regressionsmodel og undgå misledende resultater (Stubager og Sønderskov 2011:9 samt UCLA 2021). Disse antagelser er oplistet nedenfor, og vil efterfølgende blive uddybet. Det skal dog understreges, at det ikke er realistisk at opfylde samtlige kriterier til perfektion, dog kan der opstå problemer såfremt en eller flere af forudsætningerne ikke er opfyldt. Afgørende er derfor ikke om der er brud på forudsætningerne, men hvor store de er og hvilke konsekvenser det medfører (Stubager og Sønderskov 2011:10).

1. Linearitet i parametrene
2. Fravær af indflydelsesrige observationer
3. Fejlledene skal være normalfordelte
4. Varianshomogenitet
5. Fravær af perfekt (og stærk) multikollinearitet

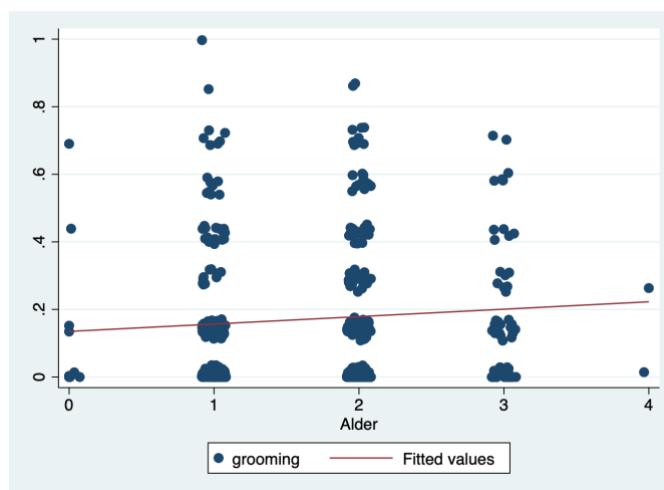
Foruden de ovenstående antagelser bag lineær regression, hviler analyseteknikken ligeledes på en antagelse om fravær af endogenitetsbias. Endogenitetsbias kan opstå i tilfælde af, at specialets modeller ikke indeholder de relevante, uafhængige variabler. Dertil kan det opstå som følge af, at den afhængige variabel grooming, påvirker de uafhængige variabler, også kaldet simultanitet. Endeligt kan det opstå som følge af målefejl. Hvorvidt forudsætningen

om fravær af endogenitetsbias er opfyldt, afgøres ud fra den eksisterende forskning og teori (Stubager og Sønderskov 2011:13-15).

9.1 Linearitet i parametrene

I lineær regression antages det, at der er en lineær sammenhæng mellem modellens uafhængige variabler og den afhængige variabel ‘grooming’ i populationen. Såfremt dette ikke er tilfældet, har vi at gøre med en misspecificeret model (Stubager og Sønderskov 2011:16). En vigtig pointe er imidlertid, at antagelsen om linearitet gælder for parametrene, altså variablerne i undersøgelsen. Det betyder, at sammenhængen med de egentlige variable godt kan være ikke-lineær (Sønderskov 2014:210).

Antagelsen om linearitet blev vurderet visuelt ved brug af et scatterplot mellem ‘grooming’ og den intervallskalerede variable ‘alder’. Da variabelens ‘alder’ udgøres af, hvad der på engelsk betegnes “discrete values” tilføjes kommandoen “jitter”, der tilfører tilfældig støj til plottet, og herved gør overlappende punkter mere synlige. I dette tilfælde er det væsentligt at bemærke, at “jitter” alene anvendes på dataen for plottet, men påvirker ikke linjen (fitline) for groomings forudsagte værdi for alder, visualiseret med en rød linje (Stata 2021).

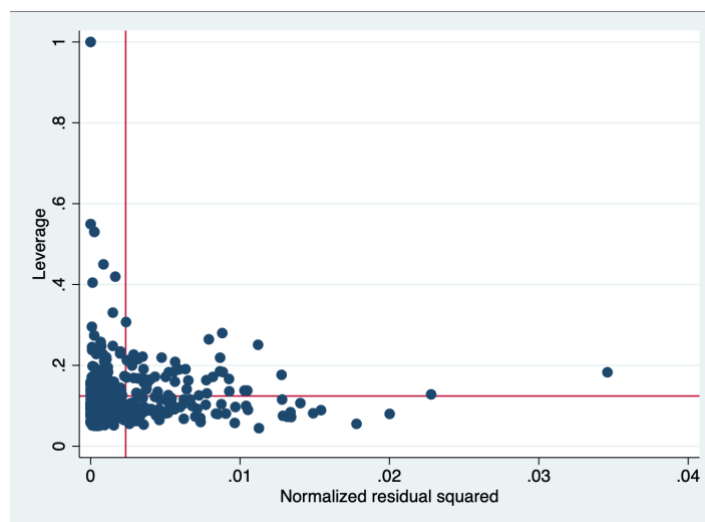
Scatterplot 1: Scatterplot med command option “jitter”

Kilde: Eget materiale

Af scatterplottet ses der en overordnet, positiv lineær tendens, hvorved det blev konkluderet, at forudsætningen om en lineær sammenhæng er tilstrækkeligt opfyldt (Sønderskov 2014:225).

9.2 Fravær af indflydelsesrige observationer

For alle specialets uafhængige variable blev det testet, hvorvidt antagelsen om modellernes fravær af indflydelsesrige observationer kunne betragtes som opfyldt. Såfremt der ses ekstreme observationer, kan dette have betydelig indflydelse på den estimerede sammenhæng mellem de uafhængige variable og grooming. I sidste ende kan ekstreme observationer betyde, at de estimerede sammenhænge ikke gør sig gældende for populationen, og derfor ville resultatet alene være gældende for specialets stikprøve. Ekstreme observationer har således potentiale til at påvirke specialets resultater, særligt i mindre undersøgelser som denne (Sønderskov 2014:211). En observation har størst indflydelse, hvis den både har et stort residual (er en outlier) og har en stor leverage-værdi, som er et mål for, hvor langt observationen ligger fra gennemsnittet på de uafhængige variable. Vi har derfor testet undersøgelsens model med et såkaldt “leverage-versus-residual-squared-plot”, som kan give indblik i, om modellerne indeholder mange observationer med såvel et stort residual og en høj leverage (Sønderskov 2014:212).

Scatterplot 2 : Leverage-versus-residual-squared-plot for specialets regressionsmodel

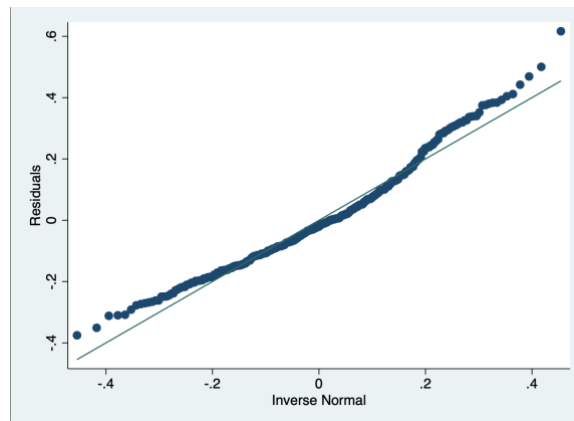
Kilde: Eget materiale

Den lodrette røde streg angiver den gennemsnitlige kvadrerede residual og den vandrette røde streg angiver den gennemsnitlige leverage-værdi. Eftersom der ikke ses observationer med både et stort residual og har en stor leverage-værdi konkluderes det, at antagelsen om fravær af indflydelsesrige observationer er tilstrækkeligt opfyldt. Plottet har derfor ikke givet anledning til overvejelser om enten at smide en eller flere observationer ud, eller at lave et cutpoint, hvor værdier over n størrelse gøres til missing. Det skal dog understreges, at det er vanskeligt at konkludere noget endeligt ud fra et sådan plot (Sønderskov 2014:212).

9.3 Fejlledene skal være normalfordelte

Lineær regressions tredje antagelse vedrører, at fejlleddene er normalfordelte. Fejlledene er den forskel der er mellem en models forudsagte værdier og observationernes faktiske værdi. Specialets studiepopulation på 427 respondenter, svarende til 0,001% af den samlede population af 13-17-årige, må imidlertid betragtes som en ganske lille andel. I relation hertil argumenterer Sønderskov for, at man netop bør teste for denne antagelse i en lille stikprøve, idet man ved problemer ved denne antagelse i små stikprøver bør tage forbehold for p-værdiernes gyldighed og udelade variable (2014:219). Konkret i forhold til specialet kan ikke normalfordelte fejlled have betydning for de forudsigelser vi ønsker at lave i relation til, hvor på indekset for grooming en person falder, med udgangspunkt i de forskellige variable. Omvendt, hvis fejlleddene er normalfordelte, muliggør det et unbiased estimat af stikprøvemålets varians og således korrekte p-værdier, til trods for en lille stikprøvestørrelse som tilfældet i denne undersøgelse (Sønderskov 2014:217-218).

Til vurdering af, om hvorvidt residualerne for hele regressionen er normalfordelte, blev dette først undersøgt ved en visuel fremstilling i form af et histogram. Histogrammet gav ikke umiddelbart anledning til bekymring. Men da man ud fra et histogram har vanskeligt ved at vurdere fordelingen ude i halerne, blev antagelsen efterfølgende undersøgt ved et Q-Q-plot (quantile-quantile) som ses nedenfor (Sønderskov 2014:218).

Q-Q plot 1 : “Q-Q plot for hele regressionsmodellen”

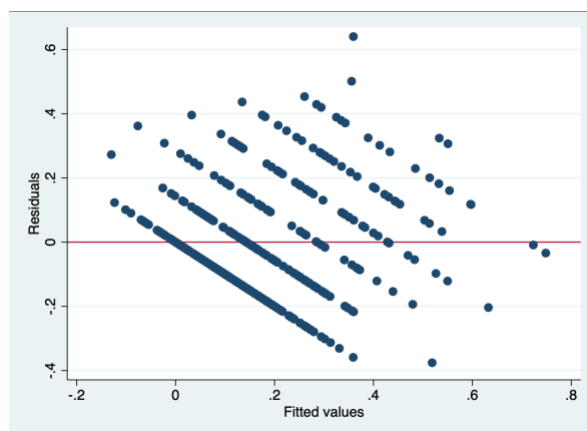
Kilde: Eget materiale

Konkret illustrerer et Q-Q plot, hvor kvartilerne for datasættet, der er illustreret ved de blå prikker, ligger i forhold til kvartilerne for en perfekt normalfordeling, illustreret ved den rette, grønne linje. Såfremt data er normalfordelt, vil de fleste observationer ligge på den rette linje, hvormed både datasættet og normalfordelingen har samme kvartiler (Sønderskov 2014:218). Ud fra Q-Q-plottet kan vi konstatere, at observationerne hovedsageligt ligger nær linjen for den perfekte normalfordelings kvartiler. Dog kan vi af undersøgelsen konstatere, at der ikke er tale om en perfekt normalfordeling. På trods af, at normalfordelingen ikke er perfekt, argumenterer Gelman & Hill for, at det er den mindst vigtige antagelse, eftersom de argumenterer for at ikke normalfordelte fejllid er af uden større betydning for koefficienten (estimatet) (Gelman & Hill 2007:46-47).

9.4 Homoskedasticitet

Mindste Kvadraters Metode antager, at fejlleddenes varians er konstant for alle niveauer af de uafhængige variable. Det vil sige, at residualerne varierer ens og fejlleddet således har samme variation for alle værdier af x . Dette betegnes *homoskedasticitet*. Når residualernes varians varierer ens, muliggør det en korrekt beregning af P-værdier, da man herved kan estimere stikprøvemålets varians (Sønderskov 2014:219). Ses der derimod et tilfælde af *heteroskedasticitet*, varierer residualerne ujævnt, hvorved udfaldene i den ene ende af skalaen for variablen eksempelvis varierer mere end i den anden ende, da vil modelsikkerheden i den ende hvor residualerne varierer mest, være mindst. Det er derfor ønskeligt at opnå

homoskedasticitet (Brauner 2021:20). I første omgang blev antagelsen om homoskedasticitet grafisk evalueret ved brug af et residual-versus-predictor-plot.

Residual-versus-predictor-plot 1

Kilde: Eget materiale

Eftersom at plottet indikerer et mønster i forhold til residualernes fordeling omkring 0-linjen, blev antagelsen om homoskedasticitet yderligere undersøgt ved en såkaldt "Breusch-Pagan / Cook-Weisberg test". Denne tester formelt for heteroskedasticitet med udgangspunkt i nulhypotesen om, at der er homoskedasticitet (Williams 2020:3-4). Testen indikerer heteroskedasticitet, eftersom p-værdien for χ^2 -testen ses at være 0,0000. Dette fund betyder, at der kan være usikkerhed i relation til specialets p-værdier, og vi er derfor i analysen af regressionsmodellen varsomme med at tillægge modellens p-værdier for stor en vægt. For at håndtere heteroskedasticitet er der gjort brug af robuste standardfejl, hvorved der korrigeres for de konventionelle OLS-standardfejl og modellen derfor alligevel kan forventes at estimere den sande standardfejl (Egerod 2016:8). Dette gør det mindre sandsynligt, at der begås type 1-fejl, som gennemgået i afsnit 7.2. Gelman & Hill påpeger dog, at dette problem i mange tilfælde er minimalt, da ens varians - heteroskedasticitet - ikke har indflydelse på regressionens koefficient, der betegnes som værende det mest vigtige for ens tolkning af data (Gelman & Hill 2007:46). Det vurderes derfor ikke at være et bekymrende fund for specialets datasæt.

9.5 Fravær af perfekt (og stærk) multikollinearitet

Multikollinearitet vedrører den situation, hvor to eller flere uafhængige variabler er tæt korreleret med hinanden. Med andre ord betyder

multikollinearitet, at to eller flere uafhængige variabler stjæler forklaring fra hinanden, hvilket gør det svært for modellen at skelne mellem deres unikke effekter.

Konsekvensen af multikollinearitet er større konfidensintervaller, hvormed intervallet hvori populationsparameteren menes at ligge, bliver større. Det betyder, at p-værdierne for de uafhængige variable bliver mindre pålidelige, og at parameterestimaterne derfor kan afvige væsentligt fra de sande koefficienter. Forekomsten af multikollinearitet blev testet ved en såkaldt VIF-test (Variance Inflation Factor) (Sønderskov 2014:221).

Såfremt VIF-scoren i Stata under fanden "VIF" viser en test på højere end 10, er der tegn på multikollinearitet, og der kan være behov for at undersøge ens data nærmere.

Det er således gode tegn, hvis tallene hvor hver enkelt variabel ligger med en værdi under 10 (UCLAa 2021).

Af tabel 1 ses det, at de i regressionen anvendte variable ikke indikerer multikollinearitet, og at hele testen viser en gennemsnits-VIF på 1,68 hvilket absolut er acceptabelt.

Under fanen 1/VIF ses tolerancen, der ikke må ligge på en værdi under 0,1, da det tolkes som en VIF på 10. Af tabellen fremgår det ligeledes, at ingen af vores anvendte variable har en værdi på under 0,1 (UCLAa 2021).

Det konkluderes derfor, at undersøgelsen ikke viste tegn på multikollinearitet og derfor ej heller gav anledning til overvejelser om at udelade variable på baggrund heraf.

Tabel 1. VIF-test

Kilde: Eget materiale

Variable	VIF	1/VIF
sendtbille~r		
1	1.46	0.683842
9	1.19	0.839557
postudentoj		
1	1.39	0.721255
9	1.13	0.885470
SoMeundertoj		
1	1.31	0.761705
9	1.18	0.844538
kameraunde~j		
1	1.29	0.775101
9	1.10	0.905880
folerensom~d		
2	1.59	0.630902
3	1.72	0.580978
4	1.69	0.591332
9	1.21	0.829095
andrestanker		
2	2.88	0.347596
3	3.25	0.307526
4	3.13	0.319686
9	1.19	0.840062
kroptilfre~d		
2	3.10	0.323000
3	3.22	0.310132
4	2.79	0.358011
5	1.95	0.514132
9	1.30	0.769058
mangevenner		
1	1.49	0.673149
9	1.24	0.808593
dygtigisko~n		
2	1.72	0.582722
3	1.61	0.622227
4	1.50	0.664888
9	1.15	0.872349
lakker		
2	2.65	0.377804
3	2.65	0.377670
4	3.12	0.320573
9	3.02	0.330804
1.morgen	1.35	0.738395
1.formiddag	1.48	0.677057
1.eftermid~g	1.18	0.847552
1.aften	1.25	0.796852
1.nat	1.33	0.752619
1.Snapchat	1.41	0.710122
1.TikTok	1.67	0.598670
1.Instagram	1.66	0.602656
1.YouTube	1.77	0.565877
Psykisklid~e		
1	1.33	0.751839
9	1.24	0.804838
Godtforhol~e		
2	1.21	0.829252
3	1.21	0.829270
4	1.26	0.793174
9	1.19	0.842739
tilsmisse	1.15	0.872921
dodsfald	1.12	0.895930
1.Kon	1.95	0.513226
typeskole		
2	1.26	0.790614
9	1.14	0.878843
Alder	1.17	0.852247
Mean VIF	1.68	

9.6 Diskussion af valg af regressionsmetode

Eftersom specialets afhængige variabel 'grooming' udgøres af et sammensat mål, er der som tidligere nævnt tale om intervalskaleret variabel. I sådanne tilfælde er multipel lineær regression en oplagt analyseteknik. En anden mulighed havde været at insistere på et binært udfald, hvorved en logistisk regression med binære afhængige variable ville have været mere oplagt (Sønderskov 2011:255). I så fald havde det været nødvendigt at lave et cutpoint for det sammensatte mål for den afhængige variabel. Et cutpoint er en selvvalgt, fastsat værdi som man mener optimalt at opdele den estimerede sandsynlighed for en hændelse i henholdsvis at en begivenhed vil forekomme, og at en begivenhed ikke vil forekomme (Sebastian & Weiskittel 2010:586). Et cutpoint er altså en form for skæringspunkt. Vi har imidlertid ikke noget teoretisk eller forskningsmæssigt belæg for at sætte et sådant cut-point. Derimod er grooming som beskrevet et meget abstrakt fænomen, grundet dets mange faser og manipulerende egenskab. Der kan være eksempler, hvor et barn er blevet kontaktet af en voksen på nettet og ligeledes været udsat for at blive truet. Men frem for at være to indikatorer på, at barnet har været udsat for grooming, kan det også være at barnet har spillet eksempelvis det online skydespil Counter-Strike, hvor det måske ikke er gået efter hensigten, hvorfor en anden medspiller er blevet sur og har truet eller på anden måde opfører sig ubehageligt over for barnet. Ved at insistere på et binært udfald og dermed brugen af logistisk regression, kunne vi have risikeret at frasortere nogle respondenter, som højst sandsynligt havde været udsat for grooming.

10. Analyse

Indledningsvist introduceres de overordnede kendetegn for undersøgelsens studiepopulation, hvorefter resultaterne fra specialets lineære regressionsanalyse vil blive gennemgået.

10.1 Indledende præsentation af data

Af de i alt 590 respondenter der deltog i undersøgelsen, udgør specialets studiepopulationen af 427 respondenter, som angivet i figur 1. En nærmere undersøgelse heraf viste, at studiepopulationen består af 228 piger og 199 drenge. Det vil sige, at 53,4% af studiepopulationen udgøres af piger.

Figur 1: Illustration af kønsfordelingen i studiepopulationen

Kilde: Eget materiale

Forskellen i stikprøvestørrelsen og studiepopulationen skal ses som et resultat af, at det anvendte statistiske analyseprogram STATA's databehandlingsmetode. Hvis nogle af de variable der anføres efter regressionskommandoen mangler observationer, gøres disse observationer (respondenter) til missing og udelades derfor af den endelige model (UCLAb 2021).

Kigger man på, hvilken type skole respondenterne i undersøgelsen gik på, udgøres studiepopulationen i overvejende grad af børn der går i kommunal folkeskole, svarende til 78,2% af de 427 respondenter i studiepopulationen.

Figur 2: Illustration af type skole i studiepopulationen

Kilde: Eget materiale

I nedenstående tabel 2 ses en beskrivelse af samtlige af specialets inddragede variable i den multiple, lineære regressionsanalyse med en angivelse af deres gennemsnitsværdi, standardafvigelse, minimum- og maksimum værdi samt antal observationer.

Variabelnavn	Gennemsnit i procent	Standard-afvigelse	Minimum	Maksimum
Antal observationer: 427				
Afhængig variabel				
Grooming				
Indeks for grooming	- Har du oplevet at en du mødte på nettet, som du først troede var på din egen alder, senere viste sig at være en voksen? Ja: 11,48% - Er du nogensinde blevet kontaktet af en voksen på nettet? Ja: 37,70% - Har du oplevet, at en person du har mødt på nettet har spurgt om I kunne skrive sammen over eksempelvis mail eller sms? Ja: 18,50% - Har du oplevet at blive forelsket i en voksen du har mødt på nettet? Ja: 2,58% - Har du nogensinde fået fx billeder, videoer eller beskeder fra en voksen du har mødt på nettet, som gjorde dig trist, ked af det eller bange? Ja; 9,60% - Har du oplevet at en nogen på nettet har forsøgt at få dig til at gøre noget, som du ikke havde lyst til? Ja: 21,08% - Har du oplevet at blive truet eller presset af en person på nettet? Ja: 18,74%	0,22	0	1
Uafhængige variabler				
Risikovillighed				

<i>Sendt billeder af sig selv til en person på nettet</i>	Ja: 45,43% Nej: 50,35% Måske: 4,22%	1,78	0	9
<i>Poster billeder på nettet uden særlig meget tøj på</i>	Ja: 10,07% Nej: 87,35% Ved ikke: 2,58%	1,44	0	9
<i>Poster billeder på sociale medier iført undertøj</i>	Ja: 2,34% Nej: 97,19% Ved ikke: 0,47%	0,63	0	9
<i>Online samtale med kamera, iført undertøj</i>	Ja: 13,35% Nej: 85,01% Ved ikke: 1,64%	1,18	0	9
Online geografi				
<i>Snapchat</i>	Ja: 79,39% Nej: 20,61%	0,40	0	1
<i>Instagram</i>	Ja: 63,47% Nej: 36,53%	0,48	0	1
<i>TikTok</i>	Ja: 63,00% Nej: 37,00%	0,48	0	1
<i>YouTube</i>	Ja: 48,95% Nej: 51,05%	0,50	0	1
Ensomhed				
<i>Føler sig ensom</i>	Helt uenig: 38,88% I mindre grad: 34,43% I nogen grad: 18,28% I høj grad: 6,09% Ved ikke: 2,34%	1,40	0	9
Selv værd				
<i>Går op i, hvad andre tænker</i>	Helt uenig: 10,77% I mindre grad: 27,17% I nogen grad: 37,00% I høj grad: 24,36% Ved ikke: 0,70%	1,08	1	9
<i>Kropstilfredshed</i>	Meget tilfreds: 12,65% Tilfreds: 33,96% Fin nok: 31,38% Ikke tilfreds: 15,46%	1,29	1	9

	Slet ikke tilfreds: 5,15% Ved ikke: 1,41%			
<i>Synes selv man har mange venner</i>	Ja: 24,36% Nej: 62,53% Ved ikke: 13,11%	1,54	1	9
Selvtillid				
<i>Synes selv man er dygtig i skolen</i>	Helt uenig: 24,36% I mindre grad: 57,14% I nogen grad: 13,35% I høj grad: 4,68% Ved ikke: 0,47%	0,89	1	9
<i>Tror klassekammeraterne synes man er lækker</i>	Helt uenig: 11,94% I mindre grad: 22,48% I nogen grad: 17,56% I høj grad: 20,61% Ved ikke: 27,40%	2,98	1	9
Familiære relationer				
<i>Jeg har et godt forhold til mine forældre</i>	I høj grad: 74,00% I nogen grad: 20,14% I mindre grad: 3,75% Helt uenig: 1,87% Ved ikke: 0,23%	0,74	1	9
Tidspunkt på dagen				
<i>Morgen</i>	Ja: 72,60% Nej: 27,40%	0,45	0	1
<i>Formiddag</i>	Ja: 71,43% Nej: 28,57%	0,45	0	1
<i>Eftermiddag</i>	Ja: 93,91% Nej: 6,09%	0,24	0	1
<i>Aften</i>	Ja: 91,80% Nej: 8,20%	0,28	0	1
<i>Nat</i>	Ja: 41,92% Nej: 58,08%	0,49	0	1
Baggrundvariable				
<i>Køn</i>	Pige: 53,40% Dreng: 46,60%	0,50	0	1

<i>Alder</i>	13 år: 2,34% 14 år: 40,28% 15 år: 44,03% 16 år: 12,88% 17 år: 0,47%	0,74	13	17
<i>Type skole</i>	Kommunal: 78,22% Privat: 21,55% Ved ikke: 0,23%	0,56	1	9
Øvrige kontrolvariable				
Psykisk lidelse				
<i>Har en psykisk lidelse</i>	Ja: 11,71% Nej: 73,77% Ved ikke: 14,52%	3,14	0	9
Lavpunkter				
<i>Oplevet skilsmisse</i>	Ja: 30,91% Nej: 69,09%	0,46	0	1
<i>Oplevet dødsfald</i>	Ja: 47,31% Nej: 52,69%	0,50	0	1

Tabel 2. Beskrivende model

Kilde: Eget materiale

Tabel 2 viser blandt andet at gennemsnitsalderen for studiepopulationen er 14,69 år. Yderligere ses det, at respondenterne i gennemsnit scorer 0,17 på indekset for grooming, der kan antage værdier mellem 0 og 1 og derfor må betragtes som relativt højt. Derudover ses det, at der i studiepopulationen indgår respondenter som ud fra det sammensatte mål for grooming, ikke har været udsat for grooming. Af datamaterialet ses det, at der ud fra specialets sammensatte mål for grooming, er 227 af studiepopulationens respondenter svaret ja til minimum ét af indeksets indikatorer på grooming. Ud fra dette mål har 53,2% af studiepopulationen været udsat for grooming. Dette svarer til, at 5 ud af 10 børn i studiepopulationen har været udsat for grooming.

Figur 3: Antal respondenter udsat for grooming

Kilde: Eget materiale

Der skal dog gøres opmærksom på, at der netop er tale om et indeks som mål for grooming. Som det fremgår af nedenstående tabel 3, vil det sige, at der i de 53% indgår børn, som alene scorer 0,14 point på indekset. De har med andre ord alene svaret bekræftende på ét af de i alt syv inddragede faktorer i indekset for grooming, og man kan derfor diskutere, hvorvidt de reelt hører ind under denne kategori. Man stiger altså ca. 0,14 point på indekset for grooming for hver bekræftende besvarelse på de respektive faktorer. Det er imidlertid ikke muligt med et indeks at identificere hvilken af faktorerne i indekset for grooming, de 23,9% af respondenterne har svaret bekræftende på, og det kan derfor heller ikke reelt udelukkes, at de har været udsat for grooming.

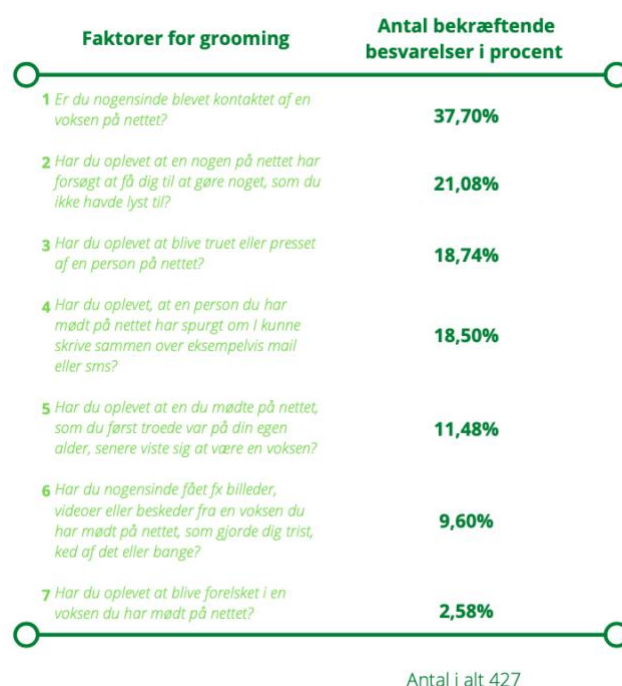
Groomingindeks	Antal respondenter i procent
0	46,84%
0.14	23,89%
0.29	9,13%
0.43	9,13%
0.57	6,09%
0.71	3,98%
0.86	0,70%
1	0,23%
Antal i alt 427	

Gennemsnit: 0,17

Tabel 3: Indeks for grooming

Kilde: Eget materiale

Kigges der separat på indeksets indikatorer for grooming, da viser nedenstående tabel 4, at den indikator for grooming, som de fleste respondenter i studiepopulationen har svaret bekræftende på, er spørgsmålet: “*Er du nogensinde blevet kontaktet af en voksen person på nettet?*”. Hertil svarede 161 af studiepopulationens i alt 427 respondenter “ja”. Dette svarer til 37,7%.

Tabel 4. Faktorer for grooming

Kilde: Eget materiale

Dernæst ses 21% af studiepopulationen at have oplevet, at en voksen person på nettet har forsøgt at få dem til at gøre noget, de ikke havde lyst til. Dette svarer til 2 ud af 10 børnene i studiepopulationen. I relation hertil kan der drages eksempler fra respondenternes selvangivne svar om oplevelser på internettet. Eksempelvis giver en respondent udtryk for ofte at få forespørgsler på nøgenbilleder: “*Nudes er det de alle sammen spørger om*” (Pige, 16 år). Endvidere ses der af det samlede datamateriale beskrivelser af oplevelser af mere voldsom karakter, såsom: “*Han ville have at jeg skulle se på mens han onanerede*” (Dreng, 14 år) og “*personen ville have mig til at mødes med dem og have sex og andre ting*” (Pige, 15 år).

I forhold til de inddragede indikatorer for grooming, viser undersøgelsen endvidere, at ud af de 427 respondenter i studiepopulationen, har 80 af dem oplevet at blive truet eller presset af en person på nettet. Dette svarer til 18,7% af studiepopulationen, og er den indikator som tredje flest respondenter har svaret “ja” til.

I den indledende analytiske fase testede vi en mere simpel lineær regressionsmodel med de digitale platforme, der havde udgjort svarkategorier i relation til spørgsmålet om, hvilke tre digitale platforme respondenterne anvender mest. Resultatet heraf fremgår af nedenstående tabel 5.

Digitale platforme			
Variabel	koefficient / standardfejl	Konfidensinterval	Ja
N			435
<i>Facebook</i>	0,00 (0,04)	[-0,1 , 0,1]	56
<i>Snapchat</i>	-0,01 (0,03)	[-0,1 , 0,1]	467
<i>Instagram</i>	0,05 (0,03)	[-0,0 , 0,1]	371
<i>YouTube</i>	-0,07*** (0,03)	[-0,1 , -0,0]	282
<i>TikTok</i>	0,07*** (0,05)	[0,0 , 0,1]	372
<i>Minecraft</i>	0,03 (0,05)	[-0,1 , 0,1]	37
<i>Fortnite</i>	-0,08 (0,05)	[-0,2 , 0,0]	24
<i>Roblox</i>	-0,02 (0,06)	[-0,1 , 0,1]	21
<i>CS</i>	-0,02 (0,04)	[-0,1 , 0,1]	57
<i>Konstant</i>	0,15 (0,04)	[0,1 , 0,2]	435

R^2 adjusted	0,0870 (8,7%)
----------------	---------------

Tabel 5: "Multipel lineær regressionsmodel mellem digitale platforme og grooming"

Kilde: Eget materiale

Af tabel 5 ses der en negativ signifikant sammenhæng mellem den digitale platform YouTube og grooming med en koefficient på -0,07. Med andre ord scorer man -0,07 point færre på indekset for grooming, når man anvender YouTube, set i forhold til de, der ikke anvender YouTube. Til forskel stiger man 0,07 point på indekset for grooming når man anvender TikTok.

Nedenstående diagram viser fordelingen over, hvornår på dagen respondenterne i studiepopulationen har angivet at være på internettet. Opgørelsen er for drenge og piger samlet, og den procentuelle opgørelse er udregnet ud fra de separate variable. Diagrammet skal læses således, at 94% af studiepopulationens i alt 427 respondenter har svaret at de er på internettet om eftermiddagen og 92% ud af de 427 respondenter har angivet at de er på nettet om aftenen.

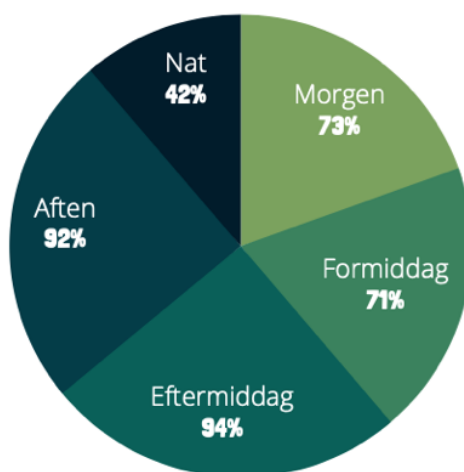

Diagram 1: "Diagram for hvornår på dagen, børnene er på nettet"

Kilde: Eget materiale

Diagrammet viser en tendens til, at børnene i overvejende grad er på nettet om eftermiddagen og om aftenen. Færrest børn i studiepopulationen angav at være på nettet om natten.

10.2 Multipel lineær regression

Nedenfor ses regressionsoutputtet for specialets endelige multiple lineære regression.

Grooming		
Variabel / Referencegruppe	Koefficient / Standardfejl	Konfidensinterval 95%
Konstanten	0,03 (0,06)	[-0,1 , 0,1]
<i>Jeg har sendt et eller flere billeder af mig selv til en person på nettet</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,08*** (0,02)	[0,0 , 0,1]
Ved ikke	-0,02 (0,04)	[-0,1 , 0,1]
<i>Jeg poster billeder på nettet uden særlig meget tøj på</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,06 (0,03)	[-0,0 , 0,1]
Ved ikke	0,10 (0,09)	[-0,1 , 0,3]
<i>Jeg poster billeder i undertøj på sociale medier</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,17** (0,05)	[0,1 , 0,3]
Ved ikke	0,00 (0,06)	[-0,1 , 0,1]
<i>Jeg har haft en videosamtale iført undertøj</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,07* (0,03)	[0,0 , 0,1]
Ved ikke	0,17* (0,10)	[-0,0 , 0,4]
<i>Jeg føler mig ensom</i>		
Ref: Helt uenig		
I mindre grad	0,03 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
I nogen grad	0,00 (0,03)	[-0,0 , 0,1]
I høj grad	0,09 (0,05)	[-0,0 , 0,2]
Ved ikke	-0,02 (0,05)	[-0,1 , 0,1]
<i>Jeg går op i hvad andre tænker om mig</i>		
Ref: Helt uenig		
I mindre grad	-0,04 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
I nogen grad	-0,03 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
I høj grad	-0,06 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
Ved ikke	-0,09 (0,08)	[-0,2 , 0,1]
<i>Jeg er tilfreds med min krop</i>		
Ref: Meget tilfreds		
Tilfreds	-0,02 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
Fin nok	0,04 (0,03)	[-0,0 , 0,1]
Ikke tilfreds	0,09* (0,04)	[0,0 , 0,2]
Slet ikke tilfreds	0,21*** (0,1)	[0,1 , 0,3]
Ved ikke	0,08 (0,09)	[-0,1 , 0,2]
<i>Jeg synes selv, at jeg har mange venner</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,01 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
Ved ikke	0,04 (0,03)	[-0,0 , 0,1]

<i>Jeg synes jeg er dygtig i skolen</i>		
Ref: Helt uenig		
I mindre grad	0,01 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
I nogen grad	0,04 (0,03)	[-0,0 , 0,1]
I høj grad	0,04 (0,05)	[-0,1 , 0,1]
Ved ikke	-0,08 (0,05)	[-0,2 , 0,0]
<i>Jeg tror mine klassekammerater synes jeg er lækker</i>		
Ref: Helt uenig		
I mindre grad	-0,04 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
I nogen grad	-0,03 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
I høj grad	-0,07 (0,04)	[-0,1 , 0,0]
Ved ikke	-0,05 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
<i>Jeg er på nettet om morgenen</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,02 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
<i>Jeg er på nettet om formiddagen</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,02 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
<i>Jeg er på nettet om eftermiddagen</i>		
Ref: Nej		
Ja	-0,01 (0,04)	[-0,1 , 0,1]
<i>Jeg er på nettet om aftenen</i>		
Ref: Nej		
Ja	-0,01 (0,03)	[-0,1 , 0,0]
<i>Jeg er på nettet om natten</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,05* (0,02)	[0,0 , 0,1]
<i>Snapchat er blandt mine 3 mest anvendte fora</i>		
Ref: Nej		
Ja	-0,03 (0,02)	[-0,1 , 0,0]
<i>TikTok er blandt mine 3 mest anvendte fora</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,01 (0,02)	[-0,0 , 0,0]
<i>Instagram er blandt mine 3 mest anvendte fora</i>		
Ref: Nej		
Ja	-0,01 (0,02)	[-0,0 , 0,0]
<i>YouTube er blandt mine 3 mest anvendte fora</i>		
Ref: Nej		
Ja	-0,02 (0,02)	[-0,1 , 0,0]
<i>Jeg har en psykisk lidelse</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,12** (0,03)	[0,1 , 0,2]
Ved ikke	0,04 (0,03)	[-0,0 , 0,1]
<i>Jeg har et godt forhold til mine forældre</i>		
Ref: I høj grad		
I nogen grad	0,02 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
I mindre grad	-0,04 (0,05)	[-0,1 , 0,1]
Helt uenig	-0,03 (0,06)	[-0,2 , 0,1]
Ved ikke	-0,18* (0,09)	[-0,4 , -0,0]

<i>Oplevet skilsmisse</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,01 (0,02)	[-0,0 , 0,0]
<i>Oplevet dødsfald</i>		
Ref: Nej		
Ja	0,03 (0,02)	[-0,0 , 0,1]
<i>Køn</i>		
Ref: Dreng		
Pige	0,08*** (0,02)	[0,0 , 0,1]
<i>Hvilken type skole går du på?</i>		
Ref: Folkeskole		
Privatskole	-0,01 (0,02)	[-0,1 , 0,0]
Ved ikke	-0,22** (0,18)	[-0,4 , 0,1]
<i>Alder</i>	0,01 (0,01)	[-0,0 , 0,0]
<i>N</i>		427
<i>R²</i>		0.4591
<i>R² (adjusted)</i>		0.3839 (38,39%)

*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001

Tabel 6. Resultater for multipel regression

Kilde: Eget materiale

Måden hvorpå modellen skal fortolkes, er gennem aflæsning af **koefficienten**, som er et mål for den lineære sammenhængsgrad mellem y og x, der beskriver, hvor tæt observationerne ligger omkring den bedste, rette linje (Treiman 2009:92). **Standardfejlen** skal læses som “fordelingen af koefficienten, hvis man havde estimeret den i en masse stikprøver af samme størrelse som vores faktiske stikprøves størrelse” (Hansen et.al 2018:396). Med andre ord udtrykker standardfejlen usikkerheden på gennemsnittet af x-variablene. Signifikansniveauet, også betegnet **p-værdien** “angiver sandsynligheden for at have fundet de givne resultater i stikprøven, hvis nulhypotesen om uafhængighed faktisk var rigtig i populationen. Jo lavere p-værdi, desto mere sikker kan man således være på, at nulhypotesen er falsk” (Hansen & Hansen 2018:369). Grundet det nye forskningsområde samt den lille studiepopulation, vil p-værdien ikke tillægges så stor en betydning, at hypoteser forkastes selvom p-værdien ikke

angiver en signifikant sammenhæng mellem y og x. For selvom en variabel ikke er signifikant, er det ikke ensbetydende med at den er uinteressant eller ikke vigtig. En signifikant p-værdi indikerer snarere hvorledes x-variablen er 'pålidelig' i sin betydning for y (Rowntree 2018:117). I nærværende undersøgelse er modellen beregnet ud fra et 95% **konfidensinterval**. Konfidensintervallet indikerer, hvor tæt vores beregnede parameter, x-variablen, ligger på den sande værdi. **R²** udtrykker hvor stor andel af den samlede variation på de uafhængige variabler og er således modellens forklaringskraft (Hansen et.al 2018:396). Generelt set gælder det, at jo højere R² er, desto bedre passer modellen til ens data. Eftersom R²-målet er følsomt overfor for, hvor mange variable der er inkluderet i modellen, anvendes det **justerede R²**, som tager højde herfor. I dette tilfælde ses specialets samlede model at forklare 38,39% af variansen i grooming. Modellens **konstant** udtrykker skæringspunktet med y-aksen, når alle de øvrige variable er lig med 0. Det vil sige referencekategorien for alle de kategoriske variable.

10.2.1 Risikovillig adfærd og grooming

I dette afsnit beskrives de variable der er inddraget i regressionsmodellen som mål for børns risikovillighed i relation til grooming. Af tabel 6 ses det, at der er en signifikant sammenhæng mellem *det at have sendt et billede af sig selv til en person på nettet* og grooming (beta = 0,08, SA = 0,02, p<0.001). Konfidensintervallet ligger mellem 0,0-0,1, hvilket indikerer, at man med udgangspunkt i vores 95% konfidensniveau kan sige, at den sande værdi ligger herimellem.

Vi finder en insignifikant sammenhæng mellem *at man har postet billeder på nettet af sig selv uden særlig meget tøj på* og grooming (beta = 0,06, SA = 0,03, p > 0,05). Vi noterer dog at koefficienten falder i den forventede retning. I forhold til variabelen *om man har postet billeder af sig selv på de sociale medier i undertøj* ses der her en signifikant sammenhæng i forhold til grooming (beta = 0,17, SA = 0,05, p<0.01). Der findes ligeledes en signifikant sammenhæng mellem grooming og det tilfælde, at *man har haft en videosamtale på nettet i undertøj* (beta = 0,07, SA = 0,03, p<0.05).

Ser man samlet set på de fire netop gennemgåede variable, der er inddraget som mål for risikovillig adfærd, synes der at være en association mellem risikovillig adfærd og en

sårbarhed overfor grooming. Vi kan derfor forkaste H_0 hypotesen om, at der ikke er en association mellem børn med en defensiv høj grad af selvtillid og en potentiel øget sårbarhed for grooming. Dette korresponderer med tidligere forskning (Wolak m.fl. 2003, Quayle et.al. 2012:36, Webster et.al. 2012:91 & Whittle et.al. 2014:1190).

10.2.2 Ensomhed og grooming

I relation til grooming og følelsen af ensomhed, ses der at være stærkest association til grooming blandt børn der “i høj grad” føler sig ensomme ($\beta = 0,09$, $SA = 0,05$, $p > 0,05$). Vi kan derfor forkaste H_0 hypotesen om, at der ikke er en sammenhæng mellem grooming og ensomhed, hvilket stemmer overens med eksisterende forskning (Schoeps et.al 2020:16, Webster et.al. 2012:91 & Whittle et.al. 2014:1188).

10.2.3 Selvfølelse og grooming

Selvfølelse blev i specialet målt ud fra variablerne om kropstilfredshed, hvorvidt man oplever at have mange venner, om klassekammeraterne synes man er lækker og om man synes man er dygtig i skolen. Overordnet noterer vi, at der alene er en signifikant sammenhæng mellem de der svarer “ikke tilfreds”, eller “slet ikke tilfreds” i relation til kropstilfredshed. Til trods for, at variablerne for mange venner og dygtig i skolen ikke er signifikante, noteres det, at disse koefficienter falder i den forventede retning, hvor de øger placeringen på indekset for grooming. I forhold til variabelen for, hvorvidt man tror, ens klassekammerater synes man er lækker, ses der af tabel 6 ikke at være en signifikant sammenhæng. Dog bemærkes det, at koefficienterne for denne variabel falder på indekset for grooming, og der således ses en tendens til en negativ association mellem grooming, og om ens klassekammerater synes man er lækker.

Opsummerende ses det af tabel 6, at den stærkeste association mellem grooming og børns selvfølelse, er blandt børn der slet ikke er tilfredse med deres krop ($\beta = 0,21$, $SA = 0,01$, $p < 0,001$).

Kategorien vedrørende børns selvfølelse knytter sig til hypotesen: “*Unge med lavt selvværd er sårbare overfor grooming*”. H_0 hypotesen om, at der ikke er en association mellem

selvværd og potentiel øget sårbarhed for grooming kan ikke entydigt forkastes. Endvidere knytter analysen sig til hypotesen om, at *“unge der oplever at have få venner, er sårbare overfor grooming”*, hvortil den alternative hypotese må forkastes i uoverensstemmelse med eksisterende forskning (Wolak m.fl. 2003, Quayle et. al. 2012:36 & Webster et.al. 2012:91).

10.2.4 Tidspunkter på internettet

Indenfor emnet om, hvornår på dagen børnene er på nettet, ses den stærkest associerede variabel med grooming at være natten ($\beta = 0,05$, $SA = 0,02$, $p < 0,05$). Undersøgelsen tyder således på, at børn der er på internettet om natten, kan være sårbare overfor grooming. Vi kan derfor forkaste H_0 hypotesen om, at brugen af internettet om natten, ikke har betydning for sårbarheden over for grooming, hvilket er i overensstemmelse med den eksisterende forskning samt den i nærværende speciale anvendte teori, Routine Activity Theory (Davidson & Martellozzo 2017:117, Webster et.al. 2012:94 & Felson & Cohen 1979:589).

10.2.5 Psykisk lidelse og online grooming

Af undersøgelsen ses der en tendens til, at børn med psykisk lidelse er sårbare for grooming ($\beta = 0,12$, $SA = 0,03$, $p < 0,01$). Vi kan derfor forkaste H_0 -hypotesen om, at psykisk lidelse ikke har en indflydelse på en potentielt øget sårbarhed over for grooming (Quayle et.al. 2012:36 & Webster et.al. 2012:91).

10.2.6 Online geografi

Til trods for, at der ses ikke at være en signifikant sammenhæng mellem de testede digitale platforme og grooming, bemærkes det, at koefficienterne for Snapchat, Instagram og YouTube har en negativ værdi på indekset for grooming, hvilket er modsat forventningen. Derimod noteres det, at koefficienten for TikTok falder den anden vej ($\beta = 0,01$, $SA = 0,02$, $p > 0,05$).

10.2.7 Familiære relationer og grooming

Omend vi fandt en insignifikant sammenhæng mellem variabelen for familiære relationer og grooming noteres det, at koefficienten mod forventning falder på indekset i grooming, hvis man vurderer ikke at have et godt forhold til sine forældre. Der ses med andre ord en negativ

association mellem grooming og børn, der ikke føler, at de har et godt forhold til deres forældre. Interessant er det i denne sammenhæng, at der hvor der ses den absolut stærkeste, negative association mellem grooming og familiære problemer, der tilmed er signifikant, er blandt børn der ikke ved, hvordan de skal vurdere deres forhold til deres forældre ($\beta = -0,18$, $SA = 0,09$, $p < 0,05$). Ses der i relation hertil på variabelen for skilsmisse, da fandtes der ikke at være en signifikant sammenhæng mellem børn der har oplevet skilsmisse og grooming ($\beta = 0,01$, $SA = 0,02$, $p > 0,05$). Vi noterer dog, at det lader til, at der jf. β er en svag association mellem børn der har oplevet skilsmisse og en øget placering på indekset for grooming.

Endeligt testede vi indenfor temaet familiære relationer, hvorvidt der er en association mellem dødsfald og grooming ($\beta = 0,03$, $SA = 0,02$, $p > 0,05$). Trods associationen bemærkes ikke at være signifikant, ses det, at koefficienten stiger i den forventede retning, hvor oplevet dødsfald øger placeringen på indekset for grooming.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at hvis man er i tvivl om ens forhold til sine forældre, eller vurderer ikke at have et godt forhold til sine forældre, lader der til at være en tendens til et fald på indekset for grooming. Vi kan således forkaste vores alternative hypotese om, at der er en sammenhæng mellem dårlige familiære relationer og en potentielt øget sårbarhed for grooming, hvilket er i uoverensstemmelse med eksisterende forskning (Quayle et.al. 2012:34, Whittle et.al. 2014:1188 & Webster et.al. 2012:91). Til gengæld ses der i overensstemmelse med den eksisterende forskning en tendens til, at lavpunkter i børns liv, i denne undersøgelse repræsenteret ved oplevet skilsmisse eller dødsfald, kan gøre børn sårbare overfor grooming (Whittle et.al. 2014:1188).

10.2.8 Køn

Specialet haft en hypotese om, at piger er mere sårbare over for grooming end drenge. I overensstemmelse med tidligere forskning kan H_0 -hypotesen forkastes, idet den signifikante koefficient for piger falder i den forventede retning ($\beta = 0,08$, $SA = 0,02$, $p < 0,001$) (Whittle et.al. 2014:1185, Webster et.al. 2012:9, Quayle et.al. 2012:31 & Sørensen 2021:8).

10.2.9 Alder

Af tabel 6 ses den insignifikante koefficient for alder at være associeret med grooming ($\beta = 0,01$, $SA = 0,01$, $p > 0,05$). Dette indikerer, at når man stiger en enhed på alder, øges sårbarheden for grooming.

10.2.10 Type skole

I forhold til skoletype ses der af tabel 6 at være en tendens til, at koefficienten for børn på privatskole falder på indekset for grooming ($\beta = -0,01$, $SA = 0,02$, $p > 0,05$). I denne sammenhæng ses der en signifikant, negativ association mellem grooming og børn der ikke ved hvilken type skole de går på ($\beta = -0,22$, $SA = 0,18$, $p < 0,01$).

11. Diskussion

Nedenstående afsnit har til formål at diskutere og belyse specialets resultater i relation til eksisterende teori og forskning.

11.1 Selvfølelse

I dette afsnit gennemgås den del af undersøgelsens datamateriale, der vedrører børns selvtillid, selvværd og risikovillige adfærd.

På baggrund af de spørgsmål der relaterer sig til selvfølelse, ses den stærkeste association at være mellem grooming og de børn, der slet ikke er tilfredse med deres krop. Endvidere ses denne koefficient at være 0,21 point, hvilket er den stærkeste association i regressionsmodellen. I specialets operationalisering skelnes der mellem selvværd og selvtillid.

De parametre der blev målt i relation til *selvværd* var; om børnene går op i, hvad andre tænker om dem, om de er tilfredse med deres krop, om de synes, at de er dygtige i skolen, og endeligt om de tror, at deres klassekammerater synes, at de er lækre. I relation hertil peger specialets datamateriale på en association mellem lavt selvværd i relation til en stigende sårbarhed for grooming. Ifølge den eksisterende forskning, har børn der anvender sociale medier i højere grad en tendens til at sammenligne sig selv med andre - særligt i relation til

deres kropslige udseende. Disse børn kan derfor føle en utilfredshed med deres kropslige udseende, og derfor have et lavere selvværd grundet deres fokus på kommentarer og sammenligning med andre online brugere (Webster et.al. 2012:91). En vigtig pointe er, at børn der har lavt selvværd kan være higende efter anerkendelse, og dermed på samme måde som risikovillige børn, være lette at manipulere, hvorfor gerningsmandens skridt hurtigere eskalerer. Et eksempel på dette, findes i undersøgelsen ”Unge og sociale medier” fra Center for Selvmordstanker hvor det påvises, at brugen af sociale medier bruges for at opnå anerkendelse og opmærksomhed. I undersøgelsen beskriver børnene, at de føler et konstant pres for at være aktivt online på de sociale medier, så de ikke mister følelsen at være en del af fællesskabet. Undersøgelsen viser at 32% af de medvirkende børn er afhængige af sociale medier. Dette indikerer hvordan børns selvfølelse og adfærd på sociale medier har en stor indvirkning på hinanden.

Nedenstående kommentarer er udsagn fra to piger medvirkende i nævnte undersøgelse; ”*Jeg går meget op i likes og kommentarer, da det giver mig en følelse af anerkendelse om at jeg er god nok.*“ (Pige, 16 år) og ”*Det er dejligt at få at vide at man ser godt ud, når man føler sig grim.*” (Pige, 18 år)” (Konieczna et al 2019:29-30). Ovenstående er med til at understøtte specialets datagrundlag hvor der ses en tendens i retningen af, at børn med god såvel som ringe grad af selvfølelse, synes at være sårbare overfor grooming.

I forhold til operationaliseringen af *selvtillid*, er denne målt ud fra risikovillig adfærd. Heraf ses det af datamaterialet, at børn med en høj selvtillid, ligeså vel kan have en øget sårbarhed over for grooming, som de med et lavt selvværd. Ifølge Nils Christies teori om *det ideelle offer*, er gruppen af børn med risikovillig adfærd dog næppe dem, man normalt vil opfatte som et ideelt offer. De virker ikke tilsyneladende svage, og om adfærden er respektabel, kan i uforståendes øjne være tvivlsom. Det er derfor en gruppe af børn, der potentielt let kan overses, hvilket i et forebyggelsesperspektiv, kan være vigtigt at have for øje. Man kan derfor på baggrund af ovenstående teori argumentere for, at Christie’s noget karikerede beskrivelse af et ideelt offer kan være medvirkende til, at børn med høj selvtillid kan have tendens til at falde uden for gruppen af sårbare børn. En vigtig pointe i den forbindelse er, at det er helt naturlig adfærd, set ud fra et udviklingsperspektiv, at børn i alderen 12-17 år udforsker deres seksualitet og relationer til andre, hvor internettet er et oplagt sted, at gøre dette (Wolak m.fl.

2003 & Quayle et.al. 2012:36). Ifølge Center for børneliv er det dilemmafyldt at arbejde med, hvordan man beskytter børn mod at blive krænket seksuelt på internettet, og samtidig fratager barnets frihed til at eksperimentere og udtrykke sig selv seksuelt (Hofeldt & Storm 2018). En mulig årsag til at vi også i denne undersøgelse ser en association mellem børn med risikovillig adfærd og udsathed for grooming kan ifølge undersøgelser bunde i, at kontakten/groomingen hurtigere eskalerer, da et seksuelt tema ikke nødvendigvis får barnet til at trække sig fra kommunikationen med den voksne (Sørensen 2014:9-10). Af specialets datamateriale ses det, at respondenterne blandt andet har oplevet at blive bedt om: *“At sende billeder af mig selv i undertøj”* (Dreng, 17 år), *“Nudes er det de alle sammen spørger om”* (Pige, 16 år), *“dickpics”* (Pige, 15 år), *“at jeg skulle se på mens han onanerede”* (Dreng, 14 år) og *“At personen ville have mig til at mødes med dem og have sex og andre ting”* (Pige, 15 år).

Ud fra ovenstående afsnit, argumenterer vi derfor for, at både børn med en god, og børn med en ringe selvfølelse, potentielt har en øget sårbarhed for grooming.

11.2 Ensomhed

Som ovenstående analyse viser, ses der en association mellem sårbarhed for grooming og børn der føler sig ensomme. Center for Digital Pædagogik rapporterer i 2021 om en eksplosiv stigning i antallet af anmeldelser om blandt andet grooming, hvilket meget vel kan hænge sammen med børnenes følelse af at være ensomme (Mogensen 2021). Det er dog svært at sige noget konkluderende om Corona-pandemiens præcise indflydelse på ensomhed og grooming, grundet specialets tværsnitsdesign. I denne forbindelse er det ligeledes svært at konkludere, om børnene scorer højt på specialets parameter for ensomhed ud fra en “her og nu” følelse af ensomhed, relateret til coronanedlukningen, hvorunder specialets data blev indsamlet. Det kunne ligeledes dreje sig om børnenes følelse af ensomhed som et mere generelt udtryk for danske børns trivsel.

Specialets datasæt viser, at styrken af associationen mellem ensomhed og grooming er 0,09 point, hvilket må betragtes som en relativt stor stigning. Afsluttende kan det dog på baggrund

af nærværende speciales data samt eksisterende forskning ikke benægtes, at der mellem en følelse af ensomhed og sårbarhed for grooming i høj grad forefindes en sammenhæng.

11.3 Psykisk lidelse

I relation til Christie's teori om at det ideelle offer, er ét af de fem egenskaber der skal være tilstede for at man kan definere nogen som et ideelt offer, sygdom (Christie 1986:19). Dette støttes op af specialets regressionsmodel, hvor der ses en association mellem grooming og psykisk lidelse. Herværende undersøgelse peger altså i retningen af, at børn med psykisk lidelse er mere sårbare i relation til grooming. Til trods for, at dette fund finder støtte i den inddragede, eksisterende forskning, er det ikke muligt ud fra herværende undersøgelse endeligt at be- eller afkræfte kausalitetsretningen, idet specialet hviler på et tværsnitsdesign. Man kan derfor diskutere, om kausalitetsretningen ikke lige så godt kunne vende modsat, og grooming således kan være årsag til psykisk blandt ofre for grooming. Denne antagelse finder eksempelvis støtte i en undersøgelse foretaget af Justitsministeriets psykologiske ekspertpanel, der har haft til opgave at undersøge de psykiske følger af voldtægt, som grooming i værste tilfælde kan ende ud i. Af undersøgelsen fremgår grooming blandt de omstændigheder omkring en voldtægt, der kan påvirke eller forværre traumereaktionen hos offeret. I denne forbindelse er det særligt groomingens længerevarende tvingende og manipulerende egenskaber som bliver fremhævet (Elklit et.al. 2020:3-4). En yderligere omstændighed der kan medføre eller forværre psykiske traumer omkring en voldtægt er, at *"det seksuelle overgreb kan indebære fysisk, psykisk eller social magt/tvang, ufrivillighed og kan ske, hvor offeret ikke er bevidst om den sker (erkender det først efterfølgende eller sent i forløbet)"* (Elklit et.al. 2020:4). Man kan her trække en parallel til den eksisterende forskning omkring grooming, hvori særligt den psykiske og sociale tvang kan genfindes i flere af groomingens faser. Herunder dels opbygningen af venskabet med dets fokus på etablering af tillid, der senere kan udnyttes til at fastholde offeret, hvorunder trusler og afpresning kan indgå, i forsøg på holde venskabet hemmeligt (Red Barnet 2014:9-10). Af afsnit 7.14 fremgår det, at vi havde en forventning om, at den reelle årsag til associationen mellem grooming og risikovillig adfærd, i virkeligheden var forårsaget af psykisk lidelse. Dette udspring af en forventning om, at eksempelvis den psykiske lidelse ADHD, der er en udviklingsforstyrrelse, der særligt er kendetegnet ved koncentrationsvanskeligheder,

hyperaktivitet og impulsivitet, kunne være den egentlige bagvedliggende årsag (Thomsen 2020).

Af den endelige regressionsmodel ses der at være en signifikant sammenhæng mellem risikovillig adfærd i form af *at have sendt billeder af sig selv til en person man har mødt på nettet, postet billeder af sig selv i undertøj på et socialt medie* samt variabelen *at have haft en videosamtale iført undertøj*. Dertil ses der en signifikant sammenhæng mellem psykisk lidelse og grooming. Dette fund indikerer, at psykisk sygdom ikke skal betragtes som en bagvedliggende variabel, idet sammenhængen mellem variablerne for risikovillig adfærd og grooming ikke forsvinder, når der testes for psykisk sygdom. Ud fra herværende resultater er der således ikke belæg for at påstå, at sammenhængen mellem risikovillig adfærd og grooming er spuriøs (Hansen et.al. 2018:385). Det kan dog ikke afvises, at der er tale om en spuriøs sammenhæng i relation til den sidste variabel inden for risikovillig adfærd vedrørende det at poste billeder på nettet uden særlig meget tøj på, da denne fremgår ikke at være signifikant. Det er dog ikke muligt ud fra specialets regressionsmodel at afgøre, hvorvidt det er psykisk lidelse, der gør at netop denne variabel ikke er signifikant.

I undersøgelsen blev de respondenter der svarede, at de havde en psykisk sygdom, bedt om ligeledes at svare på, hvilken psykisk sygdom de har. Ud af hele undersøgelsespopulationen på 590 respondenter, angav 65 at have en psykisk sygdom, hvoraf langt størstedelen, udgørende af 29 respondenter, tilkendegav at lide af angst. Grundet den meget lille andel af respondenter der angav at lide af en psykisk sygdom, blev de forskellige typer af psykisk lidelse ikke inddraget i undersøgelsens regressionsmodel, da resultatet heraf ville have været behæftet med væsentlig usikkerhed. Det er derfor ikke ud fra specialet muligt at sige noget om de forskellige typer af psykisk sygdoms indvirkning på grooming. Det vi i undersøgelsen har testet, er associationen mellem psykisk sygdom og deres sårbarhed for grooming, hvortil der ses at være en relativ kraftig, positiv association. Det er imidlertid ikke muligt ud fra herværende undersøgelse hverken at konkludere noget i forhold til, om børn der lider af en psykisk sygdom bliver groomet, fordi de har en psykisk lidelse eller forskellige typer af psykiske sygdommes betydning for grooming.

Med udgangspunkt i Christies teori argumenterer vi derfor for, at børn med psykiske sygdomme kan have en øget sårbarhed over for grooming, da de opfylder kriteriet om et svagt offer på mere end ét parameter: de er både meget unge og syge. Denne kombination kan være en af årsagerne til, at vi i dataen ser en signifikant association mellem psykisk sygdom og en øget sårbarhed over for grooming. Dette kan ligeledes hænge sammen med eksisterende forskning, der peger på, at børn med psykisk lidelse i særlig er tilbøjelige til, mere ukritisk, at søge relationer på nettet (Sørensen 2021:8).

11.4 Familiære relationer

Mod forventning ses der i herværende undersøgelse en tendens i retningen af, at børn med problemfyldte familierelationer scorer lavere på indekset for grooming, set i forhold til børn der angiver at have gode familiære relationer. Imidlertid fandt vi også en svag tendens i retningen af, at børn der har oplevet skilsmisse eller dødsfald scorer en højere værdi på indekset for grooming, end de der ikke har oplevet et sådant lavpunkt i deres liv. Man kan i denne forbindelse gøre sig overvejelser omkring betydningen af børnenes alder. Forskning viser i denne forbindelse, at børns tilknytning til deres forældre skifter karakter, når de kommer i puberteten, idet relationen til vennerne får større betydning (Rasmussen et.al. 2019:58). Undersøgelsen, der har de 11 til 15-årige som målgruppe, viser at for børn i 11-års alderen er vennerne vigtige, men forældrene endnu vigtigere, men når børnene er omkring 15 år er vennerne derimod oftest de vigtigste:

”Hér er de unge i færd med at løsrive sig fra forældrene, finde deres egen identitet sammen med deres venner og spejle sig i deres venner og omgangskreds” (Rasmussen et.al. 2019:62).

Set ud fra dette perspektiv kan man argumentere for, at dårlige familiære relationers betydning kan være afhængig af børnenes alder. I denne undersøgelse udgøres studiepopulationen af 13-17-årige, og det kan derfor ikke afkræftes, at resultatet havde været et andet - eller at betydningen af skilsmisse og dødsfald havde været stærkere - såfremt undersøgelsen var foretaget med en yngre eller ældre aldersgruppe. Igen er det værd at huske på, som det fremgår af den eksisterende forskning - at se holistisk på risikofaktorer omkring

grooming, idet det er ved akkumulering og/eller kombinationen af risikofaktorer, at et barns sårbarhed for grooming kan øges, og således ikke udelukkende de individ-relaterede risikofaktorer i sig selv (Whittle et.al. 2014:1188).

11.5 Køn

Som nævnt i analyseafsnit 9.2.8 vedrørende køn, viser vores data, at piger har en øget sårbarhed over for at blive udsat for grooming. Selvom associationen må betragtes som svag, er p-værdien ikke desto mindre signifikant. I tråd med specialets fund omkring pigers sårbarhed over for grooming, fremgår det af ”Internet Watch Foundation”s årsrapport fra 2020, at der er sket en stigning på 77% i selvgenereret seksuelt materiale af børn¹ siden 2019. Ifølge rapporten opnås materialet typisk gennem grooming af offeret, og deres undersøgelse afslører endvidere, at ofrene i 95% af disse sager er piger (Internet Watch Foundation 2021). Interessant er det, at vores studie ikke påviser nogen særlig markant stigning i koefficienten for piger, når forskningen viser, at ofrene i 95% af sagerne er piger, hvilket kan udfordre den hidtidige opfattelse af, at køn er en af de kraftigste indikatorer for, hvorvidt børn udsættes for grooming. Ud fra den eksisterende forskning havde vi derfor en forventning om, at koefficienten havde været stærkere associeret med grooming. Til støtte for specialets fund, viser et kvantitativt studie fra 2021 imidlertid heller ingen bemærkelsesværdig forskel i forhold til viktimiseringen af drenge eller piger. Her fandtes 29,8% af pigerne i deres studiepopulation var i fare for at blive groomet, hvor det for studiepopulationens drenge gjaldt 26,9%. Altså en tilnærmelsesvis ligelig fordeling mellem kønnenes udsathed (Hernández et. al 2021:5).

Man kan i denne forbindelse diskutere, hvorvidt dette fund reelt bunder i en underrapportering blandt drenge. I relation hertil kan der trækkes på Northumberland County Councils rapport, der påpeger, at underrapportering af drenge som ofre, kan have noget at gøre med måden hvorpå samfundet ser drenge på. Dette kan eksempelvis vise sig i situationer, hvor drenge er subjekter for idéen om, at “drenge er jo bare drenge” og “han skal

¹ Materiale hvor børn selv optager med deres telefon eller webcam som sidenhen deles offentligt (Internet Watch Foundation 2021)

nok passe på sig selv” (Northumberland County Council 2018:9). Herudfra kan man argumentere for, at drenges udsathed for grooming, er et underbelyst emne. Ser man på seksuelle overgreb, tyder forskning endvidere på, at drenge underrapporterer seksuelle overgreb, som en reaktion på samfundets forventninger til maskulinitet, og at dét at være et offer, er et tegn på svaghed (Barnardo's 2014:7). Den potentielle underrapportering af drenge kan derfor ses i relation til en generel opfattelse af, hvad et “rigtigt” offer er, hvortil der kan drages parallel til Christies teori. Set ud fra teorien om det ideelle offer, er første ‘krav’ at offeret er svagt (Christie, 1986:18-19). Sat på spidsen betyder dette, at man nødvendigvis må betragte sig selv som svag, førend man vil betragte sig selv som et offer. Set i relation Northumberland County Councils rapport, kan det potentielt afholde drenge fra at anmelde noget som et seksuelt overgreb. Set i relation til specialets spørgeskemaundersøgelse, kan det ikke afvises, at nogle respondenter under besvarelsen, har svaret afkræftende på et spørgsmål, fordi de enten ikke vil erkende at de har været et offer for en ubehagelig hændelse, eller ikke opfatter sig selv som et offer. Dette kan muligvis forklare kommentarer såsom “*gaming er toxic sådan er det bare*” og “*det er grineren når det sker*”, der kan tolkes som en afstandtagen fra det at være eller blive opfattet som et offer.

Betinget af, at respondenterne havde svaret ‘ja’ til, at de havde oplevet at en person på nettet har forsøgt at få dem til at gøre noget, de ikke havde lyst til, blev de spurgt ind til, hvad de havde oplevet. Hertil svarede en dreng på 14 år: “*Piger kan også voldtage*”. Man kan i denne forbindelse overveje, hvorvidt det kan skyldes, at respondenteren føler sig overset i den generelle opfattelse af, hvad der betegnes som et offer. Kønsproblematikken kan relateres til én af kriminologiens store udfordringer omkring underrapportering og mørketal, der også relaterer sig til grooming (Pedersen i Jacobsen 2018:64 & Davidson & Martellozzo 2008 i Martellozzo & Jane 2017:115). Trods risiko for mørketal, tyder herværende undersøgelse og eksisterende forskning på, at piger i højere grad er sårbare overfor grooming, end drenge.

11.6 Online geografi

I dette afsnit gennemgås den del af undersøgelsens datamateriale der vedrører hvor og hvornår børnene befinder sig på nettet.

11.6.1 Hvor på internettet

11.6.1.1 De inddragede digitale platforme, isoleret set i forhold til grooming

Som det fremgår af den mere simple regressionsmodel i tabel 5, afsnit 9.1, er der en signifikant sammenhæng mellem YouTube og grooming, samt TikTok og grooming, når alene de digitale platforme blev testet i forhold til grooming. Modellen er inddraget, da den viser nogle af de mekanismer, der kan tænkes at gøre sig gældende i forhold til, hvilke platforme ofre for grooming typisk bevæger sig på og modellen vil derfor blive udfoldet yderligere i dette afsnit.

Kigger man nærmere på de i tabel 5 to signifikante sammenhænge, da er YouTube er et forum, hvor man kan se og dele videoklip på internettet (Andersen 2017) men særligt interessant er det, i relation til variabelens negative koefficient, at det alene er muligt at kommunikere med andre brugere på platformen gennem offentlige kommentarspor. Interessant er det i denne sammenhæng, at koefficienten for TikTok netop er positiv. Modsat YouTube, er det på TikTok muligt at kommunikere med andre brugere gennem private beskeder. Endvidere er det på TikTok muligt at ”belønne” sin yndlings ”TikTokker” med pengegaver i form af indkøbte ”coins” (Fog 2021). Med henvisning til de gennemgåede groomingfaser i afsnit 5.1.1 kan denne funktion ses som en mulighed for gerningsmanden til enten at skabe kontakt til sit potentielle offer på ved at fremstå som en ven, for herved at mindske barnets skepsis, eller som led i opbygningen af venskabet til offeret (Sørensen 2015:38). Denne funktion har dog ikke siden 2020 været muligt at benytte i relation til mindreårige *”blandt andet fordi nogen af de store indholds skabere tilbød TikTok-venskaber, shoutouts (videoer hvor giverens navn blev nævnt) samt private beskeder for pengegaverne”* (Fog 2021). Set i relation til Cohen og Felsons routine activity teori, kan man argumentere for, at forskellen i koefficienternes fortegn kan ses som resultat af, fraværet af kapable vogtere på TikTok med muligheden for at skrive privat, samt muligheden for at legitimere eller fastholde en kontakt til et barn, med muligheden for at give digitale gaver. Funktioner som YouTube vel at bemærke ikke indeholder og som derfor kan være en del af forklaringen på at betakoefficienten for YouTube er negativ, men positiv for TikTok.

Til trods for at variablerne TikTok og YouTube ikke er signifikante i den endelige regressionsmodel synes de alligevel relevante at fremhæve denne mindre regressionsanalyse, idet den giver et indblik i nogle karakteristika, der potentielt kan øge eller mindske børns udsathed på nettet.

11.6.1.2 Børnenes tre mest anvendte digitale platforme

I prioriteret rækkefølge ses; Snapchat, TikTok, Instagram af den endelige, multiple regressionsmodel at være de tre digitale platforme, som børnene ifølge specialets undersøgelse anvender mest. Det er derfor netop disse, som er udvalgt til at indgå i specialets endelige model, ud fra et hensyn om at simplificere analysen. I relation diagram 2, skal der gøres opmærksom på, at data er udtrukket på baggrund af et spørgsmål med faste svarkategorier.

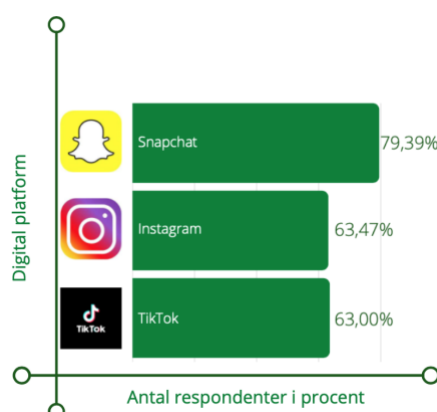

Diagram 2: "Oversigt over de mest anvendte digitale platforme"

Ifølge Danmarks Radios undersøgelse fra 2020 ses der, i forhold til 2019, særligt blandt de 12-29-årige at være en markant vækst i antal brugere og tidsforbrug på Snapchat, Instagram og TikTok. Ifølge undersøgelsen hænger stigningen i tidsforbruget muligvis sammen med, at aldersgruppen har haft mere tid og et større behov for at være på de sociale medier på grund af corona-pandemien (Christensen et.al. 2020:14). Set i relation til den eksisterende forskning, viste Whittle et.al., at et stort, pludseligt tidsforbrug af internettet skal betragtes som et advarselstegn, idet det for børnene kan være et forsøg på at kompensere for problemer på andre områder i deres liv (Whittle et.al. 2014:1191). Hvorvidt dette er tilfældet for deltagerne i nærværende studie, er imidlertid ikke muligt at afklare ud fra datasættet. Men det

markant stigende tidsforbrug kan ikke desto mindre øge muligheden for en konvergens i tid og sted mellem gerningsmand og offer, ifølge Routine Activity teorien.

I forhold til det store antal af respondenter der angiver Snapchat som blandt deres tre mest anvendte platforme, ses specialets data at være i tråd med en undersøgelse foretaget af Audience Project, hvori det fremgår, at 76% af de 15-25-årige er på Snapchat (AudienceProject2017:55). Særligt interessant er det, at der ifølge journalisten Leif Bomberg, ses en tendens til, at børn ikke alene har én profil, men ofte både har en offentlig og en "hemmelig" profil, hvoraf den hemmelige bruges til at sende billeder og beskeder til en mindre gruppe venner.

"De får til gengæld også ofte pikante ting at se, som censuren ellers ville have streget. Netop det "hemmelige element" synes at være et vigtigt argument for mange snapchattere" (Bomberg 2017).

På denne måde bliver også de kapable vogtere i form af algoritmer og censurfiltre, delvist sat ud af kraft. Ifølge Bomberg er netop dette dét, som "unge danske Snapchat entusiaster" fremhæver som grunden til at Snapchat har vundet så stort indpas blandt de unge: *"Facebook er blevet alt for stor – og alt for mange "gamle" mennesker og uvedkommende kan se med i, hvad man poster på sin profil"* (Bomberg 2017). Dette kan ses i lighed med *Discord*, som er den digitale platform, som flest respondenter angav i den åbne svarkategori til spørgsmålet og som muliggør såvel offentlige som private platforme; *"There have been a handful of cases where predators have targeted kids by using Discord's public servers to send direct messages (DMs)"* (Ucciferri 2021). Med Cohen og Felsons terminologi, er de offentlige grupper således oplagte jagtmarker for gerningsmændene, idet mange potentielle ofre er samlet ét sted (Felson 1987 i Marcum 2009:39). Herfra er det muligt at sende private beskeder til offeret, uden opsyn fra "kapable vogtere", hverken i form af andre brugere eller administrationen bag *Discord*:

"We will not go into a private server unless something is reported to us. We believe deeply that privacy is a right and something we should support as a company" (Marketingchef for *Discord*, Eros Resmini i Jargon 2019).

Det er alene de, som bliver inviteret til det private chatforum, der kan se den pågældende samtale. Ifølge den amerikanske nonprofitorganisation *Common Sense Media*, har der været eksempler på, at Discord ikke alene er et sted hvor gerningsmænd søger at udfinde sine ofre, men at

”its invite-only private servers also have become places where bad actors and even cybercriminals can come together to communicate” (Ucciferri 2021).

I relation hertil kan man inddrage Gresham Sykes og David Matzas neutraliseringsteori. Neutraliseringsteknikker er *“mechanisms that people use to escape society’s control and feel free to engage in crime* (Sykes og Matza 2014:221). Ifølge teorien har kriminelle et behov for at sætte de gængse normer ud af spil gennem teknikker, der kan give dem et mere løst forhold til de traditionelle normer. Disse neutraliseringsteknikker indebærer a) benægtelse af ansvar, b) benægtelse af at have voldt skade, c) benægtelse af, der var tale om et egentligt offer, d) fordømmelse af de, der fordømmer samt e) appel til højere magter (Sykes og Matza 2014: 225-227). Ved at Discord skaber et digitalt mødested for gerningsmænd med samme interesse, kan dét at mødes med andre ligesindede, i sig selv anvendes som en neutralisering af grooming. Det er eksempelvis ikke svært at neutralisere ens handlinger ud fra et rationale om, at “hvis andre også gør det, så er det jeg gør, nok ikke så slemt”. På denne måde kan gerningsmændene sammen bekræfte hinanden i, at det de gør, faktisk er okay. Eksempelvis ved at stille spørgsmålstegn ved, hvorvidt børnene overhovedet lider skade – for de ville vel egentlig gerne selv? En tanke der let kan føre videre til neutraliseringsteknikken om, hvorvidt børnene på den digitale platform overhovedet er ”rigtige ofre”, idet man ud fra et gerningsmandsperspektiv vil kunne argumentere for, at børnene selv har valgt at være på den digitale tjeneste.

Sammenfattende lader der til at være en tendens til, at de unge søger efter privatliv på digitale platforme, uden indblanding fra de “kapable vogtere” i form af voksne eller algoritmer. En tendens der, hvis man følger Routine Activity, kan øge børnenes udsathed på nettet, idet de motiverede gerningsmænd netop søger at opholde sig steder, hvor der er en overflod af egnede mål og hvor der med manglen på kapable vogtere, ud fra en rationel overvejelse af fordele og ulemper, tilmed vil være en lille opdagelsesrisiko (Cornish & Clarke 1986 i Cullen et.al:374). Endvidere ses der i relation til Discord, ikke alene at være skabt mere eller mindre

optimale rammer for at gerningsmanden kan udvælge sig et offer, men også, at der er skabt et sted, hvor gerningsmændene kan møde ligesindede, der potentielt kan være med til at 'normalisere/neutralisere' deres afvigende adfærd.

Samlet set, synes den store udfordring for det kriminalpræventive arbejde at ligge i, at børn søger platforme, hvorpå det er muligt at kommunikere med deres venner uden opsyn af forældre eller andre kapable vogtere. Men dette er samtidig også det, der ifølge Routine Activity Theory netop gør dem udsatte, da gerningsmændene netop søger steder, hvor de potentielle ofre er mange og opdagelsesrisikoen er lille. Herved skabes der med Cohen og Felsons terminologi en oplagt mulighed for konvergens mellem tid og sted, og dermed muligheden for, at en forbrydelse kan finde sted (Felson & Cohen 1979:589).

11.6.2 Hvornår på internettet

Som det påpeges i analysen, er styrken af sammenhængen mellem dét at være på internettet om natten og udsathed for grooming 0,05. Dette indikerer derfor, at hypotesen om, at børnenes brug af internettet på tidspunkter, der normalt er uden for supervision af forældre, kan øge børns sårbarhed i relation til grooming. Ét af faresignalerne er ifølge NGO'en NSPCC blandt andet, hvorvidt barnet er hemmelighedsfuldt hvad angår brug af tid på internettet, hvorfor nattetimerne er at foretrække for uforstyrret tid på internettet (NSPCC 2021). Eftersom smartphones efterhånden kan meget af det, en computer kan, er der således heller ikke behov for at skulle til at starte en computer op, hvilket gør det utroligt nemt at være online på alle tidspunkter af døgnet.

Som tidligere nævnt i afsnit 5.3 om Routine Activity Theory, skal der være en konvergens i tid og sted mellem offer og gerningsmand, førend en kriminel handling kan opstå (Felson & Cohen 1979:589). Hvis krænkeren har haft held til at initiere den kontaktskabende fase af groomingprocessen, er det nærliggende at forestille sig, at gerningsmanden kan manipulere barnet til at udnytte nattetimerne til udvikling af venskabet, og dermed selv skabe en konvergens i tid og sted hvor der er et fravær af kapable vogtere. Ydermere kan der være en mulighed for, at barnet af forskellige årsager benytter internettet om natten til at starte med, og på denne måde møder en potentiel krænker. Herved opfyldes ligeledes kravet om konvergens i tid og sted. I en undersøgelse af Børns Vilkår fra 2019 fandtes det, at børn oftest

bruger digitale medier på egen hånd, hvorved forældrene derfor ikke har styr på, hvad børnene rent faktisk oplever på internettet (Børns Vilkår 2019:29). I tråd med det, fandt undersøgelsen ligeledes, at jo mere forældre er sammen med deres børn i hverdagen, jo mindre tid bruger barnet på de sociale medier (Børns Vilkår 2019:34). Dette kan virke ret intuitivt, men der er trods alt en vigtig pointe i, netop at sørge for at være mere sammen med sine børn, da dette ligeledes øger forældrenes indblik i børnenes liv. Naturligvis er det svært at skabe mere samvær med sine børn i løbet af nattetimerne, men en øget kommunikation med børnene kan åbne op for samtaler, der kan afsløre noget om børnenes internetvaner, som på denne måde kan skabe dialog om sunde og usunde vaner på nettet.

Det kunne have været interessant at undersøge, om børnene i højere grad blev kontaktet af voksne om dagen eller om natten, således at man kunne indsnævre den eksisterende viden om, hvornår børn oftest forsøges groomet online. Det kan være udfordrende at introducere rammer for, hvornår og hvordan børn må bruge internettet, men hvis man havde data der kunne sige noget om, hvornår krænkerne oftest initierer kontakten til børnene, ville dette have et kriminalpræventivt formål.

12. Kvalitetskriterier

Indenfor forskningsbaseret viden, vurderes kvaliteten deraf ud fra en række forskningskriterier vedrørende undersøgelsens validitet, reliabilitet og generaliserbarhed (Andersen 2018:97). Disse vil i det følgende blive gennemgået og diskuteret i relation til specialet.

12.1 Validitet

En undersøgelses validitet handler om, hvorvidt den evner at undersøge det tilsigtede (Pedersen 2018:96). Specialet tager udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse, der falder under kategorien for selvrapporteringsundersøgelser. Selvrapporteringsundersøgelser kan være med til at identificere kriminalitet, der ikke figurerer i de officielle registerdata og vores valg af indsamlingsmetode kan derfor, i sig selv ses som værende med til at højne specialets validitet. Dog er der særligt i selvrapporteringsundersøgelser risiko for *social desirability*

bias, der vedrører den risiko, at respondenterne besvarer undersøgelsen ud fra et ønske om at fremstå på den “rigtige måde” i andres øjne. Herværende undersøgelse udgøres af en offerundersøgelse, og respondenterne indgår således ikke i undersøgelsen, fordi vi forventer, at de har gjort noget kriminelt. Ikke desto mindre kan der være børn i undersøgelsen som forsøger at fortrænge deres ubehagelige oplevelser, respondenter som godt ved, at deres adfærd ikke er hensigtsmæssig, eller som ud fra vores spørgeskema får indtrykket af, at en vis form for adfærd er ”forbudt” eller “dårlig” og derfor ikke svarer i overensstemmelse med virkeligheden. Det er dog værd at bemærke, at dette bias for det meste kommer til udtryk i kvalitative interviews, og mindre grad er et problem i selvrapporteringsundersøgelser. Ikke desto mindre er det værd at have fokus på, særligt indenfor et område som grooming, der kan betragtes som et tabuiseret område, idet det kan være forbundet med skam at blive manipuleret og måske ligefrem seksuelt misbrugt af en person (De Vaus 2014:107). I relation hertil, kan man fremhæve spørgsmål som eksempelvis; “*Har du nogensinde været forelsket i en voksen?*”, hvor man kan stille spørgsmålstejn ved, hvorvidt antallet af bekræftende tilkendegivelser, reelt stemmer overens med virkeligheden.

Et yderligere element i relation til social desirability bias er, hvorvidt respondenterne betragter sig selv som (potentielle) ofre, der ligeledes kan have indvirkning på de svar, vi har fået i undersøgelsen. Som konsekvens heraf, kan nogle respondenter have ønsket at tage afstand fra undersøgelsen ved eksempelvis at skrive “*din mor*” i en åben svarkategori, frem for reelt at svare på spørgsmålet. Dette kan ses som et udtryk for, at nogle af respondenterne i undersøgelsen har haft behov for at distancere sig fra de følelser, den eventuelt kunne frembringe.

Vi har vi ved udformningen af spørgeskemaet operationaliseret centrale begreber i undersøgelsen på baggrund af teori og eksisterende forskning. I spørgsmålet omhandlende risikovillig adfærd: “*Har du nogensinde haft en samtale over nettet med kamera på, hvor du eller den anden person var iført undertøj?*”, er der operationaliseret ud fra den eksisterende forskning der viser, at børn der udviser defensiv høj grad af selvtillid, kan være i øget risiko for grooming (Webster et.al. 2012:94). Dog viser forskningen også, at det er helt naturligt for børnene i herværende undersøgelses målgruppe at benytte internettet til at udforske deres seksualitet og relationer til andre (Wolak m.fl. 2003 & Quayle et. al. 2012:36). Man kan

derfor forestille sig, at nogle af de bekræftende svar på dette spørgsmål, reelt er udtryk for, at et barn har haft en jævnaldrende, der potentielt kunne være barnets kæreste, frem for en voksen groomer.

I spørgeskemaer vedrørende sensitive emner som denne undersøgelse, er det ligeledes i forhold til undersøgelsens validitet, relevant at inddrage overvejelser omkring respondenternes mulige fremkaldte følelse såsom skam, skyld og forlegenhed. Disse fremkaldte følelser kan have betydning for, hvad respondenterne svarer, og dermed slutteligt have indflydelse på spørgeskemaets validitet (Raymond & Renzetti 2012:2).

Yderligere er det i spørgeskemaundersøgelser relevant at diskutere *indholdsvaliditet*, der vedrører hvorvidt alle relevante aspekter i undersøgelsen er repræsenteret og belyst (Pedersen 2018:96). I dette speciale har vi blandt mange mulige risikofaktorer udvalgt nogle enkelte, som vi har testet i forhold til grooming. Disse er udvalgt på baggrund af den eksisterende forskning, og ud fra et valg om at forsimple undersøgelsen. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at flere og andre risikofaktorer kunne have betydning for de i specialet fremkomne resultater.

Endvidere har vi forsøgt at højne *kriterievaliditeten* og således at vores spørgsmål måler det vi tror vi måler, ved at sammenligne undersøgelsens resultater med anden forskning på området. Vi har i denne forbindelse kunnet konkludere, at vores resultater ikke afviger væsentligt fra den eksisterende forskning.

For så vidt muligt også at højne *begrebsvaliditeten*, der vedrører hvor godt vi har evnet at operationalisere vores begreber ud fra eksisterende forskning og teori, har vi forsøgt at være transparente i forhold til, hvilken forskning og teoretiske begreber der har dannet baggrund for hvilke spørgsmål. En oversigt herover kan findes i bilag 2.

Kigger man på validiteten i relation til undersøgelsens tværsnitsdesign, kan der i relation til den interne validitet overordnet ses to potentielle udfordringer; at man ikke kan antage noget som en kausal sammenhæng, grundet manglende tidsperspektiv, og meningsfuldhed (De Vaus 2013:177). Meningsfuldhed skal i denne forbindelse ses i relation til, at man som

forsker i et tværsnitsdesign ikke blot kigger på én variabel til at beskrive adfærd med, men søger at forstå helheden af respondenternes adfærd gennem mange aspekter (Marsh 1982 i De Vaus 2013:181). Marsh er dog forbeholden med at kalde dette deciderede validitetsproblemer, og mener ikke, at man bør afskrive dette design på baggrund af disse to udfordringer (Marsh 1982 i De Vaus 2013:177). Marsh påpeger, at jo flere variable man kontrollerer for, des større mulighed har man for at kunne sige noget betydningsfuldt om forholdet mellem y og x (De Vaus 2013:178). Vi argumenterer derfor for, at studiet på trods af et tværsnitsdesign, blandt andet med baggrund i de 27 undersøgte x-variable i regressionsmodellen, opretholder den interne validitet tilfredsstillende, hvad dette angår. Dette ændrer dog ikke ved, at vi ved valget af tværsnitsdesign som ramme for herværende undersøgelse, ikke kan udtale os om kausale sammenhænge.

12.2 Reliabilitet

Reliabilitet handler om *“i hvilket omfang den valgte metode vil lede til samme resultater, hvis undersøgelsen gennemføres på ny”* (Pedersen 2018:97). Her lægges vægt på, hvorvidt en ny undersøgelse, ved brug af samme spørgsmål, vil føre til de samme resultater (De Vaus 2014:97). Overordnet er specialets reliabilitet forsøgt højnet ved gennemgående at være transparente i forhold til vores forskningsdesign og de valg vi har truffet, for herved at føre en klar linje mellem specialets design og problemformulering (Hansen 2013:305). I relation til specialets spørgeskema har vi her været yderst opmærksomme på spørgsmålenes formulering i forhold til undersøgelsens målgruppe, og forsøgt hverken at gøre dem for lange eller ledende. På denne måde har vi forsøgt at opnå en ensartet forståelse af spørgsmålene, og dermed ensartede svar, for endelig at højne reliabiliteten og pålideligheden af vores data (De Vaus 2014:95). Dog er vi efterfølgende blevet klar over, at svarkategorien “fin nok” i relation til børnenes tilfredshed med deres krop, kan opfattes forskelligt, afhængigt af, hvor i landet man spørger. Sådanne ordvalg kan have betydning for specialets reliabilitet. De Vaus påpeger dog, at brugen af indeks kan øge reliabiliteten, eftersom indeks netop måler på en flerhed af spørgsmål, frem for blot et enkelt, hvorved effekten af en misvisende ordlyd i et af spørgsmålene mindskes;

“If we rely on only one question, people’s answers could be largely a function of the wording of the question. Using a number of questions should minimise the effect of one poorly worded question” (De Vaus 2014:180).

Inden udsendelse af undersøgelsen, blev spørgeskemaet testet på en lille gruppe børn inden for samme aldersgruppe. Ved at afprøve vores spørgeskema på en testgruppe, forsøgte vi endvidere at sikre os mod tvetydige og uklare spørgsmål samt at det elektroniske spørgeskema virkede upåklageligt (Hansen 2013:306). Endeligt fik vi under udformningen af spørgsmålene løbende sparring med overlæge og børne- og ungdomspsykiater Stine Østergaard Randing, der har givet os et øget indblik i børns forståelse og sprogbrug.

12.3 Generaliserbarhed

I henhold til nærværendes speciales generaliserbarhed, handler dette forskningskriterie om, hvorvidt resultaterne af vores undersøgelse, kan generaliseres til en bredere kontekst (Andersen 2018:97). Med andre ord; hvorvidt specialets identificerede risikofaktorer, kan anvendes for hele population af 13-17-årige (Hansen & Andersen 2009:86). Som beskrevet i afsnit 7.7, er der i denne undersøgelse i hovedsagen gjort brug af ‘snowball sampling’, hvormed specialets resultater i udgangspunktet ikke kan generaliseres, eftersom samplet ikke er udvalgt ud fra tilfældighedsprincippet. Ved at gøre brug af vores netværk, har vi ikke haft kontrol over, hvem der er blevet spurgt om deltagelse. Dette har derimod i overvejende grad beroet sig på, hvem vi kendte i vores netværk, og deres netværk. Problemet med en sådan ikke-sandsynlighedsbaseret udvælgelse er, at vi ikke ved, med hvilken sandsynlighed de enkelte enheder er udtrukket fra populationen, hvorfor det ej heller er muligt at sige noget om fejlmargener og dermed repræsentativitet i en sådan undersøgelse. Det kan med andre ord være svært at fastslå den statistiske usikkerhed (Thomsen 2018:329-331). I herværende tilfælde synes det derfor relevant at undersøge, hvorvidt det er muligt generalisere analytisk, frem for ved statistisk inferens (Andersen 2018:106).

Under udvælgelsen af respondenter til undersøgelsen, valgte vi at kontakte forskellige folkeskoler, heriblandt friskoler, kommunale-, private-, efterskoler og kostskoler. Denne brede målgruppe af skoler er valgt for herved at indfange en så stor diversitet i stikprøven

som muligt, socioøkonomisk som geografisk. Men eftersom det endelige sample endte med at bestå af hovedsageligt respondenter fra Region Hovedstaden og Region Sjælland, der samlet set udgjorde mere end 80% af stikprøven, blev disse parametre ikke inddraget i regressionsanalysen, da vi vurderede, at usikkerheden ville være for stor, i forhold til at kunne sige noget om geografiske forskelle i relation til grooming.

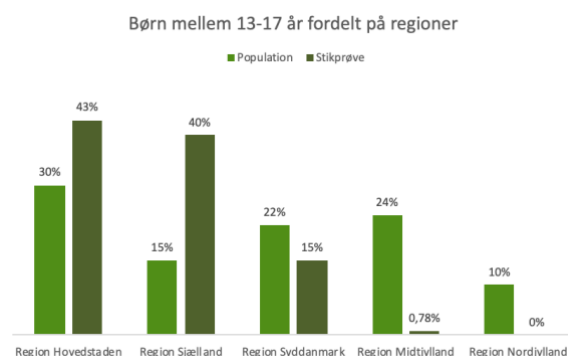

Diagram 3. Børn fordelt på regioner

Kilde: Eget materiale

Ud fra ovenstående diagram 3 ses det afspejlet i specialets stikprøve, at de fleste børn i alderen 13-17 år bor i Region Hovedstaden, og de færreste i Region Nordjylland. En vigtig pointe i relation hertil er, at der, ifølge vores research omkring tidligere straffesager omhandlende grooming, er intet der tyder på, at grooming skulle være geografisk bestemt (Politi 2020a). Det har imidlertid ikke været muligt at teste denne antagelse statistisk.

Til videre vurdering af forskelle og ligheder mellem specialets studiepopulation udgjort af børn mellem 13-17 år og populationen, har vi sammensat nedenstående tabel 7, der tager udgangspunkt i nogle af de målte kendetegn for studiepopulationen, som indgår i specialets regressionsanalyse. Data omkring populationen er udtrukket på baggrund af de seneste tal fra Danmarks Statistikbank, hvorfra udregningerne er foretaget i relation til børn i alderen 13-17 år, der går i 8-10. klasse (BRN13 2021 + FAM133N 2021 + UDDAKT20 2021). Det var desværre ikke muligt at finde data der specifikt relaterer sig til denne målgruppe omkring psykisk lidelse blandt børn. Som sammenligningsgrundlag er der derfor anvendt data fra foreningen Bedre Psykiatri (Bedre Psykiatri 2021).

	Population	Studiepopulation
<i>Antal børn 13-17 år i 2021</i>	340.542	427
<i>Antal drenge i procent</i>	51,17%	46,60%
<i>Antal piger i procent</i>	48,82%	53,40%
<i>Fordeling af alder i procent</i>		
13	19,92%	2,32%
14	20,16%	40,28%
15	19,92%	44,03%
16	20,03%	12,88%
17	19,98%	0,24%
<i>Børn i alt der går 8.-10 klasse på:</i>		
Kommunal folkeskole	78,53%	78,22%
Privat folkeskole	21,47%	21,55%
<i>Børn med psykisk sygdom</i>	5% af de 0-17-årige	11,71%

Tabel 7: Sammenligning af karakteristika mellem populationen og specialets studiepopulation

Kilde: Eget materiale

Som det ses af ovenstående tabel, er forskellene mellem specialets studiepopulation og populationen overordnet relativt lille. Den største forskel mellem studiepopulationen og populationen ses at være i fordelingen af alder. Ud af de i alt 136.414 børn i populationen der går i 8.-10. klasse, er 19,92% af dem 13 år, hvor det alene udgør 2,32% børnene i studiepopulationen. Den største forskel ses på andelen af børn, der er henholdsvis 17 år i studiepopulationen og andelen af 17-årige blandt børn i 8.-10. klasse i populationen.

Ud fra ovenstående tabel 7 ses det, at specialets studiepopulation tilnærmelsesvis er sammenlig med populationen, ud fra de målte sammenlignelighedspunkter, dog uden at være perfekt. Derudover har specialets analyse i langt overvejende grad kunne finde støtte for

vores resultater i den eksisterende forskning. På baggrund heraf mener vi at kunne argumentere for en analytisk generaliserbarhed af specialets resultater til populationen til trods for, at der ikke er tale om statistisk inferens.

Af ovenstående tabel 7 ses det, at specialets studiepopulation udgøres af 427 respondenter ud af en samlet population på i alt 340.542 børn i målgruppen, hvilket må siges at være en ganske lille andel, svarende til 0,0012%. Dette forhold mellem stikprøvens størrelse og populationen kan ligeledes have betydning for de fremkomne resultaters usikkerhed (Fischer-Nielsen 2019:1). Der kan derfor være noget usikkerhed omkring vores stikprøve. Vi har af den årsag, som tidligere beskrevet, forsøgt så vidt muligt at højne stikprøvestørrelsen, ud fra valg af indsamlingsmetode og senere i forhold til valg af variable for vores endelige regressionsanalyse.

Det skal påpeges at stikprøveusikkerhed er mest relevant i deskriptive undersøgelser, hvor man således kigger på én variabel. I dette tilfælde har vi at gøre med en forklarende undersøgelse ved brug af multipel, regressionsanalyse. Det er ikke desto mindre relevant at nævne, da forholdet mellem studiepopulationen og populationen har betydning for usikkerheden i vores resultater.

Opsummerende kan vi konkludere, at statistik inferens ikke er muligt i denne undersøgelse, men vi mener dog at kunne argumentere for en analytisk generaliserbarhed af specialets resultater til populationen.

13. Konklusion

I nedenstående afsnit præsenteres de faktorer, som ud fra en analyse af specialets multiple, lineære regressionsmodel, kan forklare børns eksponering for online grooming. Idet specialet hviler på et tværsnitsdesign, skal der gøres opmærksom på, at det ikke har været muligt at fastlægge kausalitetsretningen for de nedenstående udfunde faktorer.

Som det fremgår af afsnit 2, udspringer specialet af følgende problemformulering: *Hvilke faktorer kan forklare børns eksponering for online grooming?*

Identificerede faktorer der kan forklare børns eksponering for online grooming:

13.1 Pige

Ud fra herværende undersøgelse bekræftes den eksisterende forsknings antagelse om, at piger er mere sårbare over for online grooming, end drenge. Man bør dog udvise forsigtighed med delvist at udelukke drenge som umiddelbare ofre for online grooming, da en potentiel underrapportering kan være årsag til denne forståelse.

13.2 Villighed til at eksponere egen krop

Børn som udviser en risikovillig adfærd, kan ifølge herværende undersøgelse øge børns sårbarhed for online grooming. Risikovillig adfærd er i dette speciale målt ud fra børnenes villighed til at poste udfordrende billeder online og indgå i videosamtaler iført undertøj.

13.3 Ensomhed

Ud fra undersøgelsen kan vi yderligere konkludere, at der blandt børn som føler sig ensomme, ses en tendens til en øget sårbarhed overfor online grooming.

13.4 God og ringe selvfølelse

Yderligere kan vi konkludere, at såvel en god som en ringe selvfølelse, har tendens til at øge børns sårbarhed i relation til online grooming.

13.5 Nattetimer

Endvidere tyder specialets data på en stærk association mellem børns brug af internettet om natten og en mulig øget sårbarhed overfor online grooming.

13.6 Private chatfora

Konkret fandt dette studie, at børn hovedsageligt anvender Snapchat, TikTok og Instagram. Dertil fandtes Discord at være det mest hyppigst rapporterede medie af undersøgelsens selvangivne svar til spørgsmålet. Endvidere kan vi konkludere, at børn søger mod digitale platforme, hvor det er muligt at kommunikere privat med andre brugere, hvilket har potentiale til at øge børns risiko for online grooming.

13.7 Psykiske lidelser

Ifølge herværende undersøgelse, øger psykisk lidelse børns sårbarhed for online grooming. Det har imidlertid ikke været muligt ud fra specialets datagrundlag, at sige noget om forskellige typer af psykisk lidelsers indvirkning på børn sårbarhed over for online grooming.

13.8 Lavpunkter i børnenes liv

Endvidere kan det af specialet udledes, at børn der har oplevet negative livsbegivenheder, kan være i øget risiko for online grooming. Lavpunkterne i børnenes liv er i dette speciale blevet målt ud fra oplevelser med dødsfald og skilsmisse.

13.9 Kommunal folkeskoleelev

Ifølge nærværende speciales ses der en tendens til en stigende sårbarhed overfor online grooming, blandt børn der går på kommunal folkeskole, frem for privat folkeskole.

Ud fra ovenstående konklusion er nedenstående display udfærdiget, der har til formål at præsentere specialets udfundne faktorer der kan forklare børns eksponering overfor online grooming:

Display 1. Profilering af ofre for online grooming

Kilde: Eget materiale

14. Kriminalpræventive tiltag

Ud fra specialets undersøgelse af risikofaktorer blandt børn i relation til online grooming, har herværende afsnit til formål at præsentere en række forebyggende indsatser mod online grooming. Disse anbefalinger skal ses ud fra et holistisk blik på kriminalitetsforebyggelse, og således ud fra en tankegang om, at der ikke findes ét enkelt virkemiddel, som alene kan give en kraftig reduktion i forekomsten af online grooming, men at der findes mange, som kan reducere noget (Bjørge 2016:2). Denne fremstilling har fokus på forebyggelse af online grooming ud fra en karakteristik af ofrene for grooming. Men ud fra et holistisk kriminalpræventivt perspektiv, vil det også være nødvendigt at lave indsatser med udgangspunkt i gerningsmanden. Dette er imidlertid ikke fokus i denne undersøgelse, hvorfor de nedenstående forslag til tiltag har fokus på offeret for online grooming.

I denne fremstilling har vi blandt andet analyseret og diskuteret vores fund ud fra Cohen og Felsons teori om rutineaktiviteter, der bygger på en tankegang om, at mennesker er rationelt, tænkende væsner og kriminalitet derfor blandt andet skal ses som et resultat af en opvejning af fordele og ulemper (Cullen et.al. 2018:374). Tager man denne tankegang i betragtning i det forebyggende arbejde med online grooming, vil et fokus på opdagelsesrisikoen ved at begå online grooming have en præventiv effekt. Ud fra ovenstående analyse ser vi en tendens til, at børnene aktivt søger mod de digitale platforme, hvor de kan være i ly fra forældre og andre voksnes blikke, ved brug af private chatbeskeder og fællesskaber. Ud fra tankegangen om *situational crime prevention*, kunne man overveje at fjerne muligheden for at sende private beskeder online, for herved at øge opdagelsesrisikoen og dermed besværliggøre det at begå grooming. Det kriminalpræventive fokus ville således være på at influere på den rationelle afvejning af fordele og ulemper i relation til at begå online grooming (Bjørge 2016:12). Med den tidligere diskussion in mente, hvor vi netop så en tendens til, at børn søger væk fra digitale platforme, når koncentrationen af voksne bliver for stor, kan man diskutere, om det samme ikke ville ske, hvis man afskaffede private chats på digitale platforme. Man kunne således forestille sig, at der ville ske en ”crime displacement” (Johnson et.al. 2014:549). Det vil sige, at grooming af børn blot vil foregå et andet sted i kraft af, at børnene finder andre måder at kommunikere på uden opsyn fra voksne. Der kan således ses en udfordring i, hvorvidt man i tilstrækkelig grad kan besværliggøre groomingen i at finde sted, uden

samtidig at gøre det besværligt for målgruppens ofre at udføre deres legtime handling; at kommunikere med deres venner og andre på internettet. Som leder af Rigspolitiets afdeling for cyberrelaterede seksualforbrydelser udtrykker det:

”Jeg har sagt flere gange, at jeg kan sagtens stoppe alt det her [grooming], hvis jeg fik lov til at lukke internettet. Men det får jeg ikke lov til. Internettet er kommet for at blive, så vi må operere derud fra” (Flemming Kjærside i bilag 7, 1:289-292 i Kemp et.al. 2020).

Det betyder dog ikke, at tanken om en øget opdagelsesrisiko ikke vil kunne bidrage positivt til forebyggelsen af online grooming. Man kunne imidlertid overveje, om opdagelsesrisikoen ikke kan øges på en anden måde, der også tilgodeser børns færden på nettet. Eksempelvis kan man lege med tanken om, at en øget bevidsthed blandt børn omkring de farer som også lurер på internettet, indirekte kan øge opdagelsesrisikoen. I skrivende stund er et stort forskningsprojekt i gang, hvor 46 skoler eksperimenterer med implementering af et kommende it-fag i folkeskolen; ”teknologiforståelse”. I sin nuværende form består faget af fire elementer: Digital myndiggørelse, digital design & designprocesser, computational tankegang og teknologisk handleevne (Lundberg 2020). Formålet med faget er at sikre, at

”De unge er klar til at møde den virkelighed, som internettet og sociale medier repræsenterer. Man kunne undervise i emner som databeskyttelse, falske nyheder, digital etik, digital mobning, afhængighed, målrettet reklame, overvågning eller politisk markedsføring” (Hornshøj 2020).

Ud fra de oplysninger der for nuværende er om fagets indhold, ses der imidlertid ikke tegn på, at børnene også vil blive undervist i internettets mørke sider, såsom grooming, hurtcore eller andre ubehageligheder. En undersøgelse fra Epinion omkring hvilke it-relaterede emner folkeskolens lærere primært har fokus på viser, at det langt hen ad vejen er emner, der ligger i forlængelse af den klassiske danskundervisning der er i fokus. Eksempelvis kildekritik, sprogbrug, og deling af informationer. Derudover ses det, at 77% af de adspurgte lærere også har berørt emner i deres undervisning der relatere sig til deling af personlige billeder. Men ifølge den eksisterende forskning, er de fleste unge godt klar over, hvad der defineres som en mere risikobetonet måde at færdes på nettet på (Johnsson et.al. 2009 i Quayle et.al. 2012:7).

Der mangler med andre ord et fokus på kriminalitetsformer som grooming der, i sin manipulerende form, kan være svær for et barn at gennemskue, men kan også være svær at bryde ud af, når først barnet er viklet ind i gerningsmandens spind. I såvel den nuværende folkeskolereform som den kommende, savner vi således et fokus på de farer som også findes på internettet, der kan være mere indirekte affødt af måden hvorpå børn og unge færdes på nettet.

Endvidere synes der at være et fokus på, at også forældrene skal have fokus på at lære deres børn at færdes på nettet, og det således ikke alene er skolens ansvar. Som Flemming Kjærside udtrykker det:

“Vi skal have dialogen med vores børn om, hvad er der sket på nettet i dag. Ligesom vi ville sige, hvordan gik det til fodbold eller håndbold eller spejder eller noget. På samme måde; ”Hvordan gik det på nettet i dag?” (Flemming Kjærside, bilag 7, l: 306-307 i Kemp et.al. 2020).

Men til trods for at lærere og forældre, ifølge Epinons undersøgelse, er enige i, at ansvaret for at lære børn *”strategier for at færdes sikkert på nettet”* primært er en forælder-opgave (Undervisningsministeriet 2018:104), kan der ifølge specialkonsulent ved Center for Digital Pædagogik, Christian Mogensen, ligge en udfordring i, at specialets målgruppe ikke *”gider”* at tale med deres forældre om, hvad de går og laver;

”Jeg synes, det svar jeg har fået fra alle teenageerne de sidste par år, det er, at “vi fucking ved det godt. Vi gider sgu da ikke snakke med vores forældre” (Christian Mogensen, bilag 10, l:278-279 i Kemp et.al. 2020).

Såfremt et fokus på forældrenes dialog omkring deres børns færden på internettet således skal give mening, er der med andre ord brug for en tidlig indsats. Det vil sige en indsats rettet mod forældre til børn inden de når teenageårene og til den fase af deres liv, hvor de naturligt løsriver sig fra deres forældre (Rasmussen et.al. 2019:62). Ifølge Christian Mogensen har der endnu ikke været kampagner målrettet forældre, der giver den redskaber og værktøjer til at forstå det, børnene oplever og opsøger på internettet. Ikke desto mindre understreger han,

at det er med forståelsen, at interessen og nysgerrigheden for alvor vækkes. Som han eksemplificerer:

”En ting er, at man har lært om off-site-regler. Men ved man ikke, hvordan man håndterer et hjørnespark, så giver fodboldkampen ikke mening og man ved ikke hvordan man skal snakke om det” (Christian Mogensen, bilag 10, l:261-264 i Kemp et.al. 2020).

Opsummerende kan man derfor pege på følgende indsatsområder:

- Fokus på digitale seksualforbrydelser mod børn, herunder online grooming i skoleundervisningen. Hvis ikke dette skal hidhøre under det kommende it-fag i folkeskolen, kunne det med fordel inkluderes i folkeskolens seksualundervisning.
- En tidlig indsats i relation til forældre for at give dem de nødvendige værktøjer og redskaber til at kunne have dialogen med deres børn omkring deres oplevelser og færden på internettet.
- I relation til den tidlige indsats overfor forældrenes ansvar for at lære deres børn at færdes sikkert på internettet, ser vi det nødvendigt, at skolerne agerer katalysator for at give forældrene de nødvendige værktøjer, ved eksempelvis at arrangere forældremøder, med fokus på netop digital dannelse.

15.Litteraturliste

Aarhus Universitet 2021: "Snowball sampling". *Metodeguiden - Aarhus Universitet*.

Identificeret d. 30/5 2021 på *Metodeguiden, Aarhus Universitet* via følgende link:

<https://metodeguiden.au.dk/snowball-sampling/>

Agresti, Alan & Babara Finlay 2009, chapter 2:"Sampling and Measurement", chapter 6:

"Statistical Inference: Significance Tests" in *Statistical Methods for the Social Sciences*, 4th edition, Prentice Hall, Inc.

Andersen, Anne Anthon 2017: "YouTube". Identificeret d. 22/5 2021 på *Faktalink* via

følgende link: <https://faktalink.dk/titelliste/youtube00>

Andersen, Dines og Annemette Kjærulf 2003, afsnit 2: "Baggrund og problemstilling" og afsnit 3: Temaer, spørgsmålstyper og metode" i *Hvad kan børn svare på? – om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser*. Socialforskningsinstituttet. København.

Andersen, Lotte Bøgh, Anne Skorkjær Bindekrantz & Kasper Møller Hansen 2018, kapitel 3: "Forskningsdesign" i Andersen, Lotte Bøgh Andersen 2018: *Metoder i statskundskab*, 2. udgave. Hans Reitzels Forlag

Andersen, Lotte Bøgh & Merete Watt Boolsen, kapitel 1: "Hypotesetest" i Jacobsen, Michael Hviid, Kasper Lippert-Rasmussen & Peter Nedergaard 2015: *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. Hans Reitzels Forlag

AudienceProject 2017: "Social Media - Apps & Social Media Useage in the US, UK & Nordics" i Insights 2017 (page 39-84). AudienceProject.

Balvig, Flemming 2015, kapitel 5: "Børne- og ungdomskriminalitetens udvikling, 2005-15" i *Kriminalitetsudviklingen*. Det Kriminalpræventive Råd. MercoPrint

Barnado's 2014: "Hidden in Plain Sight: A Scoping Study into the Sexual Exploitation of Boys and Young Men". Identificeret d. 16/5 2021 på *Barnados* via følgende link: https://www.barnados.org.uk/sites/default/files/2020-11/hidden_in_plain_sight-4.pdf

Bedre Psykiatri 2021: "Så mange er syge". Identificeret d. 30/5 2021 på *Bedre Psykiatri* via følgende link: <https://bedrepsykiatri.dk/viden/behandlingspsykiatrien>

Bjørge, Tore 2016, chapter 1: "Introduction: A comprehensive Model for Preventing Crime" in *Preventing Crime – A Holistic Approach*. Palgrave Macmillan UK.

Bomberg, Leif 2017: "Så mange bruger Snapchat". Identificeret d. 4/5 2021 på *Life Shows* via følgende link: <http://leifshows.dk/2017/05/15/saa-mange-bruger-snapchat/>

BRN13 2021: "Børn efter område, tid og alder". Statistik udvundet d. 30/5 2021 fra *Danmarks Statistikbank* via følgende link: <https://www.statistikbanken.dk/BRN13>

Brauner, Jacob 2021: "Forklaring af kvantitative og statistiske begreber til samfundsvidenskabelig anvendelse". Identificeret d. 6/5 2021 på *Databank* via følgende link: <https://databank.soc.ku.dk/Dataset/statistikvejledning16022009.pdf/>

Børne- og undervisningsministeriet 2021: "Elevtal i folkeskolen - Tal om elever i grundskolen 2019/2020". Identificeret 30/4 2021 på *Børne- og undervisningsministeriet* via følgende link: <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevtal-i-grundskolen>

Børns Vilkår 2019: "Skolebørns liv med digitale medier hjemme og i skolen". Identificeret d. 30/3 2021 på *Børns Vilkår* via følgende link: <https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2019/02/BV-Digital-Dannelse-Del-3.pdf>

Christensen, Dennis, Henrik Gregor Knudsen & Rasmus Andersen 2020: "Et medieår i coronaens skygge" i "*Medieudviklingen 2020 - DR Medieforsknings årlige rapport om udviklingen i danskernes brug af elektroniske medier*". DR Medieforskning

Christie, Nils. 1986: "The Ideal Victim" (s. 17-30) in Ezzat A. Fattah (red.): *From Crime Policy to Victim Policy – Reorienting the Justice System*. London. MacMillan Press.

Cullen, Francis. T, Robert Agnew, & Pamela Wilcox 2014, Part XI: "Reviving Classical Theory: Deterrence and Rational Choice Theory" in *Criminological Theory: Past to Present*, 5th edition. Oxford University Press.

Dansk Politi 2019: "Cyberkriminalitet". Identificeret d. 07.03.2021 på *Politiets Uafhængige Fagmagasin - Dansk Politi* via følgende link: <https://www.dansk-politi.dk/nyheder/cyberkriminalitet>

Danmarks Statistik 2021: "Ofre for anmeldte seksualforbrydelser". Data til Søjlediagram 1, udtrukket d. 7/3 2021 på *Danmarks Statistikbank* via følgende link: <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/selectvarval/saveelections.asp>

Datatilsynet 2019, kapitel 4: "Børn og samtykke" i *Vejledning - Samtykke*. Datatilsynet. September 2019.

Den Europæiske Union 2011: "Mod et mere effektivt politiarbejde - Forståelse og forebyggelses af diskriminerende etnisk profilering; En vejledning". *Den Europæiske Unions Publikationskontor*. Luxembourg.

Det Kriminalpræventive Råd 2016: "Når forbrydelser bliver digitale - En antologi om IT-kriminalitet og adfærd på nettet". *Det Kriminalpræventive Råd*. Mercoprint

De Vaus, David A. 2013, Chapter 1: "The Context of Design", Chapter 2: "Tools for research design", Chapter 7: "Constructing questionnaires", Chapter 11: "Issues in Cross-sectional design" and Chapter 18: "Putting it into practice: a research example" in *Research Design in Social Research*, SAGE Publications Ltd

De Vaus, David A. 2014, Chapter 7: "Constructing questionnaires" in *Surveys in Social Research*. Sixth edition. Routledge

Egerod, Benjamin Carl Krag 2016: “*Hvorfor OLS er den bedste estimator Gauss-Markov-sætningen og forudsætninger for OLS*” (PDF). Københavns Universitet. Downloadet d. 7/5 2021.

Elklit Ask, Line Eiby Andersen og Helle Spindler 2020: “Traumepsykologisk materialesamling: Psykiske følger efter voldtægt”. *Justitsministeriet*.

FAM133N 2021: “Børn 1. januar efter tid, alder og køn”. Statistik udvundet d. 30/5 2021 på *Danmarks Statistikbank* via følgende link: <https://www.statistikbanken.dk/10017>

Felson, Marcus 1987: Routine Activities and Crime Prevention in the Developing Metropolis. *Criminology (Beverly Hills)*, 25(4), 911-932

Finkelhor, David, Mitchell & Wolak 2000, section: “Introduction” in “Online Victimization: A Report on the Nation’s Youth”. *Crimes Against Children Research Center, National Center For Missing & Exploited Children*

Fischer-Nielsen, Bent 2019: “Statistisk usikkerhed”. Uddrag af kapitel fra kommende bog: “*Vælgeradfærd og statistik*” af Fischer-Nielsen, Bent & Kenneth Thue Nielsen. Columbus. Identificeret d. 30/5 2021 på EMU via følgende link: [Bent Fischer-Nielsen: Statistisk usikkerhed - EMUhttps://www.emu.dk > sites > default > files > Bent...](https://www.emu.dk/sites/default/files/Bent...)

FN 1985: “Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power”. Identificeret d. 18/4 2021 på *United Nations Human Rights - Office of The High Commissioner* via følgende link: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/victimsofcrimeandabuseofpower.aspx>

Fog, Eva 2021: “Hvad er TikTok”. Identificeret d. 22/5 2021 på *Red Barnet* via følgende link: <https://redbarnet.dk/foraeldre/leksikon/hvad-er-tiktok/>

Gellman, Andrew & Jennifer, Hill 2007, chapter 2: “Concepts and methods from Basic probability and statistics” in *Data analysis using regression and multilevel/hierarchical models*. Cambridge University Press

Groes, Anna 2021: “Debatindlæg: 34 organisationer i fælles opråb om børns ensomhed” lokaliseret 10/5 2021 på *Kommunernes Landsforening* (KL) via følgende link:
<https://www.kl.dk/forsidenyheder/2020/oktober/debatindlaeg-34-organisationer-i-faelles-opraab-om-boerns-ensomhed/>

Gundorff, Henrik & Gitte Jakobsen 2015, afsnit: “Sådan arbejder politiet” i *Hvor slemt kan det være? - En analogi om it-relaterede seksuelle overgreb på børn og unge*. Red Barnet

Hansen, Jørgen Erik & Bjarne Hjort Andersen 2009, kapitel 5: “Hvem skal undersøges - populationer og stikprøver” i *Et sociologisk værktøj - introduktion til den kvantitative metode*. 2 udgave. Hans Reitzels Forlag.

Hansen, Kasper Møller 2018, kapitel 12: “Kvantitative datakilder” og kapitel 13: “Spørgeskemadesign” i Andersen, Lotte Bøgh Andersen 2018: *Metoder i statskundskab*, 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Hansen, Kasper Møller, Henrik Lolle og Robert Klemmensen 2018, kapitel 17: “Lineær regression (OLS)” i Andersen, Lotte Bøgh Andersen 2018: *Metoder i statskundskab*, 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Hansen, Kasper Møller & Sune Welling Hansen, kapitel 16: “Bivariat analyse” i Andersen, Lotte Bøgh Andersen 2018: *Metoder i statskundskab* 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Hernández, Montserrat Peris, Konstanze Schoeps, Carmen Maganto & Inmaculada Montoya-Castilla 2021: “The risk of sexual-erotic online behavior in adolescents – Which personality factors predict sexting and grooming victimization?” in *Computers in Human Behavior* (114:106569) January 2021

Hofeldt, Ursula & Ida Storm 2018: “Nye dimensioner og dilemmaer i ungdomslivet”. Identificeret d. 23/05 2021 på *Center for børneliv* via følgende link:
<https://www.centerforboerneliv.dk/component/k2/sex-adfaerd-pa-nettet-nye-dimensioner-og-dilemmaer-i-ungdomsliv>

Hornshøj, Jacob 2020: "Digital dannelse på skoleskemaet" i *Folkeskolen – Fagblad for undervisere*. 22 oktober 2020, nr. 18. Identificeret d. 28/5 2021 via følgende link:

<https://www.folkeskolen.dk/1857092/digital-dannelse-paa-skoleskemaet>

Hækkerup, Nick og Langtved, Mads Møller, 2. marts 2020: "Spørgsmål nr. 541 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg". Lokaliseret d. 15/2 2021 på *Justitsministeriet* via følgende link:

<https://www.ft.dk/samling/20191/almudel/reu/spm/541/svar/1639073/2157401/index.htm>

Højsgaard, Søren 2018: "Hypotesetests, fejltyper og p-værdier". Identificeret d. 10/4 2021 på *Institut for Matematiske Fag, Aalborg Universitet* via følgende link:

https://www.math.aau.dk/digitalAssets/503/503609_hypotesetests--fejltyper-og-p-vaerdier.pdf

Internet Watch Foundation 2021: "Face the facts: The annual report 2020". Identificeret d. 15/4 2021 på *Internet Watch Foundation* via følgende link:

<https://annualreport2020.iwf.org.uk/trends/international/selfgenerated>

Jargon, Julie 2019: "The Dark Side of Discord, Your Teen's Favorite Chat App".

Identificeret d. 19/5 2021 på *Wall Street Journal* via følgende link:

<https://www.wsj.com/articles/discord-where-teens-rule-and-parents-fear-to-tread-11560245402>

Johnson, Shane D., Rob T. Guerette & Kate Bowers 2014: "Crime displacement: what we know, what we don't know, and what it means for crime reduction" in *J Exp Criminol* (10:549–571)

Kappel, Charlotte 2020: "What is criminal profiling anno 2020: A short communication" in *Soc Behav Res Pract Open J*, 5(1): 19-22

Kauda, John 2012, Chapter 9: "Quantitative Data Collection - Methods and techniques" in *Research methodology - A Project Guide for University Students*. 1st edition.

Samfundslitteratur

Keilow, Maria og Anna-Katharina Højen-Sørensen 2017, afsnit 4: ”Anbefalinger og endeligt spørgeskema” i *Udvikling af spørgeskema til elever i indskolingen - Folkeskolereformen*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. København.

Kemp, Amalie, Astrid Hertel & Pernille Hartmann 2020: “*Det var kun for sjov - et kvalitativt studie af professionelle aktørers oplevede udfordringer i deres arbejde med online grooming i Danmark*”. Studierapport. Kriminologi. Aalborg Universitet

Kloess, Juliane, Anthony Beech & Catherine Hamilton-Giachritsis 2017: “Offense Processes of Online Sexual Grooming and Abuse of Children Via Internet Communication Platforms” in *Sexual Abuse A Journal of Research and Treatment*. June 2017

Konieczna, Agnieszka & Sarah Grube Jacobsen 2019: “Unge og sociale medier”. *Center for selvmordsforskning*. 1 udgave, 1 oplag.

Lundberg, Mette 2021: ”Positiv evaluering af kommende it-fag i folkeskolen”. Identificeret d. 28/5 2021 på *IT-Brachen* via følgende link: <https://itb.dk/maerkesager/fremtidens-kompetencer/positivevaluering-af-kommende-it-fag-i-folkeskolen/>

Marcum, Catherine Davis 2009, kapitel 3: “The Prevalence of Routine Activities Theory” i “*Adolescent Online Victimization a Test of Routine Activities Theory*”, LFB Scholarly Pub

Martellozzo, Elisa, & Emma Jane 2017, kapitel 6: “Online sexual grooming: Children as victims of online abuse” in *Cybercrime and its Victims* (1st ed., Vol. 1). Routledge

Marquardt, Freja 2020: ”Stigning i antallet af anmeldelser af seksuelle krænkelser af børn online under coronakrisen: »Det er noget forbandet svineri«”. Identificeret d. 07.03.2021 på *Berlingske* via følgende link: <https://www.berlingske.dk/samfund/stigning-i-antallet-af-anmeldelser-af-seksuelle-krænkelser-af-børn-online>

Mogensen, Christian 2021: ”Krænkelser i en Corona-tid: Flere anmelder grooming og sextortion“. Identificeret d. 23/5 2021 på *Center for Digital Pædagogik* via følgende link:

<https://cfdp.dk/blog/digital-trivsel/kraenkelser-i-en-corona-tid-flere-anmelder-grooming-og-sexortion>

Nielsen, Beth Grothe 2013, kapitel 5: "Ofre i teori og praksis" i Jacobsen, Michael Hviid og Anne- Stina Sørensen 2013: *Kriminologi - en introduktion*. 1. udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag.

Northumberland County Council 2018, section: "Vulnerabilities and indicators" in *Boys and young men at risk of sexual exploitation - A toolkit for Professionals*. The Children's Society as part of the National CSAE Prevention Programme. March 2018.

NSPCC 2021: "What is grooming?" Lokaliseret d. 14/3 2021 på *National Society for the Prevention of Cruelty to Children* via følgende link: <https://www.nspcc.org.uk/what-is-child-abuse/types-of-abuse/grooming/>

Pedersen, Anne-Julie Boesen 2018 kapitel 1. "Kvantitative kriminalitetsdata - Om kildemateriale og læsning af oplysninger om kriminalitet" i Jacobsen, Michael Hviid 2018: *Metoder i kriminologi*. 1. udgave. Hans Reitzels Forlag

Pedersen, Maria Libak 2018, kapitel 2: "Selvrapportering - En introduktion til undersøgelsesmetoden" i Jacobsen, Michael Hviid 2018: *Metoder i kriminologi*. Hans Reitzels Forlag.

Petersen, Michael Bang 2018, kapitel 18: "Indekskonstruktion" i Andersen, Lotte Bøgh, Kasper Møller Hansen & Robert Klemmensen 2018: *Metoder i statskundskab*. 2. udgave. Hans Reitzels Forlag

Politi 2017: "Politiet på sociale medier: #SigNej til grooming". Identificeret d. 4/4 2021 på *Politi* via følgende link: <https://politi.dk/rigspolitiet/nyhedsliste/politiet-paa-sociale-medier-signej-til-grooming/2017/12/05>

Politi 2020: "It-relaterede seksualforbrydelser: grooming". Identificeret d. 16/2/ 2021 på *Politi* via følgende link: <https://politi.dk/anmeld/it-relaterede-seksualforbrydelser/grooming>

Politi 2020a: “Anklagemyndigheden har rejst tiltale i omfattende sag om grooming og digitale sexkrænkelser af piger og kvinder”. Identificeret d. 30/5 2021 på *Politi* via følgende link: <https://politi.dk/syd-og-soenderjyllands-politi/nyhedsliste/anklagemyndigheden-har-rejst-tiltale/2020/09/23>

Politi 2021: ”Grooming”. Identificeret d. 07.03.2021 på *Politi* via følgende link: <https://politi.dk/anmeld/it-relaterede-seksualforbrydelser/grooming>

Quayle, Ethel, Linda Jonsson & Lars Löf 2012: “Online behaviour related to child sexual abuse: Interviews with affected young people” *Council of the Baltic Sea States*, Stockholm: ROBERT project.

Rasmussen, Mette, Lene Kierkegaard, Stine Vork Rosenwein, Bjørn Evald Holstein, Mogens Trab Damsgaard & Pernille Due 2019: “Skolebørnsundersøgelsen 2018: Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. *Statens Institut for Folkesundhed, SDU*. 2018.

Raymond, Lee M. & Clare M. Renzetti 2012: “The Problems of Researching Sensitive Topics - An Overview and Introduction” *CRVAV Faculty Journal Articles* (36)

Red Barnet 2021 “Grooming en strategisk process” Identificeret d. 21/02/21 på *Red Barnet* via følgende link: https://redbarnet.dk/media/4073/grooming_en-strategisk-proces-voksne.pdf

Red Barnet 2021a: ”Voldsom stigning i henvendelser om digitale krænkelser”. Identificeret 7/3 2021 på *Red Barnet* via følgende link: <https://redbarnet.dk/nyheder/voldsom-stigning-i-henvendelser-om-digitale-krænkelser/>

Rowntree, Derek 2018, chapter 6: “Comparing Samples” & chapter 8: “Analysing relationships” in *Statistics Without Tears*, Penguin Books

Schoeps, Konstanze, Montserrat Peris Hernández, Maite Garaigordobil & Inmaculada Montoya-Castilla 2020: “Risk factors for being a victim of online grooming in adolescents” in *Psicothema* 2020, (32) 1, 15-23

Sebastian, Hein & Weiskittel, Aaron Robert april 2010: “Cutpoint analysis for models with binary outcomes: A case study on branch mortality” in *European Journal of Forest Research*

Sjögren, Lina 2018: “Ny undersøgelse: Digitale sexkrænkelser er hverdag for unge”.

Identificeret d. 12/3 2021 på *Red Barnet* via følgende link:

<https://redbarnet.dk/skole/sikkerchat-sikker-adfaerd-paa-nettet/nyt-fra-sikkerchat/digitale-sexkraenkelser-er-hverdag-for-unge/>

Stata 2021: “Graph twoway scatter”. Identificeret d. 25/5 2021 på STATA via følgende link:

<https://www.stata.com/manuals14/g-2graphtwowayscatter.pdf>

Stubager, Rune & Kim Mannemar Sønderskov 2011, afsnit “Indledning” i *Forudsætninger for lineær regression og variansanalyse efter mindste kvadraters metode*. 5 udgave. Aarhus universitet

Sykes, Gresham M. & David Matza 2014, chapter 17: “Techniques of Neutralization” in Cullen, Francis T., Robert Agnew & Pamela Wilcox, 2014: *Criminological Theory: Past to Present*. Oxford University Press

Sørensen, Kuno 2015, afsnittene “Forord” og “Grooming - en strategisk proces” i *Red Barnet* 2015: “*Hvor slemt ka’ det være? - En analogi om it-relaterede seksuelle overgreb på børn og unge*”.

Sørensen, Kuno 2021: PDF ”Grooming i digitale medier ” Identificeret d. 10/2 2021 på *Red Barnet* via følgende link: <https://redbarnet.dk/media/1169/grooming-i-digitale-medier.pdf>

Sønderskov, Kim Mannemar 2014: Kapitel 9: “Evaluerer af antagelserne bag lineær regression” og Kapitel 11: “Logistisk Regression” i *Stata- en praktisk Introduktion*, 2 udgave. Hans Reitzels Forlag.

Thomsen, Per Hove 2020: “ADHD, oversigt”. Identificeret d. 24/5 2021 på *Patienthåndbogen* via følgende

link: <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke-hos-boern/sygdomme/adhd/adhd-oversigt/>

Thomsen, Søren Risbjerg 2018, Kapitel 14: “Stikprøveudvælgelse” i Andersen, Lotte Bøgh, Hansen, Kasper Møller & Robert Klemmensen 2018: *Metoder i statskundskab*. 2 udgave. Hans Reitzels Forlag.

Treiman, J. Donald 2009, chapter 5: “Introduction to corelation and regression (Ordinary Least Squares)”, chapter 11: “Scale Construction” in *Quantitative Data Analysis - Doing Social Reasearch to Test Ideas* Jossey-Bas A Wiley Imprint.

Turvey, Brent E. 2013: chapter 1: “Victimology: A Brief History with an Introduction to Forensic Victimology”, chapter 4: “Constructing a Victim Profile” & chapter 6: “Victim Lifestyle Exposure“ in *Forensic Victimology - Examining Violent Crime Victims in Investigative and Legal Contexts*. 2nd edition. Academic Press Imprint.

Tv2 Nyheder 2019 “Mand mistænkes for overgreb mod hundredvis af børn”. Identificeret d. 23/05/2021 på Tv2 Nyheder via følgende link: <https://nyheder.tv2.dk/krimi/2019-12-09-mand-mistaenkes-for-overgreb-mod-hundredvis-af-drenge>

UDDAKT20 2021: “Uddannelsesaktivitet i grundskolen efter status, bopælsområde, køn, national oprindelse, herkomst, tid, uddannelse, alder og grundskoleinstitutionstype”. Statistik udvundet d. 30/5 2021 på *Danmarks Statistikbank* via følgende link: <https://statistikbanken.dk/pxs/212661>

UCLA 2021: “Regression with STATA, chapter 2 - Regression Diagnostics”. Identificeret d. 25/5 2021 på *Institute for Digital Research & Education* via følgende link: <https://stats.idre.ucla.edu/stata/webbooks/reg/chapter2/stata-webbooksregressionwith-statachapter-2-regression-diagnostics/>

UCLAa 2021, afsnit 2.4 “Checking for Multicollinearity”. Identificeret d. 23/5 2021 på *Institute for Digital Research & Education* via følgende link:

<https://stats.idre.ucla.edu/stata/webbooks/reg/chapter2/stata-webbooksregressionwith-statachapter-2-regression-diagnostics/>

UCLAb 2021: "Missing values - STATA learning modules". Identificeret d. 3/6 2021 på *Institute for Digital Research & Education* via følgende link:
<https://stats.idre.ucla.edu/stata/modules/missing-values/>

Ucciferri, Frannie 2021: "*Parents' Ultimate Guide to Discord*". Identificeret d. 23/5 2021 på *Common Sense Media* via følgende link: <https://www.common sense media.org/blog/parents-ultimate-guide-to-discord>

Undervisningsministeriet 2018: "Styrkelse af dataetik og it-sikkerhed på undervisningsområdet". Identificeret d. 28/5 2021 på *Regeringen* via følgende link:
<https://www.regeringen.dk/media/5556/180821-analyse-af-boern-og-unges-brug-af-de-sociale-medier-og-deres-adfaerd-omkring-it-sikkerhed.pdf>

Varming, Ole 1998, side 12-14 i *Selvværd og selvværdsudvikling*. 2. udgave 1. oplag Kroghs Forlag A/S

Webster, Stephen, Julia Davidson, Antonia Bifulco, Petter Gottschalk, Vincenzo Caretti, Thierry Pham, Julie Grove-Hills, Caroline Turley, Charlotte Tompkins; Stefano Ciulla, Vanessa Milazzo, Adriano Schimmenti & Giuseppe Craparo 2012: "European Online Grooming Projekt". *European Commission Safer Internet Plus Programme and NatCen Social Research*, March 2012.

Whittle, Helen C., Catherine E. Hamilton-Giachritsis & Anthony R. Beech 2014: *In Their Own Words: Young Peoples' Vulnerabilities to Being Groomed and Sexually Abused Online*. *SciRes, Psychology* 2014 (5) p. 1185-1196

Williams, Richard 2020: *Heteroskedasticity*. University of Notre Dame

Wolak, Janis, David Finkelhor & Kimberly K. Mitchell, 2003: “Escaping or connecting? Characteristics of youth who form close online relationships” *Journal of Adolescence* 2013 (26), Academic Press